

ZAKON O TURIZMU I UGOSTITELJSTVU*

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti i druga pitanja od značaja za turizam i ugostiteljstvo.

Subjekti

Član 2

(1) Turističku i ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom.

(2) Fizička lica koja nijesu registrovana kao preduzetnici mogu pružati turističke i ugostiteljske usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Načela

Član 3

Obavljanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti zasniva se na načelima:

- planiranja i ostvarivanja politike razvoja turizma;
- održivog razvoja turizma zasnovanog na usklađenosti interesa ekonomskog razvoja i potrebe zaštite životne sredine i njenih resursa, uz prilagođavanje klimatskim promjenama kontinuiranim ublažavanjem negativnih posljedica klimatskih promjena;
- integralnog razvoja turizma i pratećih djelatnosti, kao činilaca ukupnog privrednog i društvenog razvoja, kojim se u skladu sa zakonom obezbjeđuje sprovođenje međusobno usaglašenih planova i programa;
- povećanja efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja turističkog područja;
- obezbjeđivanja jedinstvenih standarda za pružanje usluga u turizmu;
- zaštite korisnika turističkog proizvoda i pružalaca turističkih usluga;
- poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom, ravnopravnosti i zabrane diskriminacije u turizmu u skladu sa propisima koji se sprečava diskriminacija osoba sa invaliditetom;
- partnerskog odnosa privatnog i javnog sektora i civilnog društva kod planiranja, oblikovanja i plasmana turističkog proizvoda na tržištu;
- obezbjeđivanja jedinstvene, javne i elektronske evidencije registrovanih i evidentiranih podataka iz oblasti turizma i ugostiteljstva i elektronske razmjene podataka u poslovanju.

Značenje izraza

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **ekoturizam** je odgovorno putovanje i posjeta ekološki očuvanim i relativno očuvanim područjima prirode, kojim se čuva životna sredina i održava blagostanje lokalnog stanovništva;

2) **hotel** je poslovni objekat u kojem se obavlja ugostiteljska djelatnost pružanja usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka, sa recepcijom, holom, restoranom sa kuhinjom i smještajnim jedinicama;

3) **hotelski operator** (operator) je pravno lice pod čijim brendom posluje ugostiteljski objekat;

4) **izlet** je kombinacija najmanje dvije pojedinačne usluge za potrebe istog putovanja ili odmora, koje se sastoje od prevoza ili drugih turističkih i ugostiteljskih usluga, a traje manje od 24 sata i ne uključuje noćenje a koju turistička agencija nudi na prodaju i prodaje po unaprijed utvrđenoj cijeni;

5) **izletnik** je fizičko lice koje van svog mjesta stalnog boravka provede u nekom drugom mjestu manje od 24 sata, ne uključujući noćenje, odnosno smještaj;

6) **izletnička grupa** je organizovana grupa turista/izletnika za koju je organizovan izlet po unaprijed utvrđenom programu turističke agencije;

7) **integralni hotel** (udruženi) je vrsta ugostiteljskog objekta koji čine više objekata ili njihovih djelova koji su udruženi i koji se nudi na tržištu kao jedinstveni turistički proizvod;

8) **jedinstvena funkcionalna cjelina** je uređen i opremljen prostor koji ispunjava uslove za pružanje ugostiteljskih usluga u skladu sa ovim zakonom;

9) **jednostavna ugostiteljska usluga** je isporuka jednostavnih jela, bezalkoholnih pića i napitaka koje se mogu pružati i van ugostiteljskog objekta;

10) **kamp** je ugostiteljski objekat od najmanje deset smještajnih jedinica u kojem se gostima pružaju usluge: kampovanja (smještaja na uređenom prostoru na otvorenom - na kamp mjestu i/ili kamp parceli), smještaja u kućicama u kampu, bungalovima, druge usluge u funkciji turističke potrošnje, mogućnost bavljenja sportom ili drugim oblicima rekreacije na otvorenom prostoru u kampu;

11) **klasična hotelska jedinica** je smještajna jedinica u hotelu i hotelu koji posluje po mješovitom modelu poslovanja koja ispunjava minimalno-tehničke uslove u pogledu opreme i prostora utvrđene ovim zakonom i koja ne može biti predmet prodaje;

12) **korisnik turističke usluge** je fizičko lice, turista, putnik i potrošač koji neposredno koristi turističke i ugostiteljske usluge;

13) **kuća za iznajmljivanje turistima** je arhitektonski i funkcionalno autonomna zgrada sa sopstvenim dvorištem, koja se isključivo izdaje kao cjelina, pojedincu ili grupi turista na određeno vrijeme;

14) **kvalitet usluga** je odgovarajući nivo zadovoljavanja zahtjeva turista, odnosno usklađenosti pružanja usluga sa očekivanjima i zahtjevima turista;

15) **limitator jačine zvuka** je elektronski regulator koji se instalira na uređaju preko kojeg se emituje muzika/muzički program, radi ograničavanja jačine zvuka u/iz ugostiteljskog objekta do nivoa propisane granične vrijednosti;

16) **ljekoviti faktori** su termalne i mineralne vode, vazduh, gas i ljekovito blato, čija su ljekovita svojstva naučno ispitana i dokazana;

17) **maloljetnik** je svaka osoba mlađa od 18 godina;

18) **turistički rizort** je vrsta ugostiteljskog objekta, izgrađen na zemljištu minimalne površine od 5ha a maksimalne površine od 150ha, koja predstavljaju funkcionalnu i poslovnu cjelinu, sa minimum jednim hotelom kapaciteta minimum 60 smještajnih jedinica kategorije najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu, osim Glavnog grada, odnosno kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu, i turističkim vilama, sa raznovrsnom strukturom sadržaja ponude koju čine: velnes centri, restorani, golf igrališta, marine, sportski tereni, skijališta i/ili drugi sadržaji, kojim upravlja jedno ili više privrednih društava ili drugih pravnih lica i na tržištu se plasira kao cjelovit i jedinstven visokokvalitetan turistički proizvod i mora biti u funkciji 12 mjeseci godišnje;

19) **nacionalni restoran** je vrsta restorana u kojem se pretežno (najmanje 70% ukupne ponude) pripremaju i uslužuju tradicionalna jela i čiji ambijent oslikava nacionalnu kulturu i istorijsko nasljeđe Crne Gore;

20) **neuskladenost** je neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga putovanja uključenih u paket-aranžman;

21) **održivi razvoj turizma** je:

- optimalna upotreba prirodnih resursa kroz implementaciju politika i mjera kojima se ublažava djelovanje klimatskih promjena, omogućava smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte i prelazak na niskokarbonsku ekonomiju, kao i smanjivanje ranjivosti prirodnih i ljudskih sistema na stvarne i očekivane efekte klimatskih promjena;

- poštovanje socijalno-kulturne autentičnosti zajednice, očuvanje kulturne baštine i tradicionalnih vrijednosti;

- obezbjeđenje održivog, dugoročnog ekonomskog poslovanja, u cilju socijalno-ekonomske koristi svih građana;

22) **oporavišta** su područja (mjesto ili djelovi mjesta) sa klimatskim i pejzažnim specifičnostima, koja prvenstveno služe odmoru, rekreaciji i oporavku i imaju svojevrstan lokalni karakter;

23) **poslovno sjedište** (nastan) je stalno mjesto poslovanja gdje se stvarno upravlja privrednom djelatnošću od strane pružaoca usluga u neodređenom vremenskom periodu i sa stalnom infrastrukturom;

24) **paket-aranžman** je kombinacija najmanje dvije različite vrste usluga putovanja za potrebe istog putovanja ili odmora ako:

1. te usluge kombinuje jedan trgovac, između ostalog na zahtjev ili u skladu sa izborom putnika, prije nego što je sklopljen jedinstveni ugovor o svim uslugama ili

2. nezavisno od toga jesu li sklopljeni posebni ugovori sa pojedinačnim pružaocima usluga putovanja, ako se te usluge:

- kupuju na jednoj prodajnoj tački i ako su odabrane prije nego što je putnik pristao da plati;

- nude, prodaju ili naplaćuju po paušalnoj ili ukupnoj cijeni;

- oglašavaju ili prodaju pod nazivom »paket-aranžman« ili pod sličnim nazivom;

- kombinuju nakon sklapanja ugovora kojim trgovac putniku daje pravo da bira između različitih vrsta usluga putovanja ili

- kupuju od pojedinačnih trgovaca putem povezanih postupaka online rezervisanja kada trgovac s kojim je sklopljen prvi ugovor dostavlja ime putnika, podatke o plaćanju i adresu e-pošte drugom trgovcu ili trgovcima, a ugovor s drugim trgovcem ili trgovcima sklopljen je najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja;

25) **početak paket-aranžmana** je početak izvršenja usluga putovanja uključenih u paket-aranžman;

26) **povezani putni aranžman** predstavlja najmanje dvije različite vrste usluga putovanja, kupljen za potrebe istog putovanja ili odmora koje ne predstavljaju paket-aranžman i koji za posljedicu imaju sklapanje posebnih ugovora s pojedinačnim pružaocima usluga putovanja ako trgovac:

a) prilikom jedne posjete svojoj prodajnoj tački ili jednog kontakta s njom putnicima omogućava poseban izbor i posebno plaćanje svake usluge putovanja ili

b) omogućava ciljanu kupovinu najmanje jedne dodatne usluge putovanja od drugog trgovca ako je ugovor sa tim drugim trgovcem sklopljen najkasnije 24 sata nakon potvrde rezervacije prve usluge putovanja;

27) **plaža posebne namjene** je uređeno kupalište namijenjeno određenoj grupi lica/osoba;

28) **posebni turistički lokalitet** je zaštićeno područje, prostor ili objekat na kojem se nalaze ili koji sadrži prirodne, kulturne, istorijske, tradicionalne i druge vrijednosti na kojem uslugu turističkog vođenja organizovanih grupa turista/izletnika ili pojedinaca može pružati samo ovlašćeni turistički vodič;

29) **poslovni objekat** je objekat ili dio objekta u kojem se obavlja turistička i/ili ugostiteljska djelatnost;

30) potrošač u smislu ovog zakona je svako fizičko lice koje sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, privredne/preduzetničke ili profesionalne djelatnosti;

31) **prirodna lječilišta** su područja (mjesto ili djelovi mjesta) koja posjeduju posebne prirodne potencijale, odnosno prirodna svojstva liječenja koja potiču iz tla, mora, klime ili pogodnosti za sprovođenje fizikalne terapije, radi liječenja, ublažavanja ili sprečavanja oboljenja ljudi kroz stručnu primjenu raspoloživih resursa;

32) **prebukiranje** (over-booking) je multiplikovanje broja potvrđenih rezervacija za iste usluge smještaja od strane ugostitelja ili turističkih agencija koje ima za posljedicu nepružanje usluge ili njeno nepružanje na ugovoren način;

33) **prodajna tačka** je svaki maloprodajni (turistički/ugostiteljski) objekat, bilo nepokretna ili pokretna imovina, bilo internet stranica za maloprodaju ili sličan online sistem za prodaju, između ostalih kada se internet stranice za maloprodaju ili online sistem za prodaju putnicima predstavljaju kao jedinstven sistem, uključujući telefonsku službu;

34) **putnik** u smislu ovog zakona je svaka osoba koja želi da sklopi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu ili izletu ili ugovor o putovanju u povezanom putnom aranžmanu ili koja ima pravo da putuje na osnovu sklopljenog ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili izletu ili ugovora o putovanju u povezanom putnom aranžmanu;

35) **trajni nosač podataka** u smislu ovog zakona je svako sredstvo koje putniku ili trgovcu omogućava čuvanje informacija koje su mu lično upućene i kojima može naknadno pristupiti tokom određenog vremena u svrhe za koje su te informacije namijenjene i koje omogućavaju nepromijenjenu reprodukciju čuvanih informacija;

36) **trgovac** u smislu ovog zakona (pružalac turističkih i / ili ugostiteljskih usluga) je svako fizičko ili pravno lice, nezavisno od toga da li je u privatnom ili javnom vlasništvu, koje u vezi sa ugovorima obuhvaćenim ovim zakonom djeluje, između ostalih, i putem drugih lica koji djeluju u njegovo ime ili za njegov račun, u svrhe povezane sa svojom trgovačkom, poslovnom, preduzetničkom ili profesionalnom djelatnošću, bez obzira na to djeluje li u svojstvu organizatora, posrednika, trgovca koji omogućava povezani putni aranžman ili kao pružalac usluge putovanja;

37) **repatrijacija** je povratak putnika na mjesto polazišta ili na drugo mjesto o kojem su se ugovorne strane usaglasile;

38) **turistička vila** je objekat koji može biti predmet privatne svojine u skladu sa Zakonom o državnoj imovini, nalazi se i dio je turističkog rizorta i koristi sadržaje turističkog rizorta kojima upravlja jedan upravljač;

39) **smještajna jedinica** je soba, apartman, bungalov, kuća za odmor, kamp kućica i drugi objekat koji služi za smještaj gostiju i ispunjava minimalno-tehničke uslove utvrđene ovim zakonom;

40) **soba za iznajmljivanje turistima** je dio stambeno/poslovne zgrade ili dio porodične stambeno/poslovne zgrade (kuće) u kojoj se turistima pružaju usluge smještaja;

41) **stan za iznajmljivanje turistima** je dio građevinske cjeline-zgrade koji se povremeno koristi za iznajmljivanje turistima;

42) **standard** je skup uslova i mjerila u pogledu uređenja i opremljenosti objekta, kvaliteta pružanja usluga i uslova održavanja objekta;

43) **turistička atrakcija** je naročito privlačno obilježje turističke destinacije, prirodnog ili društvenog karaktera u okviru turističkog područja;

44) **turistička infrastruktura** su kupališta, plaže, skijališta, staze za alpsko i nordijsko skijanje i staze za alternativne aktivnosti, žičare, tematski i zabavni parkovi, turistički informativni centri, centri za prihvata turista i posjetilaca, odmorišta i vidikovci pored puteva, tereni za golf, tenis, vještačke akumulacije za kupališta, bazeni za kupanje, velnes objekti, zabavno rekreativne staze i putevi (trim staze, vidikovci, panoramski putevi, biciklističke, pješačke i staze za motorne sanke), uređene obale rijeka i jezera, objekti za posmatranje prirodnih rijetkosti, objekti za avanturističke aktivnosti;

45) **turistički kompleks** se sastoji od ugostiteljskog objekta/objekata i više objekata različitog tematskog sadržaja raspoređenih tako da čine jedinstvenu ambijentalnu cjelinu za boravak i odmor;

46) **turistička razvojna zona** je prostor koji predstavlja funkcionalnu i održivu cjelinu sa turističkom infrastrukturom i suprastrukturom, koja obezbjeđuje efikasno korišćenje resursa i unaprjeđenje razvoja turizma;

47) **turistička signalizacija** su odgovarajući simboli i znaci turističke i saobraćajne signalizacije, kojim se obilježava turistička atrakcija i sadržaj turističke ponude;

48) **turistička suprastruktura** su ugostiteljski objekti, galerije, izložbeni, kongresni, objekti nautičkog turizma, otvoreni i zatvoreni objekti za sportsku i zabavnu rekreaciju, kao i drugi objekti koji su u neposrednoj vezi sa ugostiteljskim objektima i objektima sportsko-rekreativnog sadržaja ili sa njima čine jedinstvenu cjelinu;

49) **turistički apartman** je ugostiteljski objekat namijenjen pružanju usluga smještaja turistima, koji se sastoji od dnevnog boravka, jedne ili više soba, kuhinje i kupatila;

50) **turistički proizvod** je skup međuzavisnih elemenata koji se u praksi organizuje kao poseban vrijednosni lanac koji čine materijalni proizvodi i usluge, prirodne vrijednosti i kulturna dobra, turističke atrakcije, turistička infrastruktura i turistička suprastruktura;

51) **turističko mjesto** je naseljeno mjesto koje raspolaže prirodnim, kulturnim, istorijskim i drugim znamenitostima od značaja za turizam, komunalnom, saobraćajnom i turističkom infrastrukturom, kao i objektima i drugim sadržajima za smještaj i boravak turista;

52) **turističko područje** je prostorno-funkcionalna cjelina, određena prostorno-planskom dokumentacijom, na kojoj se može formirati integrisana turistička ponuda;

53) **turistički transfer** je usluga koja se ugovara za poznatog putnika (korisnika usluge), a koja se sastoji od organizovanja turističke asistencije i prevoza putnika i njegovog prtljaga između mjesta pružanja različitih usluga putovanja, a posebno između putničkih stanica (autobuska/željeznička stanica i luka kopnenog, pomorskog, riječnog i vazdušnog prevoza) i smještajnih objekata u dolasku i/ili povratku, između smještajnih objekata, odnosno do ili od mjesta pružanja neke druge ugovorene ugostiteljske ili turističke usluge;

54) **ugostiteljski objekat** je funkcionalno povezan, posebno uređen i opremljen prostor, koji ispunjava propisane minimalno-tehničke uslove za pružanje ugostiteljskih usluga, odnosno za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;

55) **ugovor o putovanju** u paket-aranžmanu je ugovor o paket-aranžmanu kao cjelini ili, ako se paket-aranžman pruža u okviru posebnih ugovora, svi ugovori koji obuhvataju usluge putovanja uključene u paket-aranžman;

56) **ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija** je ugovor između trgovca i putnika koji je sklopljen uz istovremenu fizičku prisutnost trgovca i putnika na jednom mjestu koje ne predstavlja poslovne prostorije trgovca, ili koji je sklopljen u poslovnim prostorijama trgovca ili putem sredstava komunikacije na daljinu neposredno nakon što je trgovac pristupio putniku direktno i individualno na mjestu koje nisu njegove poslovne prostorije, a u kojem su trgovac i putnik bili istovremeno fizički prisutni, ili koji je sklopljen za vrijeme izleta koji je organizovao trgovac s namjerom ili ciljem promocije ili prodaje usluga;

57) **upravljač** (menadžment kompanija) je privredno društvo ili drugo pravno lice koje upravlja i održava u cjelosti hotele i druge primarne ugostiteljske objekte;

58) usluga putovanja je:

- prevoz putnika;
- smještaj koji nije neodvojivi dio prevoza putnika i nije u svrhe stanovanja;
- iznajmljivanje automobila, drugog motornog vozila sa sopstvenim pogonom i najmanje četiri točka s brzinom većom od 25 km/h ili motocikala za koje se zahtijeva vozačka dozvola kategorije A;
- bilo koja druga turistička usluga koja nije neodvojivi dio usluge putovanja iz al. 1, 2 i 3 ove tačke;

59) **usluga organizovanja putovanja** je pružanje usluge kombinovanja najmanje dvije pojedinačne različite vrste usluga putovanja koje se nude kao paket-aranžman ili izlet;

60) **vanredna okolnost** koja se nije mogla izbjeći je situacija izvan kontrole strane koja se poziva na takvu situaciju i čije se posljedice nisu mogle izbjeći čak i da su preduzete sve razumne mjere;

61) **visoko kvalitetni turizam** je turizam u ugostiteljskim objektima sa četiri i više zvjezdica;

62) **zajednički djelovi ugostiteljskog objekta čije smještajne jedinice mogu biti predmet pojedinačne prodaje** su sve površine, osim neto površina smještajnih jedinica i pripadajućih parking mjesta po jednoj smještajnoj jedinici.

63) **QR kod** (skraćenica za quick response odnosno brzi odgovor) je matični kod koji skladišti adrese i ostale informacije.

Član 5

(1) Paket-aranžmanom ne smatra se kombinacija samo jedne od usluga iz člana 4 stav 1 tačka 58 al. 1, 2 i 3 ovog zakona sa jednom ili više turističkih usluga iz člana 4 stav 1 tačka 58 alineja 4 ovog zakona, ako usluge iz člana 4 stav 1 tačka 58 alineja 4 ovog zakona:

a) ne čine znatan dio (25 % i više) vrijednosti kombinacije, nisu oglašavane kao bitno obilježje kombinacije niti na neki drugi način predstavljaju bitno obilježje kombinacije ili

b) su odabrane i kupljene tek nakon što je počelo izvršenje usluge putovanja iz člana 4 stav 1 tačka 58 al. 1, 2 i 3 ovog zakona.

(2) Povezanim putnim aranžmanom ne smatra se kombinacija kupovine samo jedne od usluga iz člana 4 stav 1 tačka 58 al. 1, 2 i 3 ovog zakona i jedne ili više turističkih usluga iz člana 4 stav 1 tačka 58 alineja 4 ovog zakona, ako usluga ili usluge iz člana 4 stav 1 tačke 58 alineja 4 ovog zakona ne čine znatan dio (25 % i više) kombinovane vrijednosti usluga i nisu oglašavane kao bitno obilježje kombinacije niti na neki drugi način predstavljaju bitno obilježje putovanja ili odmora.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

II. TURISTIČKA DJELATNOST

Definicija

Član 7

(1) Turistička djelatnost je pružanje usluga: turističkih agencija, turističkih vodiča, pratioca, animatora i zastupnika, kao i pružanje drugih usluga u skladu sa ovim zakonom.

(2) Turista je fizičko lice koje van svog mjesta stalnog boravka provede u nekom drugom mjestu najmanje 24 sata ili ostvari najmanje jedno noćenje, ali ne duže od jedne godine bez prekida, radi odmora, zabave, razonode, sporta i rekreacije, kulture, vjere, ekologije, obavljanja poslovnih komunikacija, učestvovanja u sportskim takmičenjima, kulturnim i umjetničkim manifestacijama, kao i radi putovanja brodom, odnosno drugim plovilom.

Obaveze subjekata

Član 8

(1) U obavljanju turističke djelatnosti privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica dužni su da:

- vidno istaknu uslove, sadržaj i pojedinačnu cijenu za svaku uslugu i da usluge pružaju u skladu sa istaknutim uslovima, sadržajima i cijenama;
- za svaku izvršenu uslugu korisniku izdaju račun i/ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi u skladu sa zakonom;
- u objektu u kojem vrše usluge vode knjigu prigovora na propisan način i da na prigovor odgovore u roku od tri dana od dana podnošenja prigovora;

- pružaju turističke usluge u skladu sa principima i praksom održivog razvoja turizma uz očuvanje prirodnog i kulturnog nasljeđa i minimiziranje negativnih efekata turističkih aktivnosti na životnu sredinu.

(2) Obrazac i način vođenja knjige prigovora propisuje organ državne uprave nadležan za poslove turizma (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Oglašavanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti

Član 9

(1) Oglašavanje u smislu ovog zakona je predstavljanje ili ponuda pružaoca turističkih i/ili ugostiteljskih usluga (u daljem tekstu: oglašavač) radi podsticanja pružanja tih usluga.

(2) Oglašavanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti može da se vrši samo za pružaoce turističkih i/ili ugostiteljskih usluga koji imaju legitimaciju, licencu, odnosno odobrenje za obavljanje djelatnosti ili rješenje o upisu u Centralni turistički registar.

(3) Oglašavanje iz stava 1 ovog člana može da se vrši preko elektronskih i štampanih medija, digitalnih platformi (booking.com, tripadvisor, Airbnb i ostali), društvenih mreža i putem isticanja oglasa u izlozima poslovnih prostorija i drugih sredstava komunikacije (preko bioskopskih dijapozitiva, filmova, panoa, tabli, bilborda i drugih oblika oglašavanja na javnim mjestima, u turističkim/ugostiteljskim objektima i na sredstvima saobraćaja, kao i putem svijetlećih reklama, knjiga, časopisa, kalendara, naljepnica, plakata i letaka, ako su te naljepnice, plakati i leci odvojeni od njihovog originalnog pakovanja) (u daljem tekstu: prenosilac oglasa).

(4) Oglas mora da sadrži i:

- za privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnika: naziv i sjedište, matični broj i PIB, kao i ime i prezime odgovornog lica; i
- za fizičko lice: ime i prezime, broj lične karte/broj identifikacionog dokumenta za strano lice i prebivalište, - vrstu usluge;
- broj i datum licence, legitimacije, odobrenja za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti ili rješenja o upisu u Centralni turistički registar i naziv organa koji je donio akt.

(5) Ako prenosilac oglasa ne poseduje podatke iz stava 3 ovog člana, postaje oglašavač u pogledu obaveza i odgovornosti propisanih ovim zakonom.

(6) Prilikom oglašavanja turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti obavezno se navodi QR kod u skladu sa posebnim propisima.

III. TURISTIČKA AGENCIJA, TURISTIČKI VODIČ, PRATILAC, ANIMATOR I ZASTUPNIK

Turistička agencija

Član 10

(1) Turistička agencija je privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koji kao organizator putovanja ili posrednik u smislu ovoga zakona mogu da organizuju, posreduju ili pružaju druge usluge vezane za putovanje i boravak turista i koji ima licencu za obavljanje te djelatnosti.

(2) Turistička agencija iz stava 1 ovog člana, mora da ima poslovnicu, a može da ima i ekspozituru.

(3) Poslove turističke agencije ne može da obavlja fizičko lice.

Poslovnica

Član 11

(1) Turistička agencija koja posluje na način da svoje usluge pruža i sklapa ugovore uz istovremenu fizičku prisutnost korisnika usluge u poslovnom prostoru u kojem obavlja svoju poslovnu djelatnost mora da ima poslovni prostor primjereno uređen za prijem korisnika usluga (poslovnica), a može da ima i ekspozituru.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, turistička agencija može da obavlja djelatnost i u privremenom objektu u skladu sa namjenom definisanom programom privremenih objekata i uslovima propisanim ovim zakonom.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, turistička agencija koja posluje jedino na način da svoje usluge pruža i ugovore sklapa putem internet stranica ili sličnog online sistema za prodaju, uključujući telefonsku službu, bez istovremene fizičke prisutnosti korisnika usluge u prostoru u kojem turistička agencija obavlja svoju djelatnost, može svoju poslovnu djelatnost obavljati i u prostoru stambene namjene, u kojem poslovođa poslovnice ima prijavljeno prebivalište.

Usluge turističke agencije

Član 12

(1) Turistička agencija u poslovnici ili ekspozituri, može pružati sljedeće usluge:

- 1) organizovanje, prodaju i realizaciju turističkih paket - aranžmana u zemlji i inostranstvu;
- 2) omogućavanje kupovine putovanja u povezanom putnom aranžmanu;
- 3) organizovanje turističkih razgledanja, zabavnih programa, skupova, kongresa, sajмова, manifestacija, sportskih priredbi i slično;
- 4) organizovanje i posredovanje u prodaji i realizaciji izleta;
- 5) posredovanje u prodaji i realizovanju paket - aranžmana;
- 6) pružanje i posredovanje u pružanju usluga turističkih vodiča, pratilaca i animatora;
- 7) organizovanje prihvata i transfera putnika vozilima ili posredstvom prevoznika koji ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim je uređen prevoz u drumskom saobraćaju;
- 8) prodaju i posredovanje u prodaji karata ili rezervaciji mjesta za sva prevozna sredstva, kao i posredovanje u pribavljanju viza;
- 9) rezervaciju i prodaju turističkih i ugostiteljskih usluga i drugih usluga u vezi sa putovanjem i boravkom putnika;
- 10) zastupanje domaćih i stranih turističkih agencija u odredištima putovanja;
- 11) posredovanje u izdavanju smještajnih jedinica;
- 12) prihvata i otpremu plovnih objekata u nautičkom turizmu u zemlji i inostranstvu;
- 13) posredovanje u pribavljanju isprava neophodnih za organizovanje i realizaciju usluga u različitim oblicima turizma;
- 14) organizovanje i posredovanje u prodaji usluga nautičkog, kulturnog, vjerskog, seoskog, zdravstvenog, kongresnog, sportskog, omladinskog i drugih oblika turizma;
- 15) pružanje usluga iznajmljivanja vozila (rent-a-car);
- 16) rezervaciju, nabavku i prodaju ulaznica za sve vrste priredbi, sportsko-zabavnih programa, manifestacija, kao i za muzeje, sajmove i slično;
- 17) iznajmljivanje i/ili posredovanje u iznajmljivanju plovnih objekata, motora, bicikala, skutera i ostalih prevoznih sredstava na motorni i električni pogon;
- 18) posredovanje u pružanju usluga upravljanja plovnim objektima nautičara (skipera);
- 19) davanje turističkih informacija i promotivnog materijala;
- 20) posredovanje u zaključivanju ugovora o osiguranju putnika i prtljaga, i
- 21) prihvata i ispraćaj gostiju kao i ostala asistencija gostima za vrijeme boravka, izdavanje računa, naplata, obračun i uplate boravišne takse i drugih taksi, vođenje evidencije gostiju, prijava i odjava boravka i vođenja drugih evidencija u skladu sa posebnim propisima, a u ime i za račun pružaoca ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i/ili seoskom domaćinstvu;
- 22) druge usluge u skladu sa ovim zakonom.

(2) Usluge iz stava 1 tačka 15 ovog člana turistička agencija može da pruža samo ako ispunjava i uslove iz člana 93 stav 2 alineja 3 ovog zakona, i usluge iz tačke 17 samo ako ispunjava i uslove iz člana 85 stav 3 al. 1, 2, 3 i 4 i/ili člana 97 stav 2 al. 3 i 4 ovog zakona.

Pružanje usluga turističke agencije u i izvan poslovnice/ekspoziture

Član 13

(1) Poslovnica/ekspozitura turističke agencije mora da bude zasebna poslovna cjelina u odnosu na druge prostore u istom objektu.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, poslovnica/ekspozitura ne mora da bude zasebna poslovna cjelina ako se nalazi u objektima namijenjenim trgovačkim aktivnostima, u hotelima, u sajamskim prostorijama, na autobuskim stanicama ili terminalima za javne usluge drumskog, pomorskog ili vazdušnog prevoza i slično.

(3) Zaposleni turističke agencije mogu izvan poslovnice/ekspoziture u objektima namijenjenim trgovačkim aktivnostima, u hotelima, u sajamskim prostorijama, na autobuskim stanicama ili terminalima za javne usluge pomorskog ili vazdušnog prevoza i slično, uz saglasnost lica koja upravljaju tim objektima, ili na prostoru koji može svojom odlukom da odredi nadležni organ lokalne samouprave ili u skladu sa nadležnim organom uprave za poslove pomorske sigurnosti/lučke uprave, neposredno putniku da pružaju sljedeće turističke usluge:

- sklapanje ugovora o izletu;
- obavljanje prodaje i rezervisanje (bukiranje) usluga organizovanja putovanja na plovnom objektu;

- davanje turističkih informacija i promotivnog materijala;
- podrška u dolasku/povratku putnika ili tokom realizovanja paket-aranžmana, izleta, turističkog transfera, kongresa, konferencija i sličnih skupova.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, zaposleni turističke agencije mogu da sklapaju ugovore za vrijeme izleta koji je organizovala turistička agencija s namjerom promocije ili prodaje usluga.

(5) U slučaju pružanja usluga iz stava 3 al. 1, 2, 3 i 4 ovog člana turistička agencija mora na mjestima pružanja tih usluga imati natpis koji sadrži naziv i sjedište turističke agencije.

Vrste turističkih agencija

Član 14

(1) Prema vrsti usluga koje pruža, turistička agencija može biti:

- (1) **organizator putovanja** (tour-operator) je pružalac turističkih usluga koji direktno ili posredstvom drugog pružaoca turističkih/ugostiteljskih usluga odnosno zajedno s drugim pružaocem turističkih/ugostiteljskih usluga kombinuje i prodaje ili nudi na prodaju paket-aranžmane ili pružalac turističkih usluga koji dostavlja podatke o putniku drugom pružaocu turističkih/ugostiteljskih usluga u skladu sa članom 4 tačka 25 podtačka 2 alineja 5 ovog zakona;
- (2) **posrednik** (sub-agent) je pružalac turističkih usluga koji nije organizator, a koji prodaje ili nudi na prodaju paket-aranžmane koje kombinuje organizator putovanja.

(2) Turistička agencija može nuditi na prodaju ili prodavati usluge putnicima isključivo putem interneta bez istovremene fizičke prisutnosti korisnika usluge u prostoru u kojem turistička agencija obavlja svoju djelatnost u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska trgovina i elektronsko poslovanje i ako ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Obim usluga turističkih agencija

Član 15

- (1) Turistička agencija - organizator putovanja može pružati usluge iz člana 12 stav 1 ovog zakona.
- (2) Turistička agencija - posrednik može pružati usluge iz člana 12 stav 1 tač. 4 do 20 ovog zakona.
- (3) Turistička agencija koja nudi i prodaje turistički paket - aranžman koji je sačinio organizator putovanja koji nema sjedište u Crnoj Gori smatra se organizatorom putovanja i mora ispunjavati uslove propisane ovim zakonom.

Obaveze turističke agencije

Član 16

(1) Turistička agencija dužna je da:

- 1) na ulazu u poslovnicu, odnosno ekspozituru vidno istakne naziv i sjedište, odnosno ime i adresu sa nazivom turističke agencije;
- 2) na ulazu u poslovnicu, odnosno ekspozituru istakne radno vrijeme i da ga se pridržava;
- 3) u poslovnici odnosno ekspozituri na vidnom mjestu drži licencu za obavljanje djelatnosti turističke agencije;
- 4) upozna korisnika usluge o svojstvu u kojem nastupa i obimu ovlašćenja, ako zastupa drugu turističku agenciju;
- 5) objavi uslove, sadržaj i cijenu svake pojedinačne usluge koju pruža i usluge pruža u skladu sa tim uslovima, sadržajima i cijenama;
- 6) ako organizuje turistički paket - aranžman, pripremi program putovanja i uslove putovanja za svaki turistički paket - aranžman u skladu sa članom 41 ovog zakona;
- 7) zaključi ugovor o turističkom putovanju sa putnikom;
- 8) izda potvrdu o putovanju, odnosno kartu ili drugi odgovarajući dokument u elektronskoj ili pisanoj formi kojim se potvrđuje prijem uplate;
- 9) putniku pruži usluge utvrđene ugovorom, u skladu sa programom putovanja i ugovorom o putovanju;
- 10) ako organizuje izlet, pripremi program izleta koji prilikom oglašavanja ili prodaje mora jasno da sadrži podatke o cijeni izleta, vrsti, kategoriji i karakteristikama prevoznog sredstva, program obilaska lokaliteta, trajanje izleta i slično;
- 11) u prostorijama u kojima vrši usluge vodi knjigu prigovora u skladu sa članom 7 ovog zakona;
- 12) ako trećim licima povjerava izvršenje usluga iz programa putovanja, odnosno programa izleta, zaključi ugovore sa tim licima i vodi evidenciju o zaključenim ugovorima sa pratećom dokumentacijom;
- 13) u svim reklamnim i promotivnim materijalima, kao i u svim poslovnim dokumentima vidljivo naznači naziv i sjedište turističke agencije, odnosno ime i adresu preduzetnika, broj licence, kao i QR kod;

- 14) čuva, kao poslovnu tajnu, sve informacije o putniku i bez odobrenja putnika, osim u zakonom propisanim slučajevima, ne saopštava identitet putnika, adresu, mjesto i vrijeme putovanja, boravka, izleta i uplaćenu cijenu, kao ni identitet njegovih saputnika;
 - 15) upozna i ponudi putniku osiguranje od otkaza putovanja, osiguranje kojim se osiguravaju troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće, bolesti, povreda, smrti i oštećenja/gubitka prtljaga tokom putovanja i boravka, kao i o potrebi zdravstvenog osiguranja za vrijeme puta i boravka u zemlji i inostranstvu;
 - 16) upozna putnika sa sadržajem važećeg ugovora o osiguranju od odgovornosti za štetu i jemstvu od insolventnosti koji se odnose na paket - aranžmane, odnosno izlete;
 - 17) dnevno, uredno i tačno vodi evidenciju zaključenih ugovora o putovanju, odnosno evidenciju organizovanih izleta u zemlji i inostranstvu.
- (2) Oblik, sadržinu i način vođenja evidencije iz stava 1 tačka 17 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posredovanje u pružanju usluga u ugostiteljskim objektima

Član 17

Turistička agencija koja organizuje turističke paket - aranžmane ili posreduje u obezbjeđivanju smještaja, hrane i/ili pića dužna je da smještaj, hranu i/ili piće obezbijedi u ugostiteljskom objektu koji ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti propisane ovim zakonom.

Uslovi za izdavanje licence turističkoj agenciji

Član 18

- (1) Turističkoj agenciji izdaje se licenca (u daljem tekstu: licenca) ako:
 - je upisana u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS) za obavljanje pretežne djelatnosti pružanja usluga turističke agencije-organizator putovanja, odnosno turističke agencije-posrednik sa šifrom klasifikacije djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti;
 - u svojini ili zakupu ima poslovnicu ili ekspozituru koja ispunjava minimalno-tehničke uslove iz člana 26 ovog zakona;
 - ima odgovarajući kadar iz člana 27 ovog zakona;
 - ima obezbijeđeno osiguranje od odgovornosti za štetu u skladu sa članom 21 i jemstvo za slučaj insolventnosti u skladu sa članom 22 ovog zakona.
- (2) Licenca se izdaje na osnovu podnijetog zahtjeva.
- (3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnosi se sljedeća dokumentacija:
 - dokaz o svojini ili zakupu poslovnice ili ekspoziture, odnosno prostora stambene namjene za turističku agenciju koja pruža usluge isključivo putem interneta;
 - dokaze o zaposlenom kadru (ugovor o radu i dokaz o prijavi za osiguranje - kopija prijave poreskog obveznika);
 - dokaz o osiguranju od odgovornosti za štetu u skladu sa članom 21 i jemstvu za slučaj insolventnosti u skladu sa članom 22 ovog zakona;
 - popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.
- (4) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana rješenjem utvrđuje Ministarstvo.
- (5) Na osnovu rješenja iz stava 4 ovog člana Ministarstvo izdaje licencu.
- (6) Licenca se izdaje posebno za poslovnicu i svaku ekspozituru turističke agencije.
- (7) Turistička agencija kojoj je izdata licenca upisuje se u Centralni turistički registar.
- (8) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja Ministarstvo.
- (9) Licenca se izdaje na obrascu koji propisuje Ministarstvo.

Promjena podataka

Član 19

- (1) Turistička agencija dužna je da o svim promjenama podataka na osnovu kojih je izdata licenca, obavijesti Ministarstvo u pisanoj formi u roku od tri dana od dana nastanka promjene.
- (2) Promjene podataka iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar na osnovu rješenja.

Sklapanje ugovora o osiguranju od odgovornosti za štetu

Član 20

(1) Organizator putovanja u paket-aranžmanu dužan je da sa društvom za osiguranje ili poslovnom bankom sklopi ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu koju prouzrokuje putniku neispunjenjem, djelimičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza koje se odnose na paket-aranžman.

(2) Organizator putovanja u ugovoru ili potvrdi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu iz člana 42 ovog zakona, koji ili koju mora da preda putniku, dužan je da navede podatke o osiguranju od odgovornosti za štetu, osiguranim rizicima iz stava 1 ovog člana, o društvu za osiguranje ili poslovnoj banci sa pripadajućim ličnim identifikacionim brojem, adresom e-pošte i brojem telefona, broj izdate polise osiguranja i druge podatke potrebne za aktiviranje osiguranja i ostvarivanje prava na naknadu štete.

Osiguranje od odgovornosti za štetu

Član 21

(1) Turistička agencija dužna je da obezbijedi osiguranje od odgovornosti za štetu u obliku: polise osiguranja, neopozive bankarske garancije za dobro izvršenje usluga koja je plativa na prvi poziv i bez prigovora, ili novčanog depozita na posebnom računu kod poslovne banke.

(2) Osiguranje od odgovornosti za štetu iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje se:

- naknada štete koja je prouzrokovana putniku neispunjavanjem, djelimičnim ispunjavanjem ili neurednim ispunjavanjem obaveza određenih ugovorom o putovanju u paket aranžmanu i ugovorom o povezanom putnom aranžmanu, programom putovanja, odnosno programom izleta;

- naknada štete koja je prouzrokovana usljed nemogućnosti turističke agencije da izmiri troškove nužnog smještaja, ishrane i povratka putnika sa putovanja u mjesto polaska u zemlji i inostranstvu.

(3) Osiguranje od odgovornosti za štetu iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje se za svaku poslovnicu i ekspozituru u iznosu od:

- najmanje 15.000 eura za turističku agenciju - organizatora putovanja; i

- najmanje 7.000 eura za turističku agenciju - posrednika.

(4) Iznos osiguranja od odgovornosti za štetu iz stava 3 ovog člana, određuje davalac osiguranja na osnovu poslovanja turističke agencije u poslovnoj godini koja prethodi godini izdavanja osiguranja od odgovornosti za štetu.

(5) Turistička agencija dužna je da osiguranje iz st. 3 i 4 ovog člana obezbijedi neprekidno za vrijeme trajanja licence.

(6) Davalac osiguranja - osiguravač (društvo za osiguranje ili poslovna banka) u polisi osiguranja ili bankarskoj garanciji dužan je da se pozove na član ovog zakona koji jasno definiše osiguravajući slučaj, odnosno da citira odredbe iz ovog zakona.

(7) Davalac osiguranja iz stava 6 ovog člana dužan je da obavještava Ministarstvo o otkazivanju ugovora i/ili neplaćanja premije osiguranja od strane turističke agencije u roku od 8 dana od dana nastale promjene.

(8) Način aktiviranja osiguranja od odgovornosti za štetu i način utvrđivanja iznosa osiguranja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Jemstvo za slučaj insolventnosti

Član 22

(1) Organizator putovanja dužan je za svaki paket-aranžman da osigura jemstvo za slučaj insolventnosti kod društva za osiguranje ili poslovne banke u Crnoj Gori ili drugoj državi potpisnici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru radi:

- vraćanja putniku svih novčanih sredstava plaćenih od strane putnika ili u ime putnika u vezi s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu za ugovorene usluge čije je izvršenje izostalo, ili koje neće biti izvršene, ili će tek djelimično biti izvršene, zbog insolventnosti ili stečaja organizatora;

- naknade putniku troškova nužnog smještaja, prehrane i povratka putnika s putovanja u mjesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sve nastale troškove po tom osnovu, koji su prouzrokovani zbog insolventnosti ili stečaja organizatora putovanja, ako je ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu uključen prevoz putnika.

(2) U slučaju iz stava 1 ovoga člana društvo za osiguranje ili poslovna banka može putniku da ponudi nastavak paket-aranžmana.

(3) Organizator putovanja je insolventan kada je nesposoban za pravovremeno plaćanje dospjelih obaveza u iznosu i u roku dospijeca ili je u stečaju, zbog čega se usluge putovanja ne izvršavaju.

(4) Jemstvo za slučaj insolventnosti može da bude u obliku polise osiguranja ili bankarske garancije.

(5) Radi ispunjenja svojih obaveza iz stava 1 ovoga člana organizator putovanja dužan je da putniku osigura neposredno ostvarivanje prava na isplatu iz jemstva i u svrhu dokaza tog prava putniku da preda ugovor ili potvrdu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu iz člana 42 ovog zakona koji moraju da sadrže navode da putnik na osnovu tog ugovora ili potvrde ima mogućnost neposrednog ostvarenja prava na naknadu iz stava 1 ovog člana od osiguravajućeg društva odnosno poslovne banke kao i da sadrži podatke o osiguravajućem društvu odnosno poslovnoj banci s pripadajućim brojem identifikacionog dokumenta, adresom e-pošte i brojem telefona, broj izdatog jemstva (broj polise osiguranja ili bankarske garancije) i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva.

(6) Organizator putovanja koji nema poslovno sjedište (nastan) u drugoj državi ugovornici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru, a prodaje, nudi na prodaju ili na bilo koji način usmjerava takvu djelatnost na tržište Crne Gore, dužan je da osigura jemstvo za slučaj insolventnosti u skladu s ovim zakonom.

(7) Posrednik sa poslovnim sjedištem (nastanom) u nekoj drugoj državi članici Evropske unije ili u nekoj drugoj državi ugovornici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru koji na tržištu Crne Gore prodaje paket-aranžmane organizatora putovanja koji ima poslovno sjedište (nastan) izvan Evropskog ekonomskog prostora, ili na drugi način usmjerava takve aktivnosti na tržištu Crne Gore, dužan je da osigura jemstvo za slučaj insolventnosti u skladu sa propisima te druge države ugovornice Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru kojima se pruža zaštita u slučaju insolventnosti u skladu sa članom 17 Direktive (EU) 2015/2302, osim ako pruži dokaze da organizator putovanja ima osigurano takvo jemstvo.

Obim i efikasnost (djelotvornost) jemstva za slučaj insolventnosti

Član 23

(1) Organizator putovanja dužan je da osigura da je jemstvo iz člana 22 ovog zakona efikasno (djelotvorno) i da pokriva razumno predvidive troškove.

(2) Jemstvo mora da pokrije iznose plaćanja izvršenih u korist putnika u vezi sa paket-aranžmanima, uzimajući u obzir dužinu perioda između avansnih i završnih plaćanja i završetka paket-aranžmana, kao i procijenjeni trošak repatrijacije u slučaju insolventnosti organizatora putovanja, s tim da iznos jemstva ne smije biti manji od 10 % od ukupnog iznosa prodaje paket-aranžmana ostvarenog u prethodnoj poslovnoj godini odnosno ne smije biti manji od 10 % od planiranog godišnjeg iznosa prodaje paket-aranžmana u tekućoj poslovnoj godini ako je plan godišnje prodaje paket-aranžmana u tekućoj godini veći u odnosu na ostvarenu prodaju paket-aranžmana u prethodnoj godini, a organizator putovanja dužan je da tokom tekuće godine osigura da je jemstvo za slučaj insolventnosti efektivno i dovoljno za naknadu svih potraživanja i troškova iz člana 22 stav 1 al. 1 i 2 ovog zakona.

(3) Organizator putovanja koji nije ostvario promet od prodaje paket-aranžmana u prethodnoj godini dužan je da osigura jemstvo za slučaj insolventnosti u iznosu koji ne smije biti manji od 10 % od planirane godišnje prodaje paket-aranžmana u tekućoj poslovnoj godini, s tim da je dužan tokom tekuće godine da osigura da je jemstvo efektivno i dovoljno za naknadu svih potraživanja i troškova iz člana 22 stav 1 ovog zakona.

(4) Putnik ima prava iz jemstva za slučaj insolventnosti organizatora putovanja, bez obzira na njegovo mjesto prebivališta, mjesto polaska ili na to gdje je paket-aranžman prodat i nezavisno od toga u kojoj se državi članici Evropske unije nalazi osiguravajuće društvo ili poslovna banka kod kojih je jemstvo osigurano.

(5) Ako insolventnost organizatora putovanja utiče na izvršenje paket-aranžmana koji se počeo realizovati, jemstvo je dostupno besplatno i pokriva besplatnu repatrijaciju putnika i, ako je to potrebno, finansiranje smještaja prije repatrijacije.

(6) Jemstvo mora da osigura povraćaj plaćenih sredstava za usluge putovanja koje nisu ispunjene, bez nepotrebnog odlaganja nakon zahtjeva putnika.

Uzajamno priznavanje zaštite u slučaju insolventnosti

Član 24

Ako organizator putovanja u trenutku sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ima poslovno sjedište (nastan) u drugoj državi članici Evropske unije ili drugoj državi ugovornici Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru, smatra se da ispunjava obveze iz ovog zakona u pogledu jemstva za slučaj insolventnosti ako putniku pruži takvo jemstvo u skladu s propisima te druge države u kojoj ima poslovno sjedište (nastan) kojima se provodi član 17 Direktive (EU) 2015/2302.

Osiguranja koja se moraju ponuditi putniku

Član 25

Organizator putovanja dužan je da ponudi putniku osiguranje od posljedica nesretnog slučaja i bolesti na putovanju, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vrijeme puta i boravka u inostranstvu,

osiguranje za slučaj otkaza putovanja kao i osiguranje kojim se osiguravaju troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće i bolesti, da stavi na raspolaganje informaciju o sadržaju tih osiguranja kao i opšte uslove ugovora o osiguranju.

Minimalno-tehnički uslovi za poslovni prostor

Član 26

(1) Poslovnica ili ekspozitura turističke agencije mora da ispunjava minimalno-tehničke uslove u pogledu opreme i uređenja prostora.

(2) Pored uslova iz stava 1 ovog člana, za obavljanje djelatnosti poslovnica ili ekspozitura mora da ispunjava i druge uslove propisane posebnim propisima.

(3) Kontrolu ispunjenosti uslova iz stava 2 ovog člana vrše nadležni inspektori.

(4) Minimalno-tehnički uslovi ne primjenjuju se na turističku agenciju koja pruža usluge isključivo putem interneta.

(5) Minimalno-tehničke uslove iz stava 1 ovog člana u zavisnosti od vrste i načina pružanja usluga propisuje Ministarstvo.

Uslovi za kadar

Član 27

(1) Turistička agencija u svakoj poslovnici ili ekspozituri mora da ima najmanje jedno zaposleno lice-poslovođu sa punim radnim vremenom koje:

1) ima najmanje:

- završen četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija; i
- tri godine radnog iskustva u turističkoj djelatnosti za turističku agenciju-organizatora putovanja, odnosno godinu dana za turističku agenciju-posrednika;

2) posjeduje znanje najmanje jednog stranog jezika minimum B1 nivoa sa CEF skale, odnosno poznavanje crnogorskog jezika minimum B1 nivoa sa CEF skale za strano fizičko lice.

(2) Druga lica koja su zaposlena u poslovnici koja su u neposrednom kontaktu sa strankama moraju da imaju završen četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija i da posjeduju znanje najmanje jednog stranog jezika.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i na turističku agenciju koja pruža usluge isključivo putem interneta.

Oznaka

Član 28

Oznaka "turistička agencija" obavezno se koristi u nazivu turističke agencije, kao bliža oznaka djelatnosti.

Oduzimanje licence

Član 29

Licenca se oduzima turističkoj agenciji ako:

- prestane da ispunjava uslove za izdavanje licence propisane ovim zakonom;
- ne pruža usluge u poslovnici/ekspozituri na prijavljenoj adresi za koju je dobijena licenca;
- joj je izrečena mjera zabrane pružanja usluga u skladu sa ovim zakonom;
- je licenca izdata na osnovu neistinitih podataka ili falsifikovanih dokumenata;
- 30 dana prije isteka perioda važenja osiguranja od odgovornosti za štetu i jemstva za slučaj insolventnosti ne dostavi Ministarstvu novo osiguranje od odgovornosti za štetu i jemstvo za slučaj insolventnosti, ne dostavi iznos osiguranja od odgovornosti za štetu i jemstva za slučaj insolventnosti u skladu sa ovim zakonom, ili nakon isplate sredstava na osnovu prethodno izdatog ne dostavi novo osiguranje/jemstvo danom isplate sredstava;
- nudi, odnosno prodaje putovanja: turističke paket - aranžmane ili izlete bez ugovora ili suprotno zaključenom ugovoru sa trećim licima kojima je povjereno izvršenje usluga iz programa putovanja (prevoz, broj ležajeva u određenom objektu i drugo), otkáže putovanje, a putnicima u zakonskom roku ne izvrši povraćaj uplaćenih sredstava;
- ne obezbijedi smještaj putnika za vrijeme ugovorenog putovanja;

- ne obezbijedi povratak putnika ili putnike neopravdano zadrži na putovanju duže od programom predviđenog perioda putovanja;
- nastupe teže posljedice po život i zdravlje putnika zbog propusta u radu turističke agencije;
- su u toku jedne godine donijeta dva pravosnažna rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti od strane turističkog inspektora; ili
- je u prekršajnom postupku izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ako je u poslednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Rješenje o oduzimanju licence

Član 30

- (1) Licenca se oduzima rješenjem Ministarstva.
- (2) Licenca iz stava 1 se oduzima rješenjem o ukidanju za poslovanje i svaku ekspozituru turističke agencije.
- (3) Turistička agencija kojoj je oduzeta licenca dužna je da u roku od sedam dana od dana oduzimanja licence, izvrši povraćaj uplaćenih sredstava za prethodno ugovorena putovanja.
- (4) Rješenje iz stava 1 ovog člana upisuje se u Centralni turistički registar.
- (5) Ministarstvo može podatke o turističkim agencijama kojima je oduzeta licenca da učini javno dostupnim, objavljivanjem na sajtu Ministarstva.

Prestanak važenja licence

Član 31

- (1) Licenca prestaje da važi rješenjem Ministarstva:
 - na zahtjev imaoća licence;
 - brisanjem turističke agencije iz CRPS.
- (2) Rješenje o prestanku važenja licence upisuje se u Centralni turistički registar.

Obezbjeđivanje turističkog pratioca

Član 32

Turistička agencija koja organizuje turistički paket - aranžman ili izlet za 15 ili više putnika, dužna je da za to putovanje angažuje najmanje jednog turističkog pratioca.

Obezbjeđivanje prevoza

Član 33

- (1) Turistička agencija je dužna da prevoz putnika u sklopu paket-aranžmana povjeri prevozniku koji ima licencu u skladu sa posebnim propisima kojim se uređuje pojedina vrsta prevoza, a može i samostalno obavljati prevoz putnika ako je istovremeno i prevoznik.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, turistička agencija može prevoz putnika u sklopu paket-aranžmana, izleta i turističkog transfera da obavlja sopstvenim vozilima i drugim prevoznim sredstvima, kao prevoz za potrebe putnika, u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje pojedina vrsta prevoza.
- (3) Za vrijeme obavljanja prevoza putnika u sklopu putovanja u paket-aranžmanu i povezanom putnom aranžmanu vozač u vozilu mora da ima odgovarajući nalog za prevoz i spisak putnika koje je dužan da pruži na uvid službenom licu ovlašćenom za nadzor prevoza.
- (4) Ugostitelj može, za potrebe svojih gostiju kojima pruža usluge smještaja u hotelu/turističkom naselju ili turističkom rizortu da organizuje u skladu s odredbama ovog člana ili samostalno da obavlja usluge turističkog transfera ukoliko posjeduje vozilo licencirano za obavljanje djelatnosti i na vozilu ima ispisan logo ugostiteljskog objekta.

Organizovanje putovanja za sopstvene potrebe

Član 34

- (1) Udruženja penzionera i ustanove socijalne i dječje zaštite mogu samo za svoje članove, odnosno korisnike organizovati putovanja: turističke paket-aranžmane ili izlete, na nekomercijalnoj osnovi.
- (2) Promocija i predstavljanje turističkih paket - aranžmana ili izleta iz stava 1 ovog člana može se vršiti samo internim sredstvima informisanja.
- (3) Subjekti iz stava 1 ovog člana, mogu da koriste isključivo usluge licenciranog prevoznika i prevozna sredstva u kojima su korisnici turističke usluge i prtljag osigurani.

(4) Subjekti iz stava 1 ovog člana dužni su da najkasnije pet radnih dana prije početka putovanja prijave putovanje i dostave program putovanja sa spiskom putnika organu uprave nadležnom za inspeksijske poslove.

Prava i obaveze turističke agencije-organizatora putovanja

Član 35

- (1) Turistička agencija-organizator putovanja, dužna je da sačini program putovanja u pisanoj formi (elektronskoj ili štampanoj).
- (2) Program iz stava 1 ovog člana turistička agencija dužna je da uruči putniku neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa zaključivanjem ugovora o putovanju i izdavanjem potvrde o putovanju.
- (3) Putnik je dužan da potpisom neposredno ili elektronskim putem potvrdi prijem ugovora o putovanju, programa putovanja i potvrde o putovanju.
- (4) Turistička agencija iz stava 1 ovog člana dužna je da zaključi ugovor, čiji je sastavni dio spisak učenika/studenata, o organizaciji školske/studentske ekskurzije sa obrazovnom ustanovom u čije ime se organizuje ekskurzija.
- (5) Turistička agencija-organizator putovanja koja organizuje školske ekskurzije i druga putovanja za djecu i omladinu dužna je da učini dostupnim program putovanja roditeljima učenika i upravi škole.

Prava i obaveze turističke agencije-posrednika

Član 36

- (1) Turistička agencija-posrednik, koja nudi na prodaju, odnosno prodaje turistički paket aranžman organizatora putovanja, dužna je da u programu putovanja i potvrdi o putovanju naznači svojstvo u kojem nastupa, broj licence organizatora putovanja, QR kod i da putniku uruči program putovanja neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa izdavanjem potvrde o putovanju.
- (2) Turistička agencija-posrednik može da nudi na prodaju, odnosno prodaje, samo paket aranžmane turističke agencije-organizatora putovanja, sa kojom ima zaključen ugovor o posredovanju.
- (3) Turistička agencija-posrednik dužna je da sačini program putovanja/izleta u pisanoj formi (elektronskoj ili štampanoj).
- (4) Program iz stava 3 ovog člana turistička agencija-posrednik dužna je da uruči putniku neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa zaključivanjem ugovora o putovanju/izletu i izdavanjem potvrde o putovanju/izletu.
- (5) Putnik je dužan da potpisom neposredno ili elektronskim putem potvrdi prijem ugovora o putovanju/izletu, programa putovanja/izleta i potvrde o putovanju/izletu.

Predugovorne informacije o izletu

Član 37

- (1) Turistička agencija je obavezna za svaki izlet koji organizuje da stavi na raspolaganje putniku prije sklapanja ugovora sljedeće informacije o:
 - cijeni izleta;
 - odredištu (destinaciji);
 - broju dnevnih obroka;
 - sredstvu, karakteristikama i kategoriji prevoza;
 - planu putovanja;
 - iznosu ili postotku avansa kao i o broju i iznosu rata otplate ostatka cijene;
 - graničnim, viznim i zdravstvenim formalnostima vezanim za izlet u inostranstvo;
 - najmanjem broju putnika koji je potreban za organizovanje izleta kao o roku u kojem će putnik biti obaviješten o otkazivanju izleta ako za izlet nije prijavljen dovoljan broj putnika.
- (2) Informacije iz stava 1 ovog člana moraju da se pruže na jasan, razumljiv i lako uočljiv način, a kada se pružaju u pisanom obliku, moraju biti čitljive i napisane na crnogorskom jeziku, a mogu istovremeno da budu napisane i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku.

Ugovor o putovanju u paket-aranžmanu i ugovor o povezanom putnom aranžmanu

Član 38

Odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu primjenjuju se na paket-aranžmane koje organizator putovanja nudi i prodaje putniku i na povezane putne aranžmane koje pružalac turističkih/ugostiteljskih usluga omogućava putniku kao i na njihove ugovorne odnose.

Odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu ne primjenjuju se na:

- izlete;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji obuhvataju period kraći od 24 sata, osim ako je uključeno noćenje;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane koji se organizuju i nude samo povremeno i na neprofitnoj osnovi (bez dobiti ili drugih procjenjivih koristi), i to samo ograničenoj grupi putnika, a da se ne nudi javno;
- paket-aranžmane i povezane putne aranžmane kupljene na osnovu opšeg sporazuma za organizovanje poslovnih putovanja između pružaoca turističkih usluga i drugog fizičkog ili pravnog lica koje djeluje u svrhe povezane sa svojom trgovačkom, poslovnom, privrednom ili profesionalnom djelatnošću.

Obaveze u vezi sa informisanjem i sadržaj ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 39

Ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu organizator putovanja/posrednik ako se paket-aranžman prodaje putem posrednika, obavezuje se da pribavi putniku paket-aranžman, a putnik se obavezuje da organizatoru putovanja/posredniku ako se paket-aranžman prodaje putem posrednika, plati ugovorenu cijenu.

Predugovorne informacije za paket-aranžmane

Član 40

(1) Organizator putovanja, kao i posrednik ako se paket-aranžman prodaje putem posrednika, dužan je, prije nego što se putnik obaveže bilo kojim ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu ili bilo kojom odgovarajućom ponudom, da putniku pruži odgovarajuće standardne informacije putem odgovarajućeg obrasca sa standardnim informacijama za ugovore o putovanju u paket-aranžmanu kada je moguća upotreba linkova ili obrasca za ugovor o putovanju u paket-aranžmanu kada nije moguća upotreba linkova kao i sljedeće informacije ako su one relevantne za paket-aranžman:

1) glavna obilježja usluga putovanja:

- odredište/odredišta, plan putovanja i period boravka sa datumima, kao i broj uključenih noćenja ako je uključen smještaj;
- vrste, karakteristike i kategorije prevoznih sredstava, mjesto polaska i povratka sa datumom i vremenom odnosno mjesta i trajanje usputnog zaustavljanja kao i saobraćajne veze. Ako tačno vrijeme još nije određeno, organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik obavještavaju putnika o približnom vremenu polaska i povratka;
- lokacija, glavne karakteristike i, prema potrebi, vrsta i kategorija smještaja u skladu s pravilima odredišne zemlje;
- broj, vrsta i način usluživanja obroka;
- posjete, izlet/izleti ili druge usluge uključene u ukupnu cijenu dogovorenu za paket-aranžman;
- ako to nije jasno iz konteksta, informacija o tome pruža li se putniku neka od usluga putovanja u okviru grupe i, ako je slučaj takav kao i kada je to moguće, informacija o približnoj veličini grupe;
- ako putnikovo korišćenje drugim turističkim uslugama zavisi od usmene komunikacije, jezik na kojem će te usluge biti pružene i
- jesu li putovanje ili odmor generalno odgovarajući za osobe sa smanjenom pokretljivošću kao i, na zahtjev putnika, precizne informacije o prikladnosti putovanja ili odmora uzimajući u obzir potrebe putnika;

- 2) naziv i sjedište (adresa: ulica, broj, grad, država) organizatora putovanja kao i prema potrebi, posrednika, njihov telefonski broj i, prema potrebi, adresa e-pošte;
- 3) ukupnu cijenu paket-aranžmana, uključujući poreze i, prema potrebi, sve dodatne naknade, takse i ostale troškove ili, ako te troškove nije moguće u razumnoj mjeri izračunati prije sklapanja ugovora, naznaku vrste dodatnih troškova koje će putnik možda morati da snosi;
- 4) načine plaćanja, uključujući bilo koji iznos ili procenat cijene koje treba da se plati kao avans kao i raspored plaćanja preostalog iznosa, ili finansijska jemstva koja putnik treba da plati ili osigura;
- 5) najmanji broj osoba potreban za ostvarivanje paket-aranžmana i rok iz člana 49 stav 1 ovog zakona u kojem organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana ako taj broj ne bude dostignut;

- 6) opšte informacije o uslovima odredišne zemlje u vezi sa pasošima i vizama, uključujući približno trajanje perioda za pribavljanje viza kao i informacije o zdravstvenim formalnostima odredišne zemlje;
- 7) informaciju da putnik može da raskine ugovor u bilo kojem trenutku prije početka paket-aranžmana uz plaćanje primjerene naknade za raskid ugovora ili, prema potrebi, standardnih naknada za raskid ugovora koje zahtijeva organizator putovanja, u skladu sa članom 48 st. 1, 2, 3, 4 i 5 ovog zakona;
- 8) informacije o neobaveznom ili obaveznom osiguranju radi pokrivanja troška raskida ugovora od strane putnika ili troška pružanja pomoći, uključujući repatrijaciju, u slučaju nesreće, bolesti ili smrti.

(2) Za ugovore o putovanju u paket-aranžmanu koji se sklapaju telefonom organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik dužni su da pruže putniku standardne informacije navedene u obrascu za ugovor o putovanju u paket-aranžmanu kada nije moguća upotreba linkova i informacije navedene u stavu 1 ovoga člana.

(3) Za paket-aranžmane definisane u članu 4 stav 1 tačka 25 podtački 2) alineja 5 ovog zakona organizator putovanja i drugi pružalac usluga kojima se podaci (o imenu putnika, podaci o plaćanju i adresa e-pošte) dostavljaju dužni su, prije nego što se putnik obaveže ugovorom ili bilo kojom odgovarajućom ponudom, i jedan i drugi putniku da pruže informacije navedene u stavu 1 ovoga člana ako je to relevantno za odgovarajuće usluge putovanja koje oni nude. Organizator putovanja istovremeno je dužan, putem obrasca sa standardnim informacijama u slučaju kada organizator putovanja dostavlja podatke drugom pružaocu usluga, takođe da pruži standardne informacije.

(4) Turistička agencija koja posreduje u sklapanju ugovora o paket-aranžmanu koji organizuje organizator putovanja koji nema sjedište u Crnoj Gori dužna je u promotivnim materijalima i na svojim internet stranicama da objavi u kojem svojstvu nastupa i koja ovlašćenja ima, da objavi opšte uslove poslovanja organizatora putovanja kao i prava i obaveze turističke agencije i korisnika usluge, na crnogorskom jeziku.

(5) Informacije iz ovoga člana moraju da se pružaju na jasan, razumljiv i lako uočljiv način, a kada se pružaju u pisanom obliku, moraju biti čitljive i napisane na crnogorskom jeziku, a mogu biti istovremeno napisane i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku.

(6) Bliži sadržaj obrazaca iz st. 1 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obavezujući karakter predugovornih informacija

Član 41

(1) Predugovorne informacije koje se putniku pružaju u skladu sa članom 40 stav 1 tač. 1, 3, 4, 5 i 7 ovog zakona čine sastavni dio ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ne mogu se mijenjati, osim ako se ugovorne strane o tome izričito drukčije saglase.

(2) Organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik dužni su da prije sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu dostave putniku na jasan, razumljiv i lako uočljiv način sve izmjene predugovornih informacija.

(3) Ako organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik nisu prije sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu informisali putnika o dodatnim naknadama, taksama ili ostalim troškovima iz člana 40 stav 1 tačka 3 ovog zakona, putnik nije dužan da snosi te naknade, takse ili ostale troškove.

Sklapanje i potvrda ugovora o putovanju u paket-aranžmanu

Član 42

(1) Ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora da bude sastavljen na jasnom i razumljivom jeziku kao i da bude čitljiv ako je u pisanom obliku.

(2) Ako organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik ili drugi pružalac usluga obavljaju prodaju ili nude na prodaju paket-aranžmane na području Crne Gore, ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora u svakom slučaju da bude sastavljen na crnogorskom jeziku, a može biti istovremeno sastavljen i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku, kao i da bude čitljiv ako je u pisanom obliku.

(3) Ako je ugovor o putovanju u paket-aranžmanu sastavljen na crnogorskom jeziku i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku, obje jezičke verzije teksta ugovora smatraju se jednako vjerodostojnim.

(4) Pri sklapanju ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili bez nepotrebnog odlaganja nakon njegovog sklapanja organizator putovanja ili posrednik dužan je da putniku da primjerak ugovora ili potvrdu o tom ugovoru na trajnom nosaču podataka.

(5) Putnik ima pravo da zahtijeva primjerak ugovora o putovanju u paket-aranžmanu u papirnom obliku ako je ugovor sklopljen uz istovremenu fizičku prisutnost ugovornih strana.

(6) Kada je ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija, organizator putovanja ili posrednik mora da putniku da primjerak ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ili potvrdu o tom ugovoru, u papirnom obliku ili, ako se putnik s time saglasi, na drugom trajnom nosaču podataka.

Sadržaj ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i dokumenti koje treba dostaviti prije početka paket-aranžmana

Član 43

(1) U ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu ili potvrdi o tom ugovoru mora da bude naveden puni sadržaj dogovora ugovornih strana, koji uključuje sve informacije iz člana 40 stav 1 ovog zakona i sledeće informacije:

a) o posebnim zahtjevima putnika koje je organizator putovanja prihvatio;

b) o tome da je organizator putovanja:

1. odgovoran za pravilno izvršenje svih usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom u skladu sa čl. 50, 51, 52 i 53 ovog zakona;

2. dužan da pruži pomoć ako se putnik nađe u poteškoćama u skladu sa članom 60 ovog zakona;

c) naziv društva za osiguranje ili poslovne banke kod kojih je obezbijeđeno jemstvo za slučaj insolventnosti, njegove podatke za kontakt uključujući njegovu adresu (ulica, broj, grad, država), adresu e-pošte, broj telefona, identifikacioni broj, broj izdatog jemstva (broj polise osiguranja ili bankarske garancije) i druge podatke potrebne za aktiviranje jemstva kao i, prema potrebi, naziv nadležnog upravnog tijela i podatke za kontakt sa Centralnom kontakt tačkom iz člana 141 ovog zakona;

d) ime, adresu, telefonski broj, identifikacioni broj, adresu e-pošte i, prema potrebi, broj telefaksa lokalnog predstavnika organizatora putovanja, kontaktne tačke ili druge službe koji putniku omogućavaju da brzo stupi u kontakt s organizatorom putovanja i efikasno komunicira s njim, kako bi zatražio pomoć ako se nađe u poteškoćama ili kako bi prijavio svaku neusklađenost koju utvrdi tokom izvršavanja paket-aranžmana;

e) o tome da putnik mora bez nepotrebnog odlaganja i vodeći računa o okolnostima da prijavi organizatoru putovanja svaku neusklađenost koju utvrdi tokom izvršavanja usluge putovanja obuhvaćene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, u skladu sa članom 51 stav 1 ovog zakona;

f) kojima se omogućava direktan kontakt sa maloljetnikom ili osobom odgovornom za maloljetnika u mjestu boravka maloljetnika, ako maloljetnik bez pratnje roditelja ili druge ovlašćene osobe putuje na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu koji uključuje smještaj;

g) o dostupnim unutrašnjim postupcima za rješavanje pritužbi i mehanizmima za alternativno rješavanje sporova vezanih za ugovor, o ovlašćenim tijelima/organima za alternativno rješavanje sporova kojim je drugi pružalac usluga obuhvaćen kao i o platformi za online rješavanje tih sporova, u skladu sa odredbama posebnog zakona o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova;

h) o pravu putnika da ugovor prenese na drugog putnika u skladu s odredbama člana 45 ovog zakona.

(2) U odnosu na paket-aranžmane iz člana 4 stav 1 tačka 25 podtačke 2) alineje 5 ovog zakona drugi pružalac usluga kojem su podaci dostavljeni dužan je da obavijesti organizatora putovanja o sklapanju ugovora koji dovodi do sastavljanja paket-aranžmana i da organizatoru putovanja da informacije potrebne da bi on mogao da ispuni svoje obaveze.

(3) Kada organizator putovanja od drugog pružaoca usluga primi obavještenje da je paket-aranžman sastavljen, dužan je odmah putniku da pruži informacije iz stava 1 ovog člana na trajnom nosaču podataka.

(4) Informacije iz st. 1 i 3 ovoga člana moraju da se pružaju na jasan, razumljiv i lako uočljiv način.

(5) Organizator putovanja dužan je pravovremeno, prije početka paket-aranžmana da dostavi putniku potrebne priznanice/potvrde, vaučere i karte, informacije o predviđenim vremenima polaska i, prema potrebi, roku za registraciju, kao i o predviđenim vremenima za mjesta usputnog zaustavljanja, saobraćajnim vezama (presijedanjima) i dolasku.

Teret dokaza

Član 44

U pogledu ispunjavanja obaveza u vezi s informisanjem iz čl. 40, 41, 42 i 43 ovog zakona teret dokaza je na organizatoru putovanja, posredniku ako se paket-aranžman prodaje putem posrednika i drugom pružaocu turističkih/ugostiteljskih usluga.

Prenos ugovora o putovanju u paket-aranžmanu na drugog putnika prije početka paket-aranžmana

Član 45

(1) Prije početka paket-aranžmana putnik (prenosilac) može da prenese ugovor o putovanju u paket-aranžmanu na lice (primalac) koje ispunjava sve uslove koji se primjenjuju na taj ugovor ako je o tome na trajnom nosaču podataka i u razumnom roku prije početka paket-aranžmana obavijestio organizatora putovanja. Obavještenje poslato organizatoru putovanja najkasnije sedam dana prije početka paket-aranžmana smatra se obavještenjem u razumnom roku.

(2) Prenosilac i primalac ugovora o putovanju u paket-aranžmanu solidarno su odgovorni za plaćanje iznosa cijene i za sve dodatne naknade, takse ili ostale troškove koji proizlaze iz prenosa ugovora.

(3) Organizator putovanja dužan je da obavijesti prenosioca o stvarnim troškovima prenosa ugovora, koji ne smiju biti nerazumni i ne smiju da pređu stvarni trošak organizatora putovanja koji je nastao prenosom ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(4) Organizator putovanja dužan je da prenosiocu da dokaze za dodatne naknade, takse ili ostale troškove koji proizlaze iz prenosa ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

Izmjena ugovorene cijene paket-aranžmana prije početka paket-aranžmana

Član 46

(1) Nakon sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu organizator putovanja smije da poveća ugovorenu cijenu samo ako je tim ugovorom izričito utvrđena mogućnost povećanja cijene i pravo putnika na sniženje cijene u skladu sa stavom 4 ovog člana kao i da je u ugovoru naveden način izračunavanja korekcija cijene, i ako je povećanje cijene isključivo direktna posljedica promjene:

- a) cijene prevoza putnika koje su proizašle iz troškova goriva ili drugih izvora energije;
- b) visine poreza ili naknada za usluge putovanja obuhvaćene ugovorom koje određuju treće osobe koje nisu direktno uključene u izvršavanje paket-aranžmana, uključujući turističke poreze, takse za slijetanje ili naknade za ukrcaj ili iskrcaj u lukama i vazдушnim lukama ili
- c) deviznih kurseva koji su relevantni za paket-aranžman.

(2) Ako povećanje cijene iz stava 1 ovog člana premaši 8 % ugovorene ukupne cijene paket-aranžmana, organizator putovanja nije ovlašten jednostrano da je izmijeni pa se primjenjuje se član 47 st. 2, 3, 4, 5 i 6 ovog zakona.

(3) Povećanje cijene, bez obzira na njegovu veličinu, moguće je samo ako organizator putovanja na trajnom nosaču podataka i najkasnije 20 dana prije početka paket-aranžmana o povećanju cijene na jasan i razumljiv način obavijesti putnika, uz obrazloženje tog povećanja i obračun.

(4) Ako je ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu utvrđena mogućnost povećanja cijene, putnik ima pravo na sniženje cijene koje odgovara bilo kojem sniženju troškova iz stava 1 ovog člana do kojeg dođe nakon sklapanja ugovora i prije početka paket-aranžmana.

(5) U slučaju sniženja cijene organizator putovanja ima pravo od iznosa povrata koji duguje putniku oduzeti stvarno nastale administrativne troškove i dužan je na zahtjev putnika da mu da dokaze za te administrativne troškove.

Izmjena ostalih uslova ugovora o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana

Član 47

(1) Prije početka paket-aranžmana organizator putovanja ne smije jednostrano da izmijeni uslove ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, osim cijene u skladu sa članom 46 ovog zakona, osim ako je takvo pravo predviđeno ugovorom, ako je izmjena neznatna i ako na jasan, razumljiv i lako uočljiv način na trajnom nosaču podataka obavijesti putnika o izmjeni.

(2) Ako je organizator putovanja prije početka paket-aranžmana prisiljen da znatno izmijeni bilo koje od glavnih obilježja usluga putovanja iz člana 40 stav 1 tačke 1 ovog zakona, ili ne može da ispuni ugovorene posebne zahtjeve putnika iz člana 43 stav 1 tačke a) ovog zakona, ili predloži povećanje cijene paket-aranžmana za više od 8 %, putnik može u razumnom roku koji odredi organizator:

- a) da prihvati predloženu izmjenu ili
- b) da raskine ugovor bez plaćanja naknade za raskid ugovora.

(3) Ako putnik u slučaju iz stava 2 ovog člana raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu, putnik može da prihvati zamjenski paket-aranžman, po mogućnosti jednakog ili višeg kvaliteta, ako mu ga organizator ponudi.

(4) Organizator putovanja je dužan bez nepotrebnog odlaganja da na jasan, razumljiv i lako uočljiv način na trajnom nosaču podataka putnika obavijesti o:

- a) predloženim izmjenama iz stava 2 ovog člana i, prema potrebi, u skladu sa stavom 5 ovog člana, o njihovim uticajima na cijenu paket-aranžmana;
- b) razumnom roku u kojem putnik mora organizatora putovanja da obavijesti o svojoj odluci u skladu sa stavom 2 ovog člana;
- c) posljedicama u slučaju da putnik ne odgovori u roku iz tačke b) ovog stava i
- d) ponuđenom zamjenskom paket-aranžmanu i njegovoj cijeni, kad je to primjenjivo.

(5) Ponuda povećanja cijene paket-aranžmana nije moguća kasnije od 20 dana prije početka putovanja, a ponuda izmjene ostalih uslova ugovora nije moguća nakon početka putovanja.

(6) Ako putnik u roku iz stava 4 tačke b) ovoga člana ne obavijesti organizatora o svojoj odluci, istekom toga roka ugovor se smatra raskinutim.

(7) Ako izmjene ugovora o putovanju u paket-aranžmanu iz stava 2 ovog člana ili zamjenskom paket-aranžmanu iz stava 3 ovog člana imaju za posljedicu paket-aranžman nižeg kvaliteta ili cijene, putnik ima pravo na primjereno sniženje cijene.

(8) Ako putnik, u skladu sa stavom 2 tačkom b) ovog člana, raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu, a ne prihvati zamijenjeni paket-aranžman, organizator putovanja dužan je bez nepotrebnog odlaganja, a najkasnije u roku

od 14 dana od raskida ugovora, da vrati sva plaćanja izvršena u korist putnika kao i da mu nadoknadi štetu odgovarajućom primjenom odredbi čl. 55, 56, 57 i 58 ovog zakona.

Pravo putnika na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i pravo odustajanja prije početka paket-aranžmana

Član 48

(1) Putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u bilo kojem trenutku prije početka paket-aranžmana.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana organizator putovanja gubi pravo na ugovorenu cijenu paket-aranžmana i može od putnika da zahtijeva plaćanje primjerene naknade za raskid ugovora koja se može opravdati.

(3) Ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu mogu da se utvrde razumne standardne naknade za raskid ugovora koje se zasnivaju na periodu između trenutka raskida ugovora i početka paket-aranžmana i očekivanim uštedama troškova organizatora putovanja kao i prihoda od pružanja usluga putovanja drugom korisniku.

(4) Ako ugovorne strane nisu ugovorom utvrdile standardne naknade za raskid ugovora, iznos naknade za raskid ugovora određuje se prema cijeni paket-aranžmana umanjenoj za iznos uštede troškova organizatora putovanja i prihod od pružanja usluga putovanja drugom korisniku.

(5) Na zahtjev putnika organizator putovanja dužan je da obrazloži iznos naknade za raskid ugovora.

(6) Ne dovodeći u pitanje odredbe st. 1 do 5 ovog člana, putnik ima pravo da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana bez plaćanja bilo kakve naknade za raskid ugovora u slučaju vanrednik okolnosti koje se nisu mogle izbjeći, a koje su nastupile na određitu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utiču na ispunjenje paket-aranžmana ili koje znatno utiču na prevoz putnika na određite.

(7) U slučaju raskida ugovora iz stava 6 ovog člana putnik ima pravo na puni povrat svih plaćanja izvršenih za paket-aranžman, ali nema pravo na dodatnu odštetu.

(8) Organizator putovanja dužan je da putniku vrati sva plaćanja izvršena u korist putnika umanjena za primjerenu naknadu za raskid ugovora, bez nepotrebnog odlaganja, a najkasnije u roku od 14 dana od raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(9) Ako je ugovor sklopljen izvan poslovnih prostorija, putnik ima pravo u roku od 14 dana nakon sklapanja ugovora da odustane od ugovora o putovanju u paket-aranžmanu bez navođenja razloga.

Pravo organizatora na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana

Član 49

(1) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cijelosti vrati sva plaćanja primljena za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako je broj osoba koje su prijavljene za paket-aranžman manji od najmanjeg broja navedenog u ugovoru i ako organizator obavijesti putnika o raskidu ugovora u okviru roka utvrđenog u ugovoru, ali ne kasnije od:

- 1) 20 dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju više od šest dana;
- 2) sedam dana prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju između dva i šest dana;
- 3) 48 sati prije početka paket-aranžmana za putovanja koja traju manje od dva dana.

(2) Organizator putovanja može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana i putniku u cijelosti vrati sva plaćanja primljena za paket-aranžman, bez obaveze naknade štete putniku, ako organizatora u izvršenju ugovora spriječe vanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći kao i ako putnika o raskidu ugovora obavijesti bez nepotrebnog odlaganja prije početka paket-aranžmana.

(3) U slučaju raskida ugovora iz st. 1 i 2 ovog člana organizator putovanja gubi pravo na ugovorenu cijenu paket-aranžmana i dužan je da putniku vrati sva plaćanja izvršena u korist putnika bez nepotrebnog odlaganja, a najkasnije u roku od 14 dana od raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

Odgovornost za izvršenje paket-aranžmana

Član 50

Za izvršenje usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu odgovoran je organizator, bez obzira na to mora li te usluge da izvrši sam ili ih moraju izvršiti drugi pružatelji usluga putovanja.

Ispravljanje neusklađenosti u izvršenju usluga putovanja obuhvaćenih paket-aranžmanom

Član 51

(1) Putnik je dužan, bez nepotrebnog odlaganja i vodeći računa o okolnostima, da obavijesti organizatora putovanja o svakoj neusklađenosti koju utvrdi tokom ispunjenja usluge putovanja obuhvaćene ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu.

(2) Ako bilo koja od usluga putovanja nije izvršena u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, na zahtjev putnika organizator je dužan da ispravi tu neusklađenost, osim ako to nije moguće ili ako bi otklanjanje neusklađenosti prouzrokovalo nerazmjerne troškove uzimajući u obzir srazmjernu neusklađenosti i vrijednosti usluga putovanja na koje neusklađenost utiče.

(3) Ako organizator ne ispravi neusklađenost iz razloga navedenih u stavu 2 ovog člana, putnik ima pravo na sniženje cijene i naknadu štete u skladu sa čl. 55, 56, 57 i 58 ovog zakona.

(4) Ako organizator ne ispravi neusklađenost koju je dužan da ispravi u razumnom roku koji je odredio putnik, putnik to može da učini sam i da zahtijeva naknadu nužnih troškova. Putnik nije dužan da odredi organizatoru putovanja razuman rok za ispravljanje neusklađenosti ako je organizator putovanja odbio da ispravi neusklađenost ili ako je neusklađenost potrebna da se ispravi odmah.

Prava putnika i obaveze organizatora u slučaju nemogućnosti izvršenja znatnog dijela usluga putovanja

Član 52

(1) Ako znatan dio usluga putovanja nije moguće da se pruži u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja je dužan radi nastavka paket-aranžmana da ponudi putniku odgovarajuće alternativne aranžmane, po mogućnosti istog ili većeg kvaliteta od onih navedenih u ugovoru, bez dodatnih troškova za putnika, uključujući i u slučaju kada putniku nije pružen povratak u mjesto polaska onako kako je ugovoreno.

(2) Ako organizator putovanja predloži alternativni putni aranžman čija je posljedica paket-aranžman nižeg kvaliteta od onog navedenog u ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja dužan je putniku da odobri primjereno sniženje cijene.

(3) Putnik može da odbije predložene alternativne putne aranžmane samo ako oni nisu usporedivi s onim što je bilo dogovoreno u ugovoru o putovanju u paket-aranžmanu ili ako je odobreno sniženje cijene neprimjereno.

(4) Ako neusklađenost znatno utiče na izvršenje paket-aranžmana i ako organizator putovanja nije ispravio neusklađenost u razumnom roku koji je odredio putnik, putnik može da raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu bez plaćanja naknade za raskid i da zahtijeva, prema potrebi, sniženje cijene i/ili naknadu štete u skladu sa čl. 55, 56, 57 i 58 ovog zakona.

(5) Ako nije moguće da se osiguraju alternativni aranžmani ili ako putnik odbije predložene alternativne aranžmane u skladu sa stavom 3 ovog člana, putnik ima pravo, prema potrebi, na sniženje cijene i/ili naknadu štete u skladu sa čl. 55, 56, 57 i 58 ovog zakona, bez raskidanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu.

(6) Ako paket-aranžman uključuje prevoz putnika, organizator putovanja je dužan u slučajevima iz st. 4 i 5 ovog člana da osigura bez nepotrebnog odlaganja repatrijaciju putnika jednako vrijednim prevozom, bez dodatnih troškova za putnika. Dodatni troškovi idu na teret organizatora.

Snošenje troškova nužnog smještaja

Član 53

(1) Kada zbog vanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći nije moguće da se osigura povratak putnika u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, organizator putovanja dužan je da snosi troškove nužnog smještaja najviše do tri noćenja po putniku, ako je moguće u jednako vrijednoj kategoriji smještaja ugovorene ugovorom. Ako su zakonodavstvom Evropske unije o pravima putnika koje se primjenjuje na relevantna prevozna sredstva za povratak putnika predviđeni duži periodi, primjenjuju se ti periodi.

(2) Ograničenje troškova iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na osobe smanjene pokretljivosti, definisane članom 2 tačkom (a) Uredbe (EZ) br. 1107/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća od 5. jula 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u vazdušnom prevozu (SL L 204, 26. 7. 2006.) i na bilo koju osobu koja ih prati, na trudnice, maloljetnike bez pratnje i na osobe kojima je potrebna posebna medicinska pomoć pod uslovom da je organizator putovanja o njihovim posebnim potrebama obaviješten najmanje 48 sati prije početka paket-aranžmana.

(3) Organizator putovanja ne može da se poziva na vanredne okolnosti koje se nisu mogle izbjeći radi ograničavanja odgovornosti u skladu sa stavom 1 ovog člana ako pružaoc prevoznih usluga ne može da se poziva na takve okolnosti u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije koje se primjenjuje.

Sniženje cijene

Član 54

Putnik ima pravo na primjereno sniženje cijene za svaki period tokom kojeg je postojala neusklađenost u vezi s ugovorenim putovanjem u paket-aranžmanu, osim ako organizator putovanja dokaže da neusklađenost može da se pripíše putniku.

Naknada štete

Član 55

(1) Putnik ima pravo, nezavisno od sniženja cijene ili raskida ugovora, da zahtijeva od organizatora putovanja primjerenu naknadu za svaku štetu koju pretrpi kao rezultat bilo koje neusklađenosti, a organizator putovanja dužan je da putniku nadoknadi tu štetu bez nepotrebnog odlaganja.

(2) Organizator putovanja oslobađa se od odgovornosti za štetu ako dokaže da:

- a) neusklađenost može da se pripiše putniku;
- b) neusklađenost može da se pripiše trećoj osobi koja nije povezana s pružanjem usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu i da je neusklađenost nepredvidiva ili neizbježna ili
- c) je do neusklađenosti došlo zbog vanrednih okolnosti koje nisu mogle da se izbjegnu.

Ograničenje i isključenje odgovornosti

Član 56

(1) Ništave su odredbe ugovora o putovanju u paket-aranžmanu kojima se isključuje ili ograničuje odgovornost organizatora putovanja za štetu.

(2) Pravovaljana je odredba ugovora o putovanju u paket-aranžmanu kojom se unaprijed ograničava iznos naknade štete za štete koje nisu posljedica tjelesne ozljede ili za štete koje organizator putovanja nije prouzrokovao namjerno ili nepažnjom na iznos koji nije manji od trostruke ukupne cijene paket-aranžmana.

(3) Ako se međunarodnim konvencijama koje obvezuju Evropsku uniju ili zakonskim propisima koji se zasnivaju na njima ograničuje obim naknade štete koju je dužan da plati pružalac usluge putovanja koja je dio paket-aranžmana ili ograničavaju uslovi pod kojima je on dužan tu štetu da nadoknadi, u tom slučaju iste se pretpostavke, ograničenja i isključenja na odgovarajući način primjenjuju na organizatora putovanja i on može da se u odnosu na putnika pozove na to.

Konkurencija prava na naknadu štete ili sniženje cijene

Član 57

(1) Pravo putnika na naknadu štete ili sniženje cijene propisano ovim zakonom i međunarodnim konvencijama ne utiče na prava putnika u skladu sa:

– Uredbom (EZ) br. 261/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. februara 2004. o utvrđivanju opštih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku kao i o stavljanju van snage Uredbe (EEZ) br. 295/91;

– Uredbom (EZ) br. 1371/2007 Evropskog parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2007. o pravima i obavezama putnika u željezničkom saobraćaju;

– Uredbom (EZ) br. 392/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća od 23. aprila 2009. o odgovornosti prevoznika u prevozu putnika morem u slučaju nesreća;

– Uredbom (EU) br. 1177/2010 Evropskog parlamenta i Vijeća od 24. novembra 2010. o pravima putnika kada putuju morem ili unutrašnjim plovnim putovima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004;

– Uredbom (EU) br. 181/2011 Evropskog parlamenta i Vijeća od 16. februara 2011. o pravima putnika u autobuskom prevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004.

(2) Putnik ima pravo da podnese zahtjeve za sniženje cijene i/ili naknadu štete u skladu s ovim zakonom i u skladu s međunarodnim konvencijama i uredbama iz stava 1 ovog člana.

(3) Naknada štete ili sniženje cijene na koje putnik ima pravo u skladu s ovim zakonom i naknada štete ili sniženje cijene na koje ima pravo u skladu s međunarodnim konvencijama i uredbama iz stava 1 ovog člana oduzimaju se jedne od drugih kako bi se izbjegla prekomjerna odšteta i/ili prekomjerno sniženje cijene.

Zastara

Član 58

(1) Pravo putnika da zahtijeva sniženje cijene iz čl. 46, 51, 52, 54, 55 i 57 ovog zakona zastarijeva u roku od dvije godine.

(2) Zastara počinje da teče prvog dana poslije dana na koji bi paket-aranžman prema ugovoru trebao da se završi.

Mogućnost stupanja u kontakt s organizatorom putovanja putem posrednika

Član 59

(1) Poruke, zahtjeve ili pritužbe u vezi s ispunjenjem paket-aranžmana putnik može da uputi direktno posredniku kod kojeg je kupio paket-aranžman, a posrednik je dužan bez nepotrebnog odlaganja da ih proslijedi organizatoru putovanja.

(2) U svrhu poštovanja rokova ili rokova zastare, prijem poruka, zahtjeva ili pritužbi od strane posrednika smatra se prijemom obavještenja od strane organizatora putovanja.

Obaveza pružanja pomoći

Član 60

(1) Organizator putovanja dužan je bez nepotrebnog odlaganja da putniku u poteškoćama, a posebno u okolnostima iz člana 53 stav 1 ovog zakona pruži odgovarajuću pomoć, a naročito:

- a) pružanjem primjerenih informacija o zdravstvenim službama, lokalnim tijelima i konzularnoj pomoći i
- b) pomaganjem putniku pri uspostavljanju daljinske komunikacije i pri pronalaženju alternativnih putnih aranžmana.

(2) Ako je putnik poteškoću prouzrokovao namjerno ili nepažnjom, organizator putovanja može za pomoć iz stava 1 ovog člana da naplati razumnu naknadu koja ne može biti viša od stvarnih troškova organizatora putovanja.

Zaštita u slučaju insolventnosti za povezane putne aranžmane

Član 61

(1) Drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane dužan je da osigura jamstvo za vraćanje svih plaćanja koja je primio od putnika ako se usluga putovanja koja je dio povezanog putnog aranžmana ne izvršava zbog njegove insolventnosti, a ako je drugi pružalac usluga strana koja je odgovorna za prevoz putnika, jamstvo mora da pokriva i repatrijaciju putnika.

(2) Na drugog pružaoca usluga iz stava 1 ovog člana na odgovarajući način primjenjuju se odredbe čl. 22, 23 i 24 i čl. 141 i 142 ovog zakona.

Obaveze u vezi sa informisanjem za povezane putne aranžmane

Član 62

(1) Prije nego što se putnik obaveže bilo kojim ugovorom koji dovodi do sastavljanja povezanog putnog aranžmana ili bilo kojom odgovarajućom ponudom, drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane, između ostalih i onda kada drugi pružalac usluga nema poslovno sjedište (nastan) u državi članici Evropske unije, ali na bilo koji način usmjerava takve djelatnosti na državu članicu, dužan je da izjavi na jasan, razumljiv i lako uočljiv način da:

a) putnik neće moći da ostvari korist ni od jednog od prava koja se primjenjuju isključivo na paket-aranžmane i da će svaki pružalac usluga biti isključivo odgovoran za pravilno izvršenje svojih usluga u skladu s ugovorom i

b) putnik će moći da ostvari korist od zaštite u slučaju insolventnosti u skladu s članom 61 ovog zakona.

(2) Drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane dužan je da informacije iz stava 1 ovog člana pruži putniku putem odgovarajućeg standardnog obrasca za povezane putne aranžmane ili, ako specifična vrsta povezanog putnog aranžmana nije obuhvaćena nijednim od obrazaca za povezane putne aranžmane, dužan je da pruži informacije sadržane u tim obrascima.

(3) Ako drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane ne ispuni zahtjeve navedene u članu 61 ovog zakona i st. 1 i 2 ovog člana, u odnosu na usluge putovanja obuhvaćene povezanim putnim aranžmanom primjenjuju se prava i obaveze iz člana 45 i čl. 48, 49, 50, 51, 52 i 53 ovog zakona.

(4) Ako je povezani paket-aranžman rezultat sklapanja ugovora između putnika i drugog pružaoca usluga koji ne omogućava povezani putni aranžman, taj je drugi pružalac usluga dužan da obavijesti drugog pružaoca usluga koji omogućava povezani putni aranžman o sklapanju relevantnog ugovora.

(5) Bliži sadržaj obrazaca iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebne obaveze posrednika kada organizator putovanja ima poslovno sjedište izvan Evropskoga ekonomskog prostora

Član 63

Ako organizator putovanja u trenutku sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu ima poslovno sjedište izvan Evropskog ekonomskog prostora, na posrednika s poslovnim sjedištem u državi članici Evropske unije primjenjuju se obaveze propisane za organizatore putovanja iz čl. 22, 23 i 24 i čl. 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 i 60 ovog zakona osim ako posrednik pruži dokaze da organizator putovanja ispunjava obaveze iz tih odredbi.

Odgovornost za greške pri rezervisanju

Član 64

(1) Pružalac turističkih/ugostiteljskih usluga odgovoran je za sve greške do kojih je došlo zbog tehničkih kvarova na sistemu rezervacija koje mogu njemu da se pripisuju i, ako je pristao da organizuje rezervisanje paket-aranžmana ili usluga putovanja koje su dio povezanog putnog aranžmana, za greške nastale tokom postupka rezervisanja.

(2) Pružalac turističkih/ugostiteljskih usluga ne odgovara za greške pri rezervisanju koje se mogu da se pripišu putniku ili koje su prouzrokovane vanrednim okolnostima koje nisu mogle da se izbjegnu.

Pravo na regresnu naknadu

Član 65

Organizator putovanja ili posrednik koji je isplatio naknadu štete, odobrio sniženje cijene ili ispunio drugu obavezu u skladu s odredbama ovoga zakona ima pravo na regres od osobe koja je pridonijela događaju iz kojeg je proizašla obaveza naknada štete, sniženje cijene ili druga obaveza.

Izjave o paket-aranžmanu i povezanom putnom aranžmanu i obavezujuća priroda odredbi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu

Član 66

(1) Organizator paket-aranžmana ili drugi pružalac usluge koji omogućava povezani putni aranžman dužan je u svakom slučaju, prije nego što putnik pristane da plati aranžman, u standardnim pisanim informacijama koje pruža putniku i u izjavama koje daje u komunikaciji s putnikom na nedvosmislen, jasan, razumljiv i lako uočljiv način, tačno i istinito da navede nudi li paket-aranžman ili povezani putni aranžman.

(2) Izjava organizatora paket-aranžmana ili drugog pružaoca usluge koji omogućava povezani putni aranžman o tome da djeluje isključivo kao pružalac usluga putovanja, kao posrednik ili u bilo kojem drugom svojstvu ili o tome da paket-aranžman ili povezani putni aranžman ne predstavlja paket-aranžman ili povezani putni aranžman, a koja je neistinita i zavaravajuća, ne oslobađa tog organizatora ili drugog pružaoca usluge od obaveza propisanih ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu i ugovorom o povezanom putnom aranžmanu.

(3) Putnik ne može da se odrekne prava koja ima na osnovu odredbi ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu.

(4) Ugovorne odredbe ili izjave putnika kojima se direktno ili indirektno odriče od prava koja ima na osnovu ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i ugovora o povezanom putnom aranžmanu ili kojima se ta prava ograničavaju ili se nastoji zaobići njihova primjena nisu obavezujuće za putnika.

Primjena propisa

Član 67

Na prava i obaveze putnika i pružaoca turističke/ugostiteljske usluge na odgovarajući način primjenjuju se odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Turistički vodič

Član 68

(1) Turistički vodič je fizičko lice koje po unaprijed utvrđenom programu, pruža turistima usluge vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja: prirodnih ljepota i rijetkosti, kulturno-istorijskih spomenika, umjetničkih djela, etnografskih i drugih znamenitosti, istorijskih događaja i legendi o tim događajima i ličnostima, privrednih i političkih događaja i dešavanja, kao i pojedinih mjesta i područja.

(2) Lice iz stava 1 ovog člana može pružati usluge turističkog vodiča, ako je upisano u CRPS kao preduzetnik, zaposlen u turističkoj agenciji ili je kao fizičko lice angažovan od strane udruženja turističkih vodiča ili turističke agencije koja ima licencu u skladu sa ovim zakonom.

(3) Poslove iz stava 1 ovog člana, može da obavlja samo turistički vodič koji ima važeću legitimaciju turističkog vodiča izdatu od strane Ministarstva (u daljem tekstu: legitimacija).

(4) Poslove turističkog vodiča može da obavlja i strano fizičko lice koje ima stalno nastanjenje u Crnoj Gori i ispunjava uslove za turističkog vodiča propisane ovim zakonom.

(5) Turističkim vodičem ne smatra se stručno lice koje pokazuje, objašnjava ili daje informacije unutar poslovnog prostora u kojem radi (muzej, galerija, nacionalni park i slično), zaposleno lice turističke agencije koje prati grupu turista iz mjesta u mjesto, vodič u planinama, pećinama i slično, u lovu i ribolovu, kao i vođa i pratilac ekskurzije i/ili izleta.

(6) Turističkim vodičem ne smatra se strani državljanin koji prati organizovana grupna putovanja stranog organizatora, koja su započela u stranoj državi i završavaju se povratkom u stranu državu, ako nema legitimaciju turističkog vodiča, u skladu sa ovim zakonom.

Obaveza angažovanja turističkih vodiča

Član 69

(1) Za organizovane grupe turista/izletnika na pojedinim turističkim lokalitetima važi poseban režim rada, koji podrazumijeva obavezu turističke agencije da angažuje turističkog vodiča kojem je izdata legitimacija za turističkog vodiča u skladu sa ovim zakonom, za njihov obilazak.

(2) Turističke lokalitete iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Uslovi za sticanje legitimacije

Član 70

(1) Legitimacija se izdaje fizičkom licu koje ispunjava sljedeće uslove:

- ima aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika, odnosno jezika na kojem pruža usluge vodiča;
- ima znanje crnogorskog jezika u mjeri koja omogućava osnovnu komunikaciju za strano fizičko lice;
- ima sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča u skladu sa zakonom.

(2) Udruženje turističkih vodiča može u ime i za račun svojih članova posredovati u pružanju usluga turističkog vodiča uz obavezu izdavanja računa korisniku usluga u skladu sa zakonom.

(3) Turistički vodič dužan je da za pruženu uslugu izda račun korisniku usluge ukoliko pružanje usluge ne organizuje turistička agencija ili račun ne izda udruženje turističkih vodiča čiji je član.

Postupak izdavanja legitimacije

Član 71

(1) Legitimacija se izdaje na osnovu podnijetog zahtjeva Ministarstvu.

(2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilažu se i sljedeći dokazi:

- sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog vodiča u skladu sa zakonom;
- o poznavanju jezika na kojem će pružati usluge;
- o poznavanju crnogorskog jezika u mjeri koja omogućava osnovnu komunikaciju za strano fizičko lice;
- popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

(3) Ispunjenost uslova iz člana 36 ovog zakona utvrđuje Ministarstvo rješenjem.

(4) Legitimaciju izdaje Ministarstvo na osnovu rješenja iz stava 3 ovog člana.

(5) Podaci o izdatim legitimacijama upisuju se u Centralni turistički registar.

(6) Turistički vodič prilikom pružanja usluga mora nositi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog vodiča kojom se potvrđuje njegovo svojstvo.

(7) Obrazac i način upotrebe legitimacije propisuje Ministarstvo.

Obaveze turističkog vodiča i turističke agencije

Član 72

(1) Turistički vodič dužan je da pruža usluge vodiča savjesno i stručno u skladu sa poslovnim običajima u turizmu i da prilikom vođenja, pokazivanja i stručnog objašnjavanja: prirodnih ljepota i rijetkosti, kulturno-istorijskih spomenika, umjetničkih djela, etnografskih i drugih znamenitosti, istorijskih događaja i legendi o tim događajima i ličnostima, privrednih i političkih događaja i dešavanja, kao i pojedinih mjesta i područja, daje tačne podatke turistima.

(2) Turistička agencija dužna je da vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima.

(3) Evidencija o angažovanim turističkim vodičima sadrži podatke o:

- imenu i adresi, broju lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
- broju i datumu izdavanja legitimacije turističkog vodiča;
- jeziku na kojem su pružene usluge;
- vremenu, odnosno periodu angažovanja; i
- nazivu turističkog lokaliteta na kojem je turistički vodič angažovan.

(4) Turistički vodič dužan je da se odazove na redovnu provjeru znanja o kulturno-istorijskim spomenicima, umjetničkim djelima, etnografskim i drugim znamenitostima, istorijskim događajima i legendama o tim događajima i ličnostima, privrednim i političkim događajima i dešavanjima, kao i pojedinim mjestima i područjima pred komisijom koju formira Ministarstvo.

Oduzimanje legitimacije

Član 73

(1) Legitimacija se oduzima rešenjem ako:

- je izdata na osnovu neistinitih podataka ili falsifikovanih dokumenata;
- turistički vodič ne pruža usluge u skladu sa članom 72 stav 1 ovog zakona;
- komisija iz člana 72 stav 4 ovog zakona utvrdi da turistički vodič ne posjeduje odgovarajuće znanje za obavljanje poslova turističkog vodiča;
- se turistički vodič ne odazove na provjeru iz člana 72 stav 4 ovog zakona;
- na zahtjev imaoca legitimacije;
- po službenoj dužnosti, ako turistički vodič prestane da ispunjava uslove za sticanje legitimacije.

(2) Podaci o oduzimanju legitimacije upisuju se u Centralni turistički registar.

Turistički pratilac

Član 74

- (1) Turistički pratilac je fizičko lice koje prati turističku grupu i obavlja operativno-tehničke poslove od početka putovanja do odredišta i nazad.
- (2) Turistički pratilac može biti samo lice koje ima legitimaciju turističkog pratioca.
- (3) Turistička agencija izdaje legitimaciju iz stava 2 ovog člana licu koje ima završen najmanje četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija.
- (4) Turističkim pratiocem smatra se i strani državljanin koji prati organizovanu grupu stranog organizatora, za putovanja koja su započela u stranoj državi i završavaju se povratkom u stranu državu.
- (5) Turistički pratilac prilikom pružanja usluga mora nositi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog pratioca kojom se potvrđuje njegovo svojstvo.
- (6) Obrazac i način upotrebe legitimacije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Turistički animator

Član 75

- (1) Turistički animator je fizičko lice koje planira i realizuje zabavne, kulturne, sportsko-rekreativne i druge programe kojima organizuje slobodno vrijeme turista.
- (2) Poslove iz stava 1 ovog člana, može da obavlja samo turistički animator koji ima legitimaciju turističkog animatora.
- (3) Turističkim animatorom smatraju se i strani državljani koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Uslovi za sticanje legitimacije

Član 76

- (1) Legitimacija turističkog animatora izdaje se fizičkom licu koje ispunjava sljedeće uslove:
 - posjeduje sertifikat o stečenoj nacionalnoj stručnoj kvalifikaciji za turističkog animatora u skladu sa zakonom;
 - ima aktivno znanje najmanje jednog stranog jezika, odnosno jezika na kojem pruža usluge turističkog animatora;
 - ima znanje crnogorskog jezika u mjeri koja omogućava osnovnu komunikaciju za strano fizičko lice.
- (2) Turistički animator dužan je da za pruženu uslugu izda račun korisniku usluge, ukoliko pružanje usluge ne organizuje turistička agencija ili račun ne izda udruženje turističkih animatora čiji je član.
- (3) Turistička agencija može da angažuje za turističkog animatora samo lice koje ima legitimaciju turističkog animatora.

Postupak izdavanja legitimacije

Član 77

- (1) Legitimacija za turističkog animatora izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva Ministarstvu.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilažu se i sljedeći dokazi:
 - sertifikat o stečenoj nacionalnoj kvalifikaciji za turističkog animatora u skladu sa zakonom;
 - poznavanju jezika na kojem će pružati usluge;
 - poznavanju crnogorskog jezika u mjeri koja omogućava osnovnu komunikaciju za strano fizičko lice;
 - popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.
- (3) Ispunjenost uslova iz člana 76 ovog zakona utvrđuje Ministarstvo rješenjem.
- (4) Legitimaciju za turističkog animatora izdaje Ministarstvo na osnovu rješenja iz stava 3 ovog člana u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.
- (5) Podaci o izdatim legitimacijama upisuju se u Centralni turistički registar.
- (6) Turistički animator prilikom pružanja usluga mora nositi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog animatora kojom se potvrđuje njegovo svojstvo.
- (7) Obrazac legitimacije iz stava 1 ovog člana i način njene upotrebe propisuje Ministarstvo.

Turistički zastupnik

Član 78

- (1) Turistički zastupnik je turistička agencija koja zastupa domaću ili stranu turističku agenciju u odredištima putovanja.
- (2) Turistički zastupnik zastupanje vrši na osnovu zaključenog ugovora.

- (3) Turistička agencija dužna je da obavijesti putnika o turističkom zastupniku i njegovim ovlašćenjima.
- (4) Turistički zastupnik dužan je da Ministarstvu dostavi ugovor o zastupanju u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora o zastupanju.
- (5) Uz ugovor iz stava 2 ovog člana prilaže se i popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

Ovlašćenja turističkog zastupnika

Član 79

Turistički zastupnik:

- 1) štiti interese i prava putnika i turističke agencije kod davaoca usluga;
 - 2) daje obavještenja o izvršenju programa putovanja i dodatnih usluga;
- 3) naručuje dodatne usluge u ime turističke agencije koju zastupa u skladu sa ovlašćenjima;
 - 4) posreduje u obezbjeđivanju dodatnih usluga za putnike (izleti, kulturne i sportske priredbe); i
 - 5) vrši druge poslove od značaja za putnike i turističku agenciju koju zastupa u skladu sa ugovorom.

IV. TURISTIČKE USLUGE NA KUPALIŠTIMA

Kupališta i način pružanja turističkih usluga

Član 80

- (1) Uređena kupališta su plaže uz obalu mora, jezera i rijeka, koja imaju opremu i sadržaje, kao i prateće objekte.
- (2) Uređena kupališta su i otvoreni i zatvoreni bazeni koji se nalaze u okviru hotela ili turističkog rizorta.
- (3) Turističkim uslugama na kupalištima smatraju se usluge iznajmljivanja plažnog mobilijara (suncobrana, ležaljki), skutera na vodi, sandolina, pedalina, jedrilica, čamaca, dasaka za jedrenja, opreme za skijanje na vodi, ronilačke i ribolovne opreme i obuke skijanja na vodi, ronjenja, jedrenja u skladu sa zakonom.
- (4) Turističke usluge na kupalištima mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici na osnovu odobrenja za pružanje turističkih usluga na uređenim kupalištima (u daljem tekstu: odobrenje).
- (5) Za usluge iz stava 3 ovog člana izdaje se račun u skladu sa zakonom.
- (6) Uređena kupališta iz stava 1 ovog člana na kojima se pružaju turističke usluge, moraju da ispunjavaju uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti u skladu sa zakonom.
- (7) Bliže uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti, vrste i uslove korišćenja kupališta iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Uslovi za izdavanje odobrenja

Član 81

- (1) Odobrenje se izdaje privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima ako:
 - su upisani u CRPS za obavljanje turističkih usluga na kupalištima;
 - imaju dokaz o zakupu, odnosno pravu korišćenja kupališta;
 - imaju polisu osiguranja za slučaj nezgode na kupalištima.
- (2) Odobrenje izdaje nadležni organ lokalne uprave u roku od sedam dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.
- (3) Podaci iz odobrenja upisuju se u Centralni turistički registar.

Postupak izdavanja odobrenja

Član 82

- (1) Odobrenje se izdaje na osnovu podnijetog zahtjeva.
- (2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:
 - naziv i sjedište, odnosno ime i adresu podnosioca zahtjeva;
 - vrstu i mjesto pružanja usluga;
 - period pružanja usluga.
- (3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnose se sljedeći dokazi:
 - ugovor o zakupu, odnosno pravu korišćenja kupališta;
 - fotokopija polise osiguranja za slučaj nezgode na kupalištu;
 - popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.
- (4) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja nadležni organ lokalne uprave.

Zabrane

Član 83

- (1) Na plaži uz obalu mora, jezera i rijeka zabranjeno je:
- 1) naplaćivanje ulaza;
 - 2) uslovljavanje obaveznog korišćenja plažnog mobilijara;
 - 3) izdavanje skutera i drugih plovnih objekata na motorni pogon, osim na za to posebno određenim mjestima;
 - 4) držanje skutera i drugih plovnih objekata na motorni pogon na plaži;
 - 5) kretanje plovila na motorni i mehanički pogon u pripadajućem akvatorijumu kupališta;
 - 6) prisustvo domaćih životinja i kućnih ljubimaca, osim na za to predviđenim lokacijama;
 - 7) kretanje i parkiranje vozila;
 - 8) ograničavanje pristupa.
- (2) Izuzetno od stava 1 tačka 8 ovog člana, pristup plažama za posebne namjene može se ograničiti u skladu sa posebnim propisom Ministarstva.

V. TURISTIČKE USLUGE NA PLOVNIM OBJEKTIMA U NAUTIČKOM TURIZMU

Pružanje turističkih usluga na plovnim objektima u nautičkom turizmu

Član 84

(1) Nautički turizam je plovidba turista-nautičara na plovnim objektima (jahta, brod i sl.) na moru, jezeru i rijekama, kao i boravak turista-nautičara na plovnim objektima u lukama nautičkog turizma-marinama i ostalim prihvatnim objektima obalne infrastrukture, radi odmora i rekreacije.

(2) Turističke usluge na plovnim objektima u nautičkom turizmu su:

1) iznajmljivanje plovnih objekata sa posadom ili bez posade, sa pružanjem ili bez pružanja usluge smještaja i/ili hrane, pića i napitaka; i

2) izletničke ture plovnim objektima (plovilima).

(3) Pružanje usluga iz stava 2 ovog člana naplaćuju se:

1) neposredno na plovnom objektu,

2) posredstvom turističke agencije; i/ili

3) na prostoru koji je određen odlukom pravnog lica koje upravlja vodenim prostorom ili nadležnog organa lokalne uprave.

Podnošenje prijave o početku obavljanja djelatnosti

Član 85

(1) Turističke usluge na plovnoim objektima u nautičkom turizmu može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koje je upisano u Centralni turistički registar.

(2) Upis u Centralni turistički registar vrši se na osnovu prijave koja se podnosi nadležnom organu lokalne uprave prema mjestu registracije plovnog objekta, najmanje osam dana prije početka pružanja turističkih usluga na plovnom objektu u nautičkom turizmu.

(3) Uz prijavu iz stava 2 ovog člana podnosi se:

- dokaz o pravu korišćenja plovnog objekta;

- dokaz o tehničkoj ispravnosti i opremljenosti plovnog objekta;

- dokaz o osposobljenosti lica za upravljanje plovnim objektom;

- polise osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja (osiguravajuće društvo – polisa osiguranja);

- popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

(4) Prijava iz stava 2 ovog člana podnosi se u dva primjerka, od kojih jedan primjerak zadržava nadležni organ lokalne uprave, a jedan primjerak se vraća podnosiocu prijave sa otiskom prijemnog štambilja koji sadrži datum i broj prijema prijave.

(5) Upis u Centralni turistički registar vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

(6) Po jedan primjerak rješenja iz stava 5 ovog člana dostavlja se turističkoj, odnosno nadležnoj inspekciji i lokalnoj turističkoj organizaciji.

(7) Turističke usluge iz stava 1 ovog člana mogu se obavljati od dana upisa u Centralni turistički registar.

(8) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.

Sadržaj prijave o početku obavljanja djelatnosti

Član 86

Prijava o početku obavljanja djelatnosti pružanja turističkih usluga na plovnim objektima u nautičkom turizmu sadrži:

1) naziv organa kojem se podnosi prijava;

2) podatke o podnosiocu prijave (naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne

- isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao);
- 3) broj i datum rješenja o upisu u CRPS i šifru djelatnosti;
 - 4) mjesto i bližu lokaciju plovnog objekta u kojem se pruža usluga;
 - 5) vrstu usluge;
 - 6) mjesto i datum podnošenja prijave, i
 - 7) potpis i pečat podnosioca prijave.

Obaveze pružaoca turističkih usluga

Član 87

Pružalac turističkih usluga u nautičkom turizmu dužan je da:

- 1) istakne cijene usluga koje pruža i da usluge pruža po istaknutim cijenama;
- 2) za svaku pruženu uslugu izda račun u skladu sa zakonom;
 - 3) na vidnom mjestu istakne podatke o nazivu, sjedištu i radnom vremenu;
 - 4) vodi evidenciju turističkog prometa na obrascu, koji dostavlja organu uprave nadležnom za poslove statistike i lokalnoj turističkoj organizaciji u skladu sa zakonom;
- 5) drži u objektu rješenje o upisu u Centralni turistički registar.

VI. TURISTIČKE USLUGE KOJE UKLJUČUJU REKREATIVNE I AVANTURISTIČKE AKTIVNOSTI

Rekreativne i avanturističke aktivnosti

Član 88

(1) Turističke usluge koje uključuju rekreativne i avanturističke aktivnosti su: planinarenje, vožnja kajakom, kanuom i drugim sličnim plovilima, ronjenje, jedrenje, jahanje, skakanje padobranom, vožnja žičarom, prolaz kanjonom (canyoning), jedrenje na dasci (windsurfing, kitesurfing), skakanje elastičnim konopom (bungee jumping), vožnja na sajli (zip line), vožnja terenskim vozilom van puta (jeeping off-road vehicles), speleološke aktivnosti i druge aktivnosti koje pružaju stručno osposobljena lica (vodiči, spasioци, instruktori, treneri i druga lica koja su obučena za pružanje pojedinih usluga), koja imaju domaću ili međunarodnu licencu/sertifikat za pružanje tih usluga izdatu od odgovarajućih asocijacija.

(2) Minimalno-tehničke uslove i način pružanja pojedinih usluga iz stava 1 ovog člana propisuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Obaveze pružaoca turističkih usluga

Član 89

(1) Turističke usluge iz člana 88 stav 1 ovog zakona, mogu da pružaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji su upisani u Centralni turistički registar.

(2) Upis u registar iz stava 1 ovog člana, vrši se na osnovu prijave koja se podnosi najmanje osam dana prije početka obavljanja djelatnosti nadležnom organu lokalne uprave.

(3) Uz prijavu iz stava 2 ovog člana podnosi se:

- fotokopija polise osiguranja od odgovornosti za slučaj nezgode;
- broj i datum rješenja o upisu u CRPS i šifru djelatnosti;
- popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

(4) Upis u registar iz stava 1 ovog člana vrši nadležni organ lokalne uprave rješenjem.

(5) Pružalac turističkih usluga iz stava 1 ovog člana dužan je da:

- prije započinjanja pružanja usluga, na vidnom mjestu, istakne obavještenje u pisanoj formi i usmeno upozori korisnika usluga o vrstama rizika usluga;
 - za pojedine aktivnosti obezbijedi pisanu saglasnost korisnika o prihvatanju rizika na sopstvenu odgovornost;
 - zabrani obavljanje rekreativno-avanturističke aktivnosti licima mlađim od 18 godina bez saglasnosti roditelja/staratelja;
 - obezbijedi stručno osposobljeno lice sa licencom/sertifikatom za pružanje pojedinih vrsta rekreativnih i avanturističkih aktivnosti;
- obezbijedi polisu osiguranja za slučaj nezgode, kojom se osigurava korisnik usluga u skladu sa zakonom.

(6) Po jedan primjerak rješenja iz stava 4 ovog člana dostavlja se nadležnoj inspekciji i lokalnoj turističkoj organizaciji.

(7) Dokaz o upisu u CRPS nadležni organ lokalne uprave pribavlja po službenoj dužnosti.

VII. TURISTIČKE USLUGE U ZDRAVSTVENOM TURIZMU

Prirodna lječilišta

Član 90

Zdravstveni turizam je pružanje zdravstvenih usluga u prirodnim lječilištima u kojima se organizuje boravak korisnika tih usluga, radi prevencije bolesti, liječenja i rehabilitacije.

Minimalno-tehnički uslovi

Član 91

(1) U prirodnom lječilištu mogu se pružati zdravstvene usluge iz člana 90 ovog zakona ako su ispunjeni uslovi u pogledu:

- 1) kadra;
- 2) objekata i uređaja za korišćenje prirodnog ljekovitog faktora;
- 3) objekata za smještaj i boravak korisnika usluga, a naročito pacijenata sa tjelesnim oštećenjima.

(2) Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja i izdaje odobrenje za pružanje zdravstvenih usluga u prirodnim lječilištima.

(3) Organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, dužan je da Ministarstvu dostavi popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar, danom izdavanja odobrenja iz stava 2 ovog člana.

(4) Bliže uslove za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

VIII. DRUGE TURISTIČKE USLUGE

Usluge iznajmljivanja vozila

Član 92

(1) Uslugama iznajmljivanja vozila (u daljem tekstu: rent-a-car) smatra se iznajmljivanje putničkih vozila bez vozača, na osnovu ugovora o iznajmljivanju vozila.

(2) Korisnik rent-a-car vozila ne smije iznajmljeno vozilo koristiti za sticanje dobiti (taxi prevoz, vršenje javnog prevoza putnika, učestvovanje u sportskim takmičenjima i drugim slučajevima radi sticanje dobiti).

(3) Iznajmljenim vozilima (rent-a-car) mogu upravljati samo lica navedena u ugovoru iz stava 1 ovog člana.

(4) Ugovor iz stava 1 ovog člana mora se nalaziti u iznajmljenom vozilu za vrijeme njegovog iznajmljivanja.

Subjekti

Član 93

(1) Usluge rent-a-car može da pruža privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik samo ako ima odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja rent-a-car usluga.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje nadležni organ lokalne uprave prema mjestu obavljanja djelatnosti, privrednom društvu, drugom pravnom licu ili preduzetniku koji:

- je registrovan u CRPS za pružanje rent-a-car usluga;
- ima u svojini ili zakupu poslovnicu;
- ima u svojini ili zakupu-lizingu najmanje pet putničkih vozila za iznajmljivanje registrovana u Crnoj Gori, koja ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se uređuje bezbjednost saobraćaja na putevima i zakonom kojim se uređuje prevoz putnika u drumskom saobraćaju;

(3) Odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja rent-a-car usluga izdaje se u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

(4) Subjekti iz stava 1 ovog člana, dužni su da o svim promjenama u obavljanju rent-a-car djelatnosti koje utiču na ispunjenost uslova za izdavanje odobrenja za pružanje rent-a-car usluga, pisanim putem obavijeste nadležni organ lokalne uprave u roku od tri dana od dana nastanka promjena.

(5) Podaci iz odobrenja iz stava 1 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Zahtjev za izdavanje odobrenja

Član 94

(1) Odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja rent-a-car usluga izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva koji sadrži sljedeće podatke:

- naziv i sjedište, odnosno ime, adresu i matični broj podnosioca zahtjeva;
- naziv i adresu poslovnice za pružanje rent-a-car usluge;
- vrstu, model (marku) i registarske oznake vozila;

- broj saobraćajne dozvole i datum važenja za sva vozila;
- broj i datum izdavanja polise obaveznog osiguranja sa nazivom i sjedištem osiguravajućeg društva.

(2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnose se dokazi o:

- svojini ili zakupu poslovnog prostora (poslovnice);
- svojini ili pravu korišćenja vozila koja su predmet iznajmljivanja, koja ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim je uređena bezbjednost saobraćaja na putevima;
- polisi osiguranja u slučaju nezgode u saobraćaju; i
- popunjenom obrascu za upis u Centralni turistički registar.

(3) Dokaz o upisu u CRPS po službenoj dužnosti pribavlja nadležni organ lokalne uprave.

Poslovnica

Član 95

Lice koje obavlja djelatnosti pružanja rent-a-car usluga, mora imati poslovnicu koja ispunjava uslove iz člana 26 ovog zakona.

Vrste drugih turističkih usluga

Član 96

Druge turističke usluge su usluge koje se pružaju u kongresnom, velnes i drugim vrstama turizma samo kada istovremeno uključuju ponudu smještaja u primarnim ugostiteljskim objektima u skladu sa uslovima za specijalizaciju tog objekta, a mogu da uključuju i ponude: prevoza, turističkog transfera, izleta i sličnih ponuda,

Iznajmljivanje motora, bicikala, skutera i ostalih prevoznih sredstava na motorni i električni pogon

Član 97

(1) Iznajmljivanje motora, bicikala, skutera i ostalih prevoznih sredstava na motorni i električni pogon mogu da obavljaju privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, koja imaju odobrenje za obavljanje te djelatnosti.

(2) Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana podnosi se nadležnom organu lokalne uprave prema mjestu pružanja usluga.

(3) Odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja turističkih usluga iz stava 1 ovog člana izdaje nadležni organ lokalne uprave rješenjem, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti

Član 98

(1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti iznajmljivanje motora, bicikala, skutera (vespa) i dr. sadrži podatke o nazivu i sjedištu, odnosno ime, prezime, jedinstveni matični broj i adresu podnosioca zahtjeva.

(2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnose se dokazi o:

- registraciji u CRPS;
- lokaciji za obavljanje djelatnosti od nadležnog organa lokalne uprave;
- tehničkoj ispravnosti ili registraciji sredstava kojima se pružaju usluge u skladu sa zakonom kojim se uređuje bezbjednost saobraćaja na putevima;
- obaveznom osiguranju korisnika usluga za slučaj nezgode u saobraćaju; i
- popunjenom obrascu za upis u Centralni turistički registar.

IX. UGOSTITELJSKA DJELATNOST

Definicija ugostiteljske djelatnosti

Član 99

(1) Ugostiteljska djelatnost je pružanje usluga smještaja, pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka u i/ili van ugostiteljskog objekta.

(2) Ugostiteljskom djelatnošću smatra se i pripremanje i dostavljanje hrane, pića i napitaka korisnicima na drugom mjestu sa ili bez usluživanja (catering).

Obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 100

(1) Ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici (u daljem tekstu: ugostitelji) koji su registrovani za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i koji ispunjavaju uslove za obavljanje te djelatnosti utvrđene ovim zakonom.

(2) Pojedine ugostiteljske usluge pod uslovima propisanim ovim zakonom mogu pružati i fizička lica.

(3) Ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati i:

- privredna društva ili druga pravna lica koja upravljaju zaštićenim prirodnim dobrima;
- obrazovne ustanove, učenički i studentski domovi u svojim objektima;
- vjerske i humanitarne organizacije;
- organizacije i udruženja penzionera isključivo za svoje članove;
- planinarski savez i članovi planinarskog saveza za svoje članove i članove međunarodnih udruženja/organizacija planinara u svojim objektima;
- lovačke organizacije za svoje članove i druge lovce u svojim objektima;
- ribolovačka udruženja za svoje članove i druge registrovane ribolovce u svojim objektima;
- udruženja pripadnika nacionalnih manjina za potrebe svojih članova i drugih pripadnika u svojim objektima;
- ustanove koje obavljaju pozorišnu djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima;
- ustanove koje obavljaju muzejsku i galerijsku djelatnost za potrebe svojih posjetilaca u svojim objektima;
- amaterske sportske organizacije za svoje potrebe u svojim objektima;
- lokalne turističke organizacije u uređenom dijelu prostora za degustaciju i prodaju domaćih proizvoda individualnih proizvođača u svrhu prezentacije turistima/posjetiocima.

Ugostiteljski objekat

Član 101

(1) Ugostiteljska djelatnost obavlja se u ugostiteljskom objektu.

(2) Ugostiteljska djelatnost može se da se obavlja i u poslovnom objektu, prostoriji ili na prostoru, gdje se pretežno obavlja druga djelatnost, ako su za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom.

(3) Ugostiteljska djelatnost može da se obavlja i u privremenom objektu u skladu sa namjenom definisanom programom privremenih objekata i uslovima propisanim ovim zakonom.

(4) Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, pravno/fizičko lice može obavljati ugostiteljsku djelatnost - pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu u skladu sa čl. 135 i 138 ovog zakona.

Ugostiteljska djelatnost u drugim objektima

Član 102

(1) Ugostiteljska djelatnost može se obavljati i u stambenim objektima koji predstavljaju zasebnu građevinsku cjelinu, kao i u nestambenim djelovima stambenih zgrada koji su u funkciji poslovanja ugostiteljskog objekta pod uslovima propisanim zakonom.

(2) U slučaju sumnje da li se radi o stambenom ili poslovnom prostoru, za opredeljenje vrste prostora presudna je njegova faktička namjena (stanovanje ili obavljanje djelatnosti i pružanje usluga).

Vrste ugostiteljskih objekata

Član 103

(1) Prema vrstama ugostiteljskih usluga koje se pružaju u objektu, ugostiteljski objekti mogu biti za:

- smještaj i pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka;
- smještaj;
- pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka; i
- catering.

(2) Prema vrsti korisnika ugostiteljskih usluga, ugostiteljski objekti mogu biti:

1) zatvorenog tipa u kojima se ugostiteljske usluge pružaju samo licima zaposlenim u ustanovama, odnosno članovima ili pripadnicima sportskih, omladinskih, humanitarnih ili drugih organizacija ili zaposlenima u privrednim društvima i državnim organima, kao i penzionerima, po netržišnim cijenama (odmaralište, objekat za prehranu);

2) otvorenog tipa u kojima se ugostiteljske usluge pružaju na komercijalnoj osnovi.

(3) Strana privredna društva, pravna lica i preduzetnici mogu obavljati pružanje ugostiteljskih usluga ako su upisana u CRPS kao dio stranog društva i ako ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom.

(4) Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici koji imaju objekte iz stava 2 tačka 1 ovog člana (zatvorenog tipa), ugostiteljske usluge mogu da pružaju i trećim licima ukoliko objekte registruju kao objekte otvorenog tipa na način propisan ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona.

(5) Ugostiteljski objekti mogu biti klupskog tipa (club) u kojima se ugostiteljske usluge pružaju samo određenoj grupi gostiju - članovima kluba.

(6) Objekti iz stava 4 ovog člana moraju imati uz oznaku za vrstu ugostiteljskog objekta i oznaku "club", koja se koristi i prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga i isticanja poruka u komercijalnom poslovanju.

(7) Ugostiteljske usluge mogu se pružati na prostoru zaštićenog kulturnog ili prirodnog dobra i njegove zaštićene okoline, u skladu sa uslovima nadležnog organa za zaštitu kulturnih odnosno prirodnih dobara.

(8) Pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka mogu da obavljaju lica iz člana 100 st. 1 i 2 ovog zakona u ugostiteljskim objektima, samo ukoliko ugostiteljski objekti ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane.

(9) U ugostiteljskom objektu vrste "restoran" mogu se pružati catering usluge.

(10) U ugostiteljskom objektu mogu se pružati catering usluge na osnovu ugovora na duži period i to za potrebe ishrane zaposlenih, djece u predškolskom, školskom i produženom boravku, za potrebe organizovanih skupova (svadbe, prijemi, banketi, rođendani), kao i za potrebe usluga u vazduhoplovima i na plovnim objektima.

Pružanje ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta

Član 104

(1) Jednostavne ugostiteljske usluge ugostitelji mogu pružati i van ugostiteljskog objekta na prostorima koje određuje nadležni organ lokalne uprave.

(2) Usluge iz stava 1 ovog člana su isporuka jela u zaštitnoj ambalaži, bezalkoholnih pića, napitaka i poslastica, koje ispunjavaju uslove u pogledu bezbjednosti hrane, u skladu sa zakonom.

(3) Prostori iz stava 1 ovog člana za pružanje jednostavnih ugostiteljskih usluga moraju da ispunjavaju minimalno-tehničke uslove.

(4) Ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana utvrđuje nadležni organ lokalne uprave.

(5) Minimalno-tehničke uslove iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ugostiteljske usluge u pokretnom/improvizovanom objektu

Član 105

(1) Pojedine ugostiteljske usluge mogu se pružati i u pokretnom i/ili improvizovanom objektu, koji ispunjava propisane minimalno-tehničke uslove.

(2) Objekat iz stava 1 ovog člana je objekat koji se može premještati sa jednog mjesta na drugo sopstvenim pogonom ili vučom.

(3) Ispunjenost minimalno-tehničkih uslova u pokretnim i/ili improvizovanim objektima utvrđuje nadležni organ lokalne uprave i određuje lokacije na kojima se mogu pružati usluge.

(4) Minimalno-tehničke uslove koje moraju ispunjavati objekti iz stava 1 ovog člana, vrste i način pružanja ugostiteljskih usluga u tim objektima propisuje Ministarstvo.

Vrste ugostiteljskih objekata za smještaj, pripremanje hrane, pića i napitaka

Član 106

(1) Ugostiteljski objekti iz člana 103 stav 1 ovog zakona razvrstavaju se na:

1) primarne ugostiteljske objekte za pružanje usluge smještaja i pripremanja hrane, pića i napitaka:

- hotel i slični objekti (turističko naselje, motel, pansion, eco lodge i wild beauty resort);

- kamp (sa 16 i više smještajnih jedinica);

2) komplementarni ugostiteljski objekti za pružanje usluga smještaja i pripremanja hrane, pića i napitaka:

- soba;

- turistički apartman;

- turistički apartmanski blok (deset i više turističkih apartmana u okviru istog građevinskog objekta);

- kuća i stan;

- kamp (sa najviše 15 smještajnih jedinica);

- gostionica, hostel, etno selo, odmaralište, planinarski dom;

- seosko domaćinstvo;

3) ugostiteljski objekti za pružanje usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka:

- restoran (nacionalni, klasični, specijalizovani i drugi);

- bar, picerija, konoba, objekti brze hrane;

- poslastičarnica, pečenjara, pekara;

4) catering objekti;

5) posebne vrste ugostiteljskih objekata:

- integralni (udruženi) hotel;

- turistički rizort.

(2) Smještajne jedinice u ugostiteljskim objektima iz stava 1 tačka 1 ovog člana ne mogu se otuđiti.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, smještajne jedinice (posebni djelovi) u ugostiteljskim objektima koji posluju po kondo i mješovitom modelu poslovanja, mogu se otuđiti u skladu sa čl. 129, 130, 131 i 132 ovog zakona.

(4) Vlasnici ugostiteljskog objekta u kojem se nalaze smještajne jedinice iz stava 3 ovog člana, dužni su da obezbijede održavanje i upotrebu smještajnih jedinica svih djelova ugostiteljskog objekta i zemljišta na kojem je objekat izgrađen, radi ispunjavanja uslova za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa odobrenjem i dodijeljenom kategorijom.

(5) Bliže vrste ugostiteljskih objekata iz stava 1 ovog člana, minimum usluga koje se mogu pružati u njima propisuje Ministarstvo.

Odobrenje i prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 107

(1) Ugostitelj ne može otpočeti obavljanje ugostiteljske djelatnosti, niti mijenjati uslove obavljanja djelatnosti ili proširiti predmet poslovanja bez odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ili bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

(2) Ugostitelj kao fizičko lice koji obavlja pojedine ugostiteljske usluge ne može otpočeti sa obavljanjem ugostiteljske djelatnosti bez odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti odnosno bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

(3) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje Ministarstvo za objekte iz člana 106 stav 1 tačka 1, tačka 2 al. 3 i 6 (za hostel i etno selo) i tačka 3 alineja 1 ovog zakona (za nacionalni restoran) i tačka 5.

(4) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje nadležni organ lokalne uprave za ugostiteljske objekte iz člana 106 stav 1 tačka 2 alineja 6 (za gostionicu, odmaralište i planinarski dom) i alineja 7, tačka 3 alineja 1 (za klasični, specijalizovani i drugi restoran) i al. 2 i 3 i tačka 4 ovog zakona.

(5) Izuzetno od st. 3 i 4 ovog člana nadležni organ može izdati privremeno odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, na period od godinu dana, uz mogućnost produženja odobrenja do završetka postupka legalizacije bespravnog objekta, odnosno završetka postupka pretvaranja stambenog objekta i nestambenih djelova stambene zgrade u poslovni, u skladu sa ovim zakonom.

(6) Ugostitelj je dužan da podnese zahtjev za produženje odobrenja iz stava 5 ovog člana najmanje 15 dana prije isteka perioda važenja privremenog rješenja.

(7) Rješenje o upisu u Centralni turistički registar izdaje nadležni organ lokalne uprave za objekte iz člana 106 stav 1 tačka 2 al. 1, 2, 4 i 5 ovog zakona na osnovu podnijete prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.

(8) Podaci iz odobrenja i rješenja iz st. 3 do 6 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Uslovi za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 108

(1) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje se ugostitelju ako:

- je upisan u CRPS za obavljanje ugostiteljske djelatnosti;
- ima u svojini ili zakupu ugostiteljski objekat i koji ispunjava uslove iz člana 113 ovog zakona;
- ima zaposlenog poslovođu koji ispunjava uslove iz člana 117 ovog zakona.

(2) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu podnijetog zahtjeva.

(3) Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana podnose se i:

- dokaz o svojini ili zakupu ugostiteljskog objekta;
- zaključen ugovor o radu i dokaz o završenom četvrtom nivou kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija za poslovođu;

- popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

(4) Dokaz o registraciji u CRPS pribavlja Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.

Sadržaj odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 109

(1) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti naročito sadrži sljedeće podatke:

- naziv i sjedište, matični broj odnosno ime, adresu i jedinstveni matični broj ugostitelja ili broj putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
- vrstu, naziv, kategoriju (ako se utvrđivanje ispunjenosti uslova i kategorizacija obavljaju u istom postupku) i adresu ugostiteljskog objekta;
- opis usluge (predmet poslovanja);
- model poslovanja u slučaju obavljanja djelatnosti po kondo ili mješovitom modelu;

- šifru djelatnosti kojoj pripada vrsta objekta, odnosno vrsta usluge za koju se izdaje odobrenje za obavljanje djelatnosti/usluge u skladu sa zakonom kojim je uređena klasifikacija djelatnosti;
 - ukupan broj i strukturu smještajnih jedinica (za ugostiteljske objekte za smještaj) uključujući broj ležaja;
 - oznaku "club" uz oznaku vrste za ugostiteljske objekte klupskog tipa.
- (2) Ugostitelj kojem je izdato odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti dužan je da za svaku promjenu podataka iz stava 1 ovog člana obavijesti Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
- (3) O promjeni podataka iz stava 2 ovog člana Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave donosi rješenje u roku od osam dana od dana dostave obavještenja za svaku nastalu promjenu podataka.
- (4) Promjena podataka iz st. 2 i 3 ovog člana upisuje se u Centralni turistički registar rješenjem.

Istek roka

Član 110

(1) Ako Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave ne odluči o zahtjevu za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u roku od 20 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva, ugostitelj može otpočeti sa obavljanjem ugostiteljske djelatnosti.

(2) O početku obavljanja djelatnosti u skladu sa stavom 1 ovog člana ugostitelj je dužan da pisanim putem obavijesti Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave.

(3) Ako Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave utvrdi da za obavljanje ugostiteljske djelatnosti nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom, ugostitelju koji je započeo sa radom zabraniće se obavljanje te djelatnosti.

Podnošenje prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 111

(1) Prijavu za obavljanje ugostiteljske djelatnosti nadležnom organu lokalne uprave podnosi ugostitelj za ugostiteljske objekte iz člana 106 stav 1 tačka 2 al. 1, 2, 4 i 5 ovog zakona, osam dana prije početka obavljanja djelatnosti.

(2) Prijava iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu prijave (naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao);
- 2) broj i datum rješenja o upisu u CRPS i šifru djelatnosti;
- 3) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- 4) vrstu ugostiteljske usluge, traženu kategoriju i strukturu smještajnih kapaciteta sa ukupnim brojem ležaja;
- 5) mjesto i datum podnošenja prijave, i
- 6) potpis i pečat podnosioca prijave.

(3) Uz prijavu iz stava 1 ovog člana podnosi se:

- dokaz o svojini ili zakupu ili pravu korišćenja ugostiteljskog objekta, odnosno zemljišta za kamp;
- fotokopija lične karte ili putne isprave za stranca ukoliko je podnosilac prijave fizičko lice;
- izjava o ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova u pogledu prostora, opreme i sredstava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa članom 113 ovog zakona;
- popunjen obrazac ček-liste za traženu kategoriju;
- popunjen obrazac za upis u Centralni turistički registar.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana ukoliko je podnosilac prijave fizičko lice prijava sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu prijave (matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao);
- 2) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
- 3) vrstu ugostiteljske usluge, kategoriju i strukturu smještajnih kapaciteta sa ukupnim brojem ležaja;
- 4) mjesto i datum podnošenja prijave, i
- 5) potpis podnosioca prijave.

(5) Prijava iz stava 1 ovog člana podnosi se u dva primjerka, od kojih jedan primjerak zadržava nadležni organ, a jedan primjerak se vraća podnosiocu prijave sa otiskom prijemnog štambilja koji sadrži broj i datum prijema prijave.

- (6) Dokaz o upisu u CRPS pribavlja nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.
- (7) Kontrolu ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova i uslova za kategorizaciju vrše nadležni inspektori u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja o upisu u Centralni turistički registar.

Rješenje o upisu u Centralni turistički registar

Član 112

- (1) Rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave na osnovu prijave iz člana 111 ovog zakona u roku od osam dana od dana podnošenja prijave.
- (2) Rješenje iz stava 1 ovog člana sadrži:
 - 1) naziv i sjedište, matični broj odnosno ime, adresu i jedinstveni matični broj podnosioca prijave ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao;
 - 2) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga;
 - 3) naziv i vrstu objekta ili ugostiteljske usluge, sa opisom usluge-djelatnosti i šifrom djelatnosti u skladu sa zakonom kojim je uređena klasifikacija djelatnosti;
 - 4) strukturu smještajnih jedinica sa ukupnim brojem ležaja;
 - 5) datum početka obavljanja djelatnosti;
 - 6) broj i datum rješenja.
- (3) Upis u Centralni turistički registar nadležni organ lokalne uprave vrši na osnovu rješenja iz stava 1 ovog člana.
- (4) Ukoliko dođe do promjene podataka upisanih u Centralni turistički registar, ugostitelj je dužan da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijesti nadležni organ u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
- (5) Po jedan primjerak rješenja iz stava 1 ovog člana dostavlja se turističkoj, odnosno nadležnoj inspekciji i lokalnoj turističkoj organizaciji.

Minimalno-tehnički uslovi za obavljanje ugostiteljske djelatnosti

Član 113

- (1) Ugostiteljski objekti iz člana 106 stav 1 ovog zakona u kojima se obavlja ugostiteljska djelatnost, moraju da ispunjavaju minimalno-tehničke uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme.
- (2) Ispunjenost minimalno-tehničkih uslova za objekte iz člana 107 stav 3 ovog zakona utvrđuje Ministarstvo.
- (3) Ispunjenost minimalno-tehničkih uslova za objekte iz člana 107 st. 4 i 6 ovog zakona utvrđuje nadležni organ lokalne uprave.
- (4) Pored uslova iz stava 1 ovog člana ugostiteljski objekti za obavljanje ugostiteljske djelatnosti moraju ispunjavati i druge uslove propisane posebnim propisima koji se odnose na bezbjednost hrane, izgradnju objekata, zaštitu na radu, protivpožarnu zaštitu i zaštitu od buke.
- (5) Kontrolu ispunjenosti uslova iz stava 4 ovog člana vrše nadležni inspektori.
- (6) Minimalno-tehničke uslove iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita od buke od elektroakustičkih i/ili akustičkih uređaja

Član 114

- (1) Ugostiteljski objekat u kojem se emituje muzika ili izvodi zabavni program, odnosno upotrebljavaju elektroakustički i akustički uređaji mora da ispunjava uslove za zaštitu od buke:
 - da ima zvučnu izolaciju kojom se obezbjeđuje da nivo buke izvan objekta ne prelazi propisanu graničnu vrijednost buke od 65 dB (A) Laeq,
 - da na uređaju preko kojeg se emituje muzika ima instaliran limitator jačine zvuka;
 - elektroakustički uređaji sa kojih se emituje muzika moraju imati podatke o zvučnoj snazi i moraju biti u skladu sa tehničkim standardima.
- (2) Izuzetno da stava 1 alineja 1 ovog člana ukoliko se ugostiteljski objekat nalazi u akustičkoj zoni u kojoj je propisan niži nivo granične vrijednosti buke, nivo buke izvan objekta ne smije prelaziti propisani nivo u toj zoni.
- (3) Ukoliko se u ugostiteljskom objektu organizuje izvođenje muzičkog programa uživo korišćenjem elektroakustičke opreme (instrumenata, pojačala i zvučnika), ta oprema mora da ima ugrađene limitatore jačine zvuka u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Zabranjena je upotreba u ugostiteljskim objektima elektroakustičke opreme sa ugrađenim pojačivačem zvuka koja nije pogodna za ugradnju limitatora jačine zvuka.

(5) Ispunjenost uslova za limitator jačine zvuka u skladu sa ovim zakonom, provjerava pravno lice akreditovano za mjerenje buke i o tome sačinjava izvještaj o ispunjenosti uslova za limitatore u skladu sa ovim zakonom, koji dostavlja ugostitelju i nadležnoj inspekciji.

(6) Trenutno mjerenje nivoa buke iz ugostiteljskih objekata (van objekta) vrši komunalna policija uređajem za mjerenje buke.

(7) Mjerenje nivoa buke na otvorenom iz ugostiteljskih objekata (van objekta) vrši se na udaljenosti ne manjoj od 2 m, odnosno ne većoj od 3 m od najizloženije fasade.

(8) Granične vrijednosti nivoa buke za sve vrste ugostiteljskih objekata, način mjerenja buke unutar i van ugostiteljskih objekata, način upotrebe i uslove koje mora da ispunjava limitator jačine zvuka propisuje Ministarstvo.

Vrijeme upotrebe elektroakustičkih i akustičkih uređaja

Član 115

(1) Upotreba elektroakustičkih i akustičkih uređaja na otvorenom i u ugostiteljskim objektima dozvoljena je u periodu od 9:00 do 01:00 časa, pod uslovom da ne prelazi propisane granične vrijednosti nivoa buke.

(2) Akustički uređaji bez upotrebe električnih uređaja za pojačavanje zvuka, mogu se koristiti do 03:00 časa, uz saglasnost nadležnog organa lokalne uprave.

(3) Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana nadležni organ lokalne uprave može odobriti upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja na otvorenom prostoru, u i van ugostiteljskog objekta bez vremenskog ograničenja, ukoliko procijeni da određeni ugostiteljski objekat prema svojim karakteristikama i lokaciji ne može ugroziti propisane granične vrijednosti nivoa buke.

(4) Za održavanje javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti na otvorenom prostoru, koji mogu dovesti do prekoračenja graničnih vrijednosti buke, jedinica lokalne samouprave odlukom određuje ulice, djelove ulica i naselja i druge lokacije namijenjene za te svrhe, kao i vrijeme održavanja.

Uslovi za lica sa invaliditetom

Član 116

(1) Ugostitelj je dužan da u ugostiteljskom objektu obezbijedi pružanje usluga licima sa invaliditetom, primjenjujući princip univerzalnog dizajna u skladu sa zakonom kojim je uređena zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom.

(2) Ugostiteljski objekti moraju da ispunjavaju uslove za nesmetan pristup, kretanje i boravak lica sa invaliditetom, u skladu sa zakonom.

Poslovođa

Član 117

(1) Ugostiteljski objekti iz člana 106 stav 1 ovog zakona moraju imati zaposleno lice, sa punim radnim vremenom, odgovorno za rad ugostiteljskog objekta - poslovođu (direktor, upravnik) koje ima najmanje završen četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija.

(2) Uslove iz stava 1 ovog člana mora da ispunjava i ugostitelj koji sam vodi poslovanje ugostiteljskog objekta.

Kategorizacija ugostiteljskih objekata

Član 118

(1) Ugostiteljski objekti iz člana 106 stav 1 tač. 1, 2, 3 i 4 ovog zakona osim eco lodge, integralnog hotela, turističkog rizorta, stana za iznajmljivanje turistima, hostela, etno sela, katuna, odmarališta, planinarskog doma, bara, picerije, konobe, objekata brze hrane, poslastičarnice, pečenjare, pekare i catering objekta, podliježu kategorizaciji.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana ugostiteljski objekti u sastavu integralnog hotela i turističkog rizorta osim turističke vile podliježu kategorizaciji shodno vrsti pojedinačno u skladu sa ovim zakonom.

(3) Ugostiteljski objekti kategorišu se u zavisnosti od uređenja, opreme i održavanja objekta, vrste i kvaliteta usluga i drugih kriterijuma za kategorizaciju.

(4) Kategorizacija ugostiteljskih objekata iz stava 1 ovog člana vrši se dodjeljivanjem zvjezdica.

(5) Ugostiteljskom objektu može se dodijeliti najviše pet zvjezdica.

(6) Ugostiteljskim objektima sa tri ili više zvjezdica koji raspolažu sa posebnim sadržajem i opremom može se dodijeliti specijalizacija.

(7) Kategorija ugostiteljskih objekata iz člana 106 stav 1 tačka 1, tačka 2 al. 3 (za turistički apartmanski blok), tačka 3 alineja 1 ovog zakona (za nacionalni restoran), određuje se rješenjem Ministarstva, na zahtjev ugostitelja.

- (8) Zahtjev iz stava 7 ovog člana podnosi se Ministarstvu najkasnije u roku od pet dana od dana dobijanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.
- (9) Kategorija ugostiteljskih objekata iz člana 106 stav 1 tačka 2 al. 1, 2, 4 (za kuću), 5, 6 (za gostionicu) i 7, tačka 3 alineja 1 ovog zakona (osim za nacionalni restoran) određuje se rješenjem nadležnog organa lokalne uprave, na zahtjev ugostitelja.
- (10) Zahtjev iz stava 9 ovog člana podnosi se nadležnom organu lokalne uprave najkasnije u roku od pet dana od dana dobijanja odobrenja, odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar.
- (11) Rješenja iz st. 7 i 9 ovog člana donose se u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.
- (12) Rješenje iz st. 7 i 9 ovog člana izdaje se ugostitelju koji ispunjava uslove iz člana 119 ovog zakona na period od četiri godine.
- (13) U slučaju da se u postupku kategorizacije utvrdi da ugostiteljski objekat čija vrsta zavisi od ispunjavanja kategorije četiri ili pet zvjezdica ne ispunjava uslove tražene kategorije, Ministarstvo će po službenoj dužnosti poništiti rješenje o odobrenju za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.
- (14) Podaci iz rješenja iz st. 7 i 9 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Promjene kategorije i uslovi za kategorizaciju ugostiteljskog objekta

Član 119

- (1) Promjena kategorije ugostiteljskog objekta vrši se na način i po postupku propisanom za određivanje kategorije ugostiteljskog objekta.
- (2) Ugostiteljski objekat koji prestane da ispunjava propisane uslove za određenu vrstu i kategoriju objekta ne može poslovati sa oznakom te vrste i kategorije ugostiteljskog objekta.
- (3) Ispunjenost uslova za donošenje rješenja iz člana 118 st. 7 i 9 ovog zakona utvrđuje komisija koju obrazuje Ministar, odnosno starješina nadležnog organa lokalne uprave.
- (4) Komisiju iz stava 3 ovog člana čine predstavnici Ministarstva, odnosno organa lokalne uprave, a kao članovi komisije mogu se angažovati i eksperti za pojedine oblasti.
- (5) Ukoliko se inspekcijским nadzorom utvrdi da ugostiteljski objekat ne ispunjava uslove za dodijeljenu kategoriju i specijalizaciju ugostitelj je dužan da u roku od osam dana od dana sačinjavanja zapisnika inspektora, podnese zahtjev za ponovno određivanje kategorije i specijalizacije Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave.
- (6) Bliže uslove za kategorizaciju i specijalizaciju ugostiteljskih objekata (opšte, obavezne i kvalitativne) u pogledu uređenja, opreme i održavanja objekta, nivoa kvaliteta usluga prema vrstama ugostiteljskog objekta i način kategorizacije ugostiteljskih objekata propisuje Ministarstvo.

Postupak rekategorizacije

Član 120

- (1) Nakon isteka perioda važenja rješenja iz člana 118 st. 7 i 9 ovog zakona Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave vrši ponovnu kategorizaciju (u daljem tekstu: rekategorizacija) ugostiteljskog objekta na zahtjev ugostitelja.
- (2) Za ugostiteljske objekte zaključno sa tri zvjezdice, ukoliko se traži ista kategorija ugostitelj uz zahtjev za rekategorizaciju podnosi izvještaj o ispunjavanju uslova za određenu kategoriju (samokategorizacija), Ministarstvu odnosno nadležnom organu lokalne uprave, radi izdavanja rješenja o rekategorizaciji ugostiteljskog objekta.
- (3) Primjerak rješenja iz stava 2 ovog člana dostavlja se nadležnom inspektor, radi provjere ispunjenosti uslova za kategoriju utvrđenu rješenjem.
- (4) Inspektor je obavezan da u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja iz stava 3 ovog člana dostavi zapisnik o ispunjenosti uslova (opšti, obavezni i kvalitativni standardi) organu koji je donio rješenje o određivanju kategorije.
- (5) Rok za podnošenje zahtjeva za rekategorizaciju je najmanje 30 dana prije isteka perioda važenja rješenja o kategorizaciji objekta.
- (6) Rekategorizacija ugostiteljskih objekata vrši se na način propisan za kategorizaciju ugostiteljskih objekata.
- (7) Podaci iz rješenja o rekategorizaciji iz stava 2 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar nakon dostavljanja zapisnika iz stava 4 ovog člana.

Table za označavanje kategorije

Član 121

- (1) Kategorije i posebni standardi ugostiteljskih objekata označavaju se tablom.
- (2) Kategorije objekata označavaju se odgovarajućim brojem zvjezdica - od jedne do pet zvjezdica.
- (3) Ispod zvjezdica ističe se vrsta ugostiteljskog objekta.
- (4) Oblik, izgled, način izrade i isticanja table iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Posebni standardi ugostiteljskog objekta

Član 122

- (1) Za pojedine ugostiteljske objekte mogu se propisati i posebni standardi za kvalitet, kao i za pojedine vrste usluga (bed & bike standard, wild beauty standard).
- (2) Poseban standard na zahtjev ugostitelja, rješenjem određuje Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave zavisno od vrste ugostiteljskog objekta.
- (3) Podaci iz rješenja iz stava 2 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.
- (4) Kontrolu ispunjenosti uslova za posebni standard iz stava 1 ovog člana vrši nadležni inspektor.
- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana kontrolu ispunjenosti uslova za posebni standard za kvalitet može da vrši i tajni gost.
- (6) Ako ugostiteljski objekat prestane da ispunjava uslove za poseban standard, ukinuće se rješenje o određivanju posebnog standarda.
- (7) Vrste ugostiteljskih objekata iz stava 1 ovog člana za koje se može utvrditi poseban standard, vrste posebnih standarda, uslove i elemente koji moraju biti ispunjeni za pojedini standard, način utvrđivanja posebnih standarda, izgled oznake i način označavanja posebnog standarda propisuje Ministarstvo.

Tajni gost

Član 123

- (1) Tajni gost je jedno ili više fizičkih lica odnosno pravno lice koje odredi Ministarstvo radi vršenja kontrole ispunjenosti uslova za dodijeljenu kategoriju nivoa četiri i pet zvjezdica, uslova za posebni standard kvaliteta, koje ocjenjuje kvalitet usluge boraveći u ugostiteljskom objektu bez najave najmanje 24 časa.
- (2) Tajni gost prije, tokom i nakon boravka u ugostiteljskom objektu, ne smije odati cilj posjete.
- (3) Tajni gost nakon boravka u ugostiteljskom objektu, sačinjava izvještaj sa konstatovanim činjeničnim stanjem i stručnim mišljenjem o ispunjavanju uslova koji dostavlja Ministarstvu.
- (4) Ukoliko se na osnovu zapisnika iz stava 3 ovog člana utvrde odstupanja u pogledu nivoa dodijeljene kategorije i standarda kvaliteta, zapisnik se dostavlja nadležnoj inspekciji, radi provjere navoda iz zapisnika i preduzimanja mjera.

Obaveze ugostitelja

Član 124

- (1) Ugostitelj je dužan da:

- 1) na ulazu u ugostiteljski objekat vidno istakne vrstu, naziv, oznaku i kategoriju ugostiteljskog objekta, u skladu sa odobrenjem za obavljanje ugostiteljske djelatnosti odnosno rješenjem o upisu u Centralni turistički registar i rješenjem o dodijeljenoj kategoriji;
- 2) na ulazu u ugostiteljski objekat vidno istakne obavještenje o radnom vremenu u skladu sa propisom nadležnog organa jedinice lokalne samouprave;
- 3) utvrdi kućni red u ugostiteljskom objektu za smještaj i istakne ga na recepciji, a izvod iz kućnog reda istakne u svim sobama i apartanima;
- 4) utvrdi normative hrane, pića i napitaka koje uslužuje i na zahtjev korisnika usluga, omogući uvid u te normative i hranu, piće i napitke uslužuje u količini prema tim normativima;
- 5) vidno istakne cijene usluga koje se nude, na način dostupan gostima i da usluge pruža po istaknutim cijenama, a za pružanje usluga smještaja u cjenovnicima istakne i iznos boravišne takse i osiguranja;
- 6) cjenovnike sa težinom/zapreminom hrane, pića i napitaka stavi na raspolaganje gostima u dovoljnom broju primjeraka i jelovnike na zahtjev gosta;
- 7) izda gostu račun u skladu sa zakonom, za svaku pruženu ugostiteljsku uslugu, sa oznakom vrste, količine i cijene pruženih usluga, a kod pružanja usluga smještaja, navede u računu i iznos naplaćene boravišne takse i osiguranja;

- 8) dnevno, tačno, potpuno i ažurno u elektronskoj ili pisanoj formi vodi knjigu gostiju u svim vrstama ugostiteljskih objekata za smještaj na propisan način;
 - 9) vidno istakne obavještenje o načinu podnošenja prigovora na pružene usluge, omogućujući gostu podnošenje pisanog prigovora neposrednom predajom u objektu ili na drugi način i vodi knjigu prigovora u svakom ugostiteljskom objektu;
 - 10) pruža usluge pod istim uslovima svim korisnicima;
 - 11) ispunjava uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane;
 - 12) naplatu izvršene usluge vrši u gotovom novcu, karticom ili putem virmana;
 - 13) pruža usluge na kvalitetan način u skladu sa ugovorom bez multiplikovanja rezervacija, odnosno prebukiranja;
 - 14) drži u ugostiteljskom objektu odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar, rješenje o dodjeli kategorije, knjigu gostiju, knjigu prigovora;
 - 15) na ulazu u ugostiteljski objekat vidno istakne tablu sa oznakom kategorije;
 - 16) prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga koristi oznaku vrste i kategorije ugostiteljskog objekta, odnosno standarda, utvrđenu rješenjem nadležnog organa;
 - 17) osigura goste od posljedica nesrećnog slučaja u ugostiteljskim objektima za smještaj;
 - 18) održava prostorije, uređaje i opremu u ispravnom i čistom stanju;
 - 19) obezbijedi uređaje i opremu za odvođenje dima, pare i neprijatnih mirisa, radi sprečavanja njihovog širenja u okolinu u skladu sa zakonom;
 - 20) na uređaju preko kojeg se emituje muzika instalira limitator jačine zvuka kojim se ograničava nivo buke;
 - 21) pružanje ugostiteljskih usluga ne uslovljava i pružanjem drugih usluga;
 - 22) podatke o raspoloživim kapacitetima za smještaj, o broju turista i noćenja dostavlja organu lokalne uprave ili lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u tekućem za prethodni mjesec.
- (2) Način vođenja i sadržaj knjige gostiju i knjige prigovora propisuje Ministarstvo.

Zabrana točenja alkoholnih pića

Član 125

- (1) Zabranjeno je usluživanje alkoholnih pića, drugih pića i/ili napitaka koji sadrže alkohol u ugostiteljskom objektu licima mlađim od 18 godina.
- (2) U ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića, druga pića i/ili napici koji sadrže alkohol, mora na vidnom mjestu biti istaknuta oznaka o zabrani njihovog usluživanja licima mlađim od 18 godina.

Naziv vrste ugostiteljskog objekta

Član 126

- (1) Ugostiteljski objekat može imati naziv jedne vrste ugostiteljskog objekta, u zavisnosti od vrste usluga koje se pretežno pružaju u tom objektu.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ugostiteljski objekat može imati naziv dvije vrste ugostiteljskih objekata, ako za svaku vrstu ugostiteljskog objekta ispunjava uslove propisane ovim zakonom.
- (3) Naziv jedne vrste ugostiteljskog objekta može se promijeniti u naziv druge vrste, ako su ispunjeni propisani uslovi za pružanje usluga u toj vrsti ugostiteljskog objekta.
- (4) Ugostitelj koji pruža usluge turistima, dužan je da uz naziv vrste objekta, istakne i oznaku kojom se označava da se u tom objektu pružaju usluge turistima.

Period obavljanja djelatnosti

Član 127

- (1) Ugostitelji mogu da obavljaju ugostiteljsku djelatnost tokom cijele godine ili sezonski.
- (2) Ugostitelji mogu da obavljaju djelatnost i povremeno (za vrijeme manifestacija, sajmova, prigodnih priredbi), uz odobrenje nadležnog organa lokalne uprave.
- (3) Ugostitelji su dužni da utvrde period poslovanja iz st. 1 i 2 ovog člana za svaki ugostiteljski objekat, o čemu su dužni da obavijeste Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave.

- (4) O privremenom ili trajnom prestanku obavljanja ugostiteljske djelatnosti ugostitelj je dužan da Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave koji je izdao odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar, obavijesti tri dana prije, a najkasnije danom privremenog ili trajnog prestanka obavljanja ugostiteljske djelatnosti, odnosno ponovnog otpočinjanja obavljanja ugostiteljske djelatnosti.
- (5) U slučaju trajnog prestanka obavljanja djelatnosti Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave ukinuće odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar.
- (6) Podaci o privremenom i trajnom prestanku obavljanja ugostiteljske djelatnosti upisuju se u Centralni turistički registar.

Izuzeće od primjene

Član 128

- (1) Ovaj zakon ne primjenjuje se na pružanje usluga smještaja i prehrane u objektima ustanova socijalne pomoći, zdravlja, vaspitanja i obrazovanja, objektima organizacije Crvenog krsta i drugih sličnih ustanova i pripremanje i usluživanje toplih i hladnih napitaka, bezalkoholnih pića i jednostavnih jela, koje državni organi, privredni subjekti i druga pravna i fizička lica pružaju svojim zaposlenima u sopstvenim prostorijama u toku procesa rada.
- (2) Usluge u objektima iz stava 1 ovog člana mogu pružati samo lica zaposlena u tim objektima.
- (3) Objekti odnosno prostorije u kojima se pružaju usluge iz stava 1 ovog člana, moraju ispunjavati uslove u pogledu bezbjednosti hrane.

Kondo model poslovanja

Član 129

- (1) Kondo model poslovanja može da se obavlja u hotelu kategorije minimum pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu osim Glavnog grada, i koji je u funkciji 12 mjeseci.
- (2) Smještajne jedinice u hotelu iz stava 1 ovog člana predmet su pojedinačne prodaje i moraju biti u komercijalnoj funkciji najmanje deset mjeseci u toku godine.
- (3) Pravo svojine može se steći isključivo na neto površini smještajne jedinice sa pripadajućim parking prostorom.
- (4) Zajednički djelovi hotela iz stava 1 ovog člana ne mogu biti predmet prodaje.
- (5) Jedinice iz stava 2 ovog člana pojedinačno se upisuju u katastar nepokretnosti sa teretom da jedinicom upravlja upravljač u skladu sa ovim zakonom.
- (6) Na osnovu ugovora o kupoprodaji jedinica iz stava 2 ovog člana upisuje se zabilježba kupoprodajnog ugovora u skladu sa zakonom.
- (7) Upis prava svojine smještajnih jedinica u katastru nepokretnosti vrši se nakon dobijanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i dodijeljene kategorije hotela.
- (8) Jedinice iz stava 2 ovoga člana moraju biti u sastavu ugostiteljskog objekta koji predstavlja jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja i na tržištu se nudi kao jedinstveni turistički proizvod isključivo preko upravljača, odnosno hotelskog operatora koji upravlja hotelom.
- (9) Upravljač može ugovorom povjeriti poslove upravljanja hotelom iz stava 1 ovog člana hotelskom operatoru.
- (10) Prodajom jedinica iz stava 2 ovog člana ne smije se mijenjati namjena i djelatnost ugostiteljskog objekta - hotela kao poslovnog objekta.
- (11) Pored dokaza za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti iz člana 108 ovog zakona za kondo model poslovanja dostavljaju se i zaključeni ugovori iz člana 131 ovog zakona.

Mješoviti model poslovanja

Član 130

- (1) Mješoviti model poslovanja može da se obavlja u hotelu kategorije minimum pet zvjezdica kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice kapaciteta minimum 60 smještajnih jedinica u središnjem i sjevernom regionu osim Glavnog grada, i koji je u funkciji 12 mjeseci.
- (2) Smještajne jedinice u hotelu iz stava 1 ovog člana mogu biti predmet pojedinačne prodaje uz mogućnost opcionog izdavanja na dobrovoljnoj osnovi.
- (3) Izdavanje jedinica iz stava 2 ovog člana vrši se isključivo preko upravljača odnosno hotelskog operatora koji upravlja hotelom u cjelini.

- (4) Pravo svojine na smještajnoj jedinici može se steći isključivo na neto površini jedinice sa pripadajućim parking prostorom.
- (5) Zajednički djelovi hotela iz stava 1 ovog člana ne mogu biti predmet prodaje.
- (6) Procenat smještajnih jedinica u hotelu iz stava 1 ovog člana namijenjenih prodaji ne može prelaziti 50% ukupnih smještajnih kapaciteta hotela.
- (7) Izuzetno od stava 6 ovog člana, u hotelu kategorije minimum pet zvjezdica kapaciteta minimum 240 smještajnih jedinica u primorskom regionu i Glavnom gradu i kategorije minimum četiri zvjezdice kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica u središnjem i sjevernom regionu osim Glavnog grada, procenat smještajnih jedinica namijenjenih prodaji ne može prelaziti 60% ukupnih smještajnih jedinica.
- (8) Jedinice iz stava 2 ovog člana pojedinačno se upisuju u katastar nepokretnosti sa teretom da jedinicom upravlja upravljač u skladu sa ovim zakonom.
- (9) Na osnovu ugovora o kupoprodaji jedinica iz stava 2 ovog člana upisuje se zabilježba kupoprodajnog ugovora u skladu sa zakonom.
- (10) Upis prava svojine smještajnih jedinica u katastru nepokretnosti vrši se nakon dobijanja odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i dodijeljene kategorije hotela.
- (11) Jedinice iz stava 2 ovoga člana moraju biti u sastavu ugostiteljskog objekta koji predstavlja jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja.
- (12) Upravljač može ugovorom povjeriti poslove upravljanja hotelom iz stava 1 ovog člana hotelskom operatoru.
- (13) Prodajom jedinica iz stava 2 ovog člana ne smije se mijenjati namjena i djelatnost ugostiteljskog objekta - hotela kao poslovnog objekta.
- (14) Pored dokaza za izdavanje odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti iz člana 108 ovog zakona za mješoviti model poslovanja dostavljaju se i zaključeni ugovori iz člana 131 ovog zakona.

Upravljanje i održavanje hotela po kondo i mješovitom modelu poslovanja

Član 131

- (1) Upravljanje i održavanje hotela po kondo i mješovitom modelu poslovanja vrši se na osnovu:
 - 1) ugovora o kupoprodaji smještajne jedinice;
 - 2) ugovora o upravljanju i održavanju;
 - 3) ugovora o iznajmljivanju.
- (2) Ugovor o kupoprodaji može da sadrži:
 - 1) samo kupoprodaju neto površine smještajne jedinice sa pripadajućim parking prostorom, bez prava kupoprodaje zajedničkih prostorija i komplementarnih sadržaja;
 - 2) kupoprodajnu cijenu;
 - 3) pravo korišćenja nad zajedničkim prostorijama i komplementarnim sadržajima.
- (3) Ugovorom iz stava 1 ovog člana ne može se steći pravo svojine nad zajedničkim prostorijama i komplementarnim sadržajima, osim na smještajnim jedinicama sa pripadajućim parking prostorom.

Način upravljanja, održavanja i iznajmljivanja smještajnih jedinica

Član 132

- (1) U hotelima koji posluju po kondo i mješovitom modelu poslovanja upravljanje i održavanje uređuju se ugovorom o upravljanju i održavanju smještajnih jedinica koji se potpisuje istovremeno sa ugovorom o kupoprodaji smještajne jedinice.
- (2) Ugovorom o upravljanju i održavanju iz stava 1 ovog člana uređuju se:
 - 1) međusobna prava i obaveze vlasnika smještajne jedinice i upravljača u pogledu:
 - projekta izgradnje, opremanja, otvaranja i planova poslovanja;
 - roka trajanja operativnog rada, produženja, prestanka i raskida;
 - načina rada i upravljanja hotelom;
 - odobrenja za rad i kategorije ugostiteljskog objekta;
 - naknade za upravljanje, održavanje, korišćenje brenda i druge naknade;
 - osiguranja i naknade štete;
 - neizvršenja poslova;

- zabrane zaključivanja kupoprodajnih ugovora i korišćenja smještajne jedinice u slučaju gubitka odobrenja za obavljanje djelatnosti ili kategorije;
 - prava i obaveza upravljača u odnosu na poslovanje i održavanje funkcionalnosti hotela;
 - tekućeg i investicionog održavanja u hotelu;
 - odgovornosti za pričinjenu štetu i popravke;
 - vrste i oblika garancija i obezbeđenja;
 - hotelskog "kućnog reda";
 - komunikacije, izvještavanja i informisanja vlasnika i upravljača;
 - neispunjavanja ugovornih obaveza i pravne zaštite (stečaj, insolventnost, prinudna uprava ili imenovanje stečajnog upravnika);
- 2) prava i obaveze vlasnika smještajne jedinice na zajedničkim prostorijama i drugim sadržajima;
- 3) obaveze upravljača u pogledu funkcionalnosti, upravljanja, održavanja i opremanja radi ispunjavanja uslova za dodijeljenu kategoriju tokom perioda trajanja ugovora, a naročito obaveze pružanja usluga pod istim uslovima svim korisnicima.
- (3) Upravljanje hotelom koji posluje po kondo i mješovitom modelu i turističkim rizortom upravljač može povjeriti renomiranom hotelskom operatoru.
- (4) Iznajmljivanje smještajnih jedinica u hotelu koji posluje po kondo i mješovitom modelu vrši se na osnovu ugovora o iznajmljivanju koji zaključuje vlasnik smještajne jedinice sa operatorom a koji naročito sadrži:
- trgovačko ime hotela, način korišćenja žiga i intelektualne svojine operatora;
 - način korišćenja i izdavanja smještajne jedinice;
 - način pružanja usluga međunarodnog marketinga, reklamiranja, promotivnih i drugih usluga od strane operatora;
 - obaveze menadžmenta i promocije hotela;
 - način vođenja evidencije o ekonomsko-finansijskom poslovanju i informisanju o procentu prosječnog zakupa smještajne jedinice i drugim rezultatima;
 - način sačinjavanja godišnjeg, po potrebi i sezonskog izvještaja sa pregledom poslovanja smještajne jedinice;
 - način ustupanja i prenos prava i obaveza;
 - način uplate poreza, doprinosa, taksi i drugih naknada;
 - način tekućeg i investicionog održavanja;
 - rok trajanja ugovora, produženja i raskida ugovora;
 - hotelski kućni red;
 - slučajeve neispunjavanja ugovornih obaveza i pravnu zaštitu (stečaj, insolventnost, prinudna uprava ili imenovanje stečajnog upravnika).
- (5) Ugovor o upravljanju i održavanju u hotelima koji posluju po kondo modelu poslovanja pored podataka iz stava 2 ovog člana obavezno sadrži i:
- 1) pravo vlasnika smještajne jedinice na naknadu određenu na osnovu procenta prosječnog zakupa i prosječne popunjenosti iste vrste smještajnih jedinica koje posluju na nivou čitavog hotela za vrijeme za koje je njegova smještajna jedinica u komercijalnoj funkciji i koja ne može biti niža od 10% tog iznosa;
 - 2) period trajanja ugovora, uz preciziranje perioda od najmanje deset mjeseci tokom kojih je jedinica u komercijalnoj funkciji uz uslov da van komercijalne funkcije može da bude najduže 15 dana u kontinuitetu odnosno deset dana mjesečno;
 - 3) obavezu zaključivanja ugovora između vlasnika smještajne jedinice i upravljača najkasnije do 31. januara za tekuću godinu.
- (6) Ugovor o kupoprodaji smještajnih jedinica, ugovor o upravljanju i održavanju i ugovor o iznajmljivanju smještajnih jedinica u hotelima koji posluju po kondo i mješovitom modelu poslovanja zaključen suprotno odredbama ovog zakona ništav je.

Turistički rizort

Član 133

- (1) Turistički rizort je vrsta ugostiteljskog objekta koji je izgrađen na zemljištu minimum površine od 5ha, a maksimalne površine 150ha i predstavlja funkcionalnu i poslovnu cjelinu.

- (2) Turistički rizort mora da ima najmanje jedan hotel kapaciteta minimum 120 smještajnih jedinica kategorije pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu, odnosno kategorije četiri zvjezdice u središnjem i sjevernom regionu minimalnog kapaciteta od 60 smještajnih jedinica i raznovrsnu strukturu sadržaja ponude koju čine: velnes centri, restorani, golf igrališta, marine, sportski tereni, skijališta i/ili druge sadržaje turističke infrastrukture i suprastrukture, kojim upravlja jedno ili više privrednih društava ili drugih pravnih lica, na tržište se plasira kao cjelovit i jedinstven visokokvalitetan turistički proizvod i mora biti u funkciji 12 mjeseci godišnje.
- (3) Objekti za smještaj u turističkom rizortu mogu se graditi fazno, s tim što je u prvoj fazi obavezna izgradnja hotela kao jedinstvene funkcionalno-tehnološke cjeline.
- (4) Turistički rizort može da ima turističke vile kojima upravlja isti upravljač koji upravlja turističkim rizortom u cjelini i koje koriste sadržaje turističkog rizorta.
- (5) Sadržaji turističkog rizorta određuju se u odnosu na veličinu lokacije i u skladu sa prostorno-planskom dokumentacijom.
- (6) Na upravljanje i održavanje turističkog rizorta i iznajmljivanje smještajnih jedinica u okviru turističkog rizorta primjenjuju se odredbe čl. 130, 131 i 132 ovog zakona.

Promjena modela poslovanja

Član 134

Hoteli koji imaju odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti mogu vršiti promjenu poslovanja u kondo ili mješoviti model poslovanja samo u slučaju rekonstrukcije postojećeg hotela kategorije jedne i dvije zvjezdice, radi podizanja kategorije u nivo od najmanje četiri zvjezdice u sjevernom i središnjem regionu osim Glavnog grada, odnosno od najmanje pet zvjezdica u primorskom regionu i Glavnom gradu.

X. UGOSTITELJSKE USLUGE U DOMAĆINSTVU I SEOSKOM DOMAĆINSTVU

Ugostiteljske usluge u domaćinstvu

Član 135

- (1) Ugostiteljskim uslugama u domaćinstvu smatraju se usluge:
 - smještaja u sobama za iznajmljivanje turistima, turističkim apartmanima, stanovima za iznajmljivanje turistima i kućama za iznajmljivanje turistima, najviše do deset soba, odnosno 20 ležaja, samo za fizička lica;
 - organizovanja kampa na svom zemljištu za najviše 15 smještajnih jedinica, odnosno 30 lica istovremeno, samo za fizička lica.
- (2) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu mogu pružati privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici ili fizičko lice (domaće ili strano) koji je vlasnik/suvlasnik smještajnih kapaciteta, odnosno zemljišta iz stava 1 alineja 2 ovog člana, pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom (u daljem tekstu: izdavalac).
- (3) Izdavalac može gostima kojima pruža usluge smještaja pružati i usluge doručka (bed & breakfast), u periodu od 7,00 - 10,00 časova.
- (4) Usluge smještaja u objektima iz stava 1 ovog člana sa više od deset soba i/ili sa više od 20 ležaja odnosno za organizovanje kampa na svom zemljištu sa više od 15 smještajnih jedinica i/ili sa više od 30 lica istovremeno, mogu vršiti ugostitelji.
- (5) Ugostiteljski objekti za smještaj u domaćinstvu (soba, turistički apartman, kuća, stan za iznajmljivanje turistima, kamp sa najviše 15 kamp jedinica) moraju ispunjavati minimalno-tehničke uslove i uslove za kategorizaciju iz čl. 113 i 118 ovog zakona.
- (6) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu iz stava 1 ovog člana mogu se pružati na osnovu rješenja o upisu u Centralni turistički registar u skladu sa čl. 111 i 112 ovog zakona.

Obaveze izdavaoca

Član 136

- (1) Izdavalac je dužan da:
 - 1) na vidnom mjestu na ulazu u objekat istakne oznaku vrste i kategorije objekta;
 - 2) na vidnom mjestu istakne cijene usluga koje nudi i iznos boravišne takse i da usluge pruža u skladu sa istaknutim cijenama;
 - 3) izda gostu račun u skladu sa zakonom, sa naznačenom vrstom, količinom i cijenom za svaku pruženu uslugu i iznosom naplaćene boravišne takse i osiguranja;

- 4) vodi dnevno, tačno i ažurno na propisan način, knjigu gostiju i da drži u ugostiteljskom objektu knjigu prigovora na vidnom mjestu;
 - 5) podatke o raspoloživim kapacitetima za smještaj, o broju turista i noćenja dostavlja organu lokalne uprave i lokalnoj turističkoj organizaciji i organu uprave nadležnom za poslove statistike, najkasnije do desetog u tekućem za prethodni mjesec;
 - 6) osigura gosta od posljedica nesrećnog slučaja;
 - 7) drži u objektu rješenje o upisu u Centralni turistički registar.
- (2) Prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga i isticanja poruka u propagandnim materijalima, izdavalac je dužan da koristi oznaku vrste i kategoriju objekta u skladu sa ovim zakonom.

Zabrana **Član 137**

- (1) Izdavalac ili drugo lice ne smiju neposredno ili preko drugih lica koji nijesu registrovani za posredovanje u prodaji usluga smještaja nuditi i prodavati usluge smještaja, niti vrbovati putnike ili turiste izvan objekta u kojem se te usluge pružaju, osim na prostoru, pod uslovima i na način utvrđen propisom nadležnog organa jedinice lokalne samouprave.
- (2) Pod vrbovanjem iz stava 1 ovog člana podrazumijeva se: sačekivanje, presrijetanje, uzimanje i nošenje kofera, prtljaga i drugih stvari bez saglasnosti putnika i/ili turiste, nuđenje usluga smještaja putem reklamnih tabli, panoa, informativnog materijala, nametanje svojih ili tuđih usluga smještaja, ponuda cijene i uslova i druge radnje koje narušavaju ugled turističkog mjesta.

Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu **Član 138**

- (1) Seosko domaćinstvo koje obavlja poljoprivrednu djelatnost i koje se nalazi na ruralnom području može da pruža ugostiteljske usluge.
- (2) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu mogu pružati privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je upisano u registar poljoprivrednih gazdinstava u skladu sa zakonom.
- (3) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu su:
 - 1) pripremanje i usluživanje toplih i hladnih jela, pića i napitaka iz pretežno sopstvene proizvodnje;
 - 2) usluživanje i degustacija vina i drugih alkoholnih i bezalkoholnih pića, kao i domaćih proizvoda iz pretežno sopstvene proizvodnje u uređenom dijelu stambenog ili poslovnog objekta, u zatvorenom, natkrivenom ili na otvorenom prostoru; i/ili
 - 3) usluge smještaja u sobama za iznajmljivanje turistima, turističkim apartmanima i katunima, odnosno u kampu sa najviše 15 smještajnih jedinica, odnosno 30 lica istovremeno, najviše do deset soba, odnosno 20 ležaja, samo za fizička lica, samo za goste kojima se pružaju usluge ishrane, točenja pića i napitaka (doručak, polupansion ili puni pansion) iz pretežno sopstvene proizvodnje.
- (4) Jela, pića i napici koji se uslužuju u seoskom domaćinstvu moraju biti karakteristični za predio u kojem se seosko domaćinstvo nalazi i da ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane.
- (5) Ugostiteljski objekti za smještaj u seoskom domaćinstvu moraju ispunjavati minimalno-tehničke uslove i uslove za kategoriju u skladu sa ovim zakonom.
- (6) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu iz stava 1 ovog člana mogu se pružati nakon dobijanja rješenja o upisu u Centralni turistički registar u skladu sa čl. 111 i 112 ovog zakona.
- (7) Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu iz stava 3 ovog člana sa više od deset soba i/ili sa više od 20 ležaja, mogu vršiti ugostitelji.
- (8) Obaveze iz člana 136 ovog zakona odnose se i na seosko domaćinstvo.
- (9) Minimalno-tehničke uslove, uslove za kategoriju i način kategorizacije objekata u kojima se pružaju usluge u seoskom domaćinstvu propisuje Ministarstvo.

Ugostiteljske usluge na plovnom objektu **Član 139**

- (1) Privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik može pružati usluge ishrane, pića i napitaka na plovnom objektu ukoliko posjeduje odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.
- (2) Odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti izdaje se licima iz stava 1 ovog člana:

- koji su upisani u CRPS;
 - koji imaju dokaz o pravu korišćenja plovnog objekta i zaključen ugovor o korišćenju vodenog prostora u skladu sa zakonom;
 - koji imaju zaposlenog poslovođu;
 - ukoliko plovni objekat ispunjava minimalno-tehničke uslove.
- (3) Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje i izdaje odobrenje nadležni organ lokalne uprave.
- (4) Usluge iz stava 1 ovog člana ne smiju se pružati u lukama i pristaništima.
- (5) Dokaz o upisu u CRPS pribavlja nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti.
- (6) Minimalno-tehničke uslove za plovne objekte propisuje Ministarstvo.
- (7) Podaci iz odobrenja iz stava 2 ovog člana upisuju se u Centralni turistički registar.

Pružanje usluga kampovanja

Član 140

- (1) Kampovanje je privremeni boravak turista u kampovima koji se nalaze na zemljištu koje je za tu namjenu predviđeno prostorno-planskom dokumentacijom odnosno programom privremenih objekata.
- (2) Zabranjeno je pružanje usluga kampovanja i kampovanje izvan zemljišta za kampovanje iz stava 1 ovog člana.
- (3) U kampovima se mogu pružati sljedeće usluge:
- 1) usluge smještaja na uređenom otvorenom prostoru (kamp mjesto, kamp parcela) uz korišćenje pokretne opreme za kampovanje u posjedu gosta (šatori, kamp prikolice, pokretne kućice - mobilhome) ili u iznajmljenoj pokretnoj opremi za kampovanje;
 - 2) usluge smještaja u građevinskim jedinicama (kućica u kampu, bungalov);
 - 3) usluge pripremanja i usluživanja hrane, pića i napitaka;
 - 4) usluge iznajmljivanja pokretne opreme za kampovanje (stolova, stolica, vreća za spavanje, šatora).
- (4) Privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici mogu pružati ugostiteljske usluge u kampovima ako ispunjavaju propisane minimalno-tehničke uslove i ako imaju odobrenje za pružanje usluga kampovanja.
- (5) Odobrenja za pružanje usluga iz stava 4 ovog člana za kampove sa 16 i više smještajnih jedinica izdaje Ministarstvo.
- (6) Rješenje o upisu u Centralni turistički registar za kampove sa najviše 15 smještajnih jedinica, odnosno sa najviše 30 ležaja, izdaje nadležni organ lokalne uprave.
- (7) Rješenje iz stava 6 ovog člana izdaje se za kampove koji ispunjavaju minimalno-tehničke uslove.
- (8) Na zemljištu za koje nije izrađena prostorno-planska dokumentacija Ministarstvo može izdati privremeno odobrenje za pružanje usluga u kampu za obavljanje te djelatnosti na osnovu programa privremenih objekata, na period od godinu dana, uz saglasnost nadležnog organa lokalne uprave, odnosno pravnog lica koje upravlja zaštićenim prirodnim dobrom.
- (9) Privremeno odobrenje iz stava 8 ovog člana može se produžiti do donošenja prostorno-planske dokumentacije kojom se detaljno razrađuje područje na kojem se nalazi kamp na zahtjev lica iz stava 4 ovog člana.
- (10) Za privremeno parkiranje kamp prikolica, pokretnih kućica na motorni pogon ili druge opreme za kampovanje u posjedu gosta mora se obezbijediti najmanje 70% od ukupnog kapaciteta kampa, a preostalih 30% kapaciteta kampa može biti obezbijedeno za smještaj gostiju u građevinskim jedinicama ili postavljenoj kamp opremi (kamp prikolice, pokretne kućice - mobilehome).
- (11) Kamp prikolice, pokretne kućice iz stava 10 ovog člana moraju da ispunjavaju uslove tehničke ispravnosti.
- (12) Minimalno-tehničke uslove i uslove za kategorizaciju kampova propisuje Ministarstvo.

XI. CENTRALNI TURISTIČKI REGISTAR, EVIDENCIJE I PLANIRANJE RAZVOJA TURIZMA

Upis u Centralni turistički registar

Član 141

- (1) U Centralni turistički registar upisuju se podaci iz:
- odobrenja za obavljanje turističke djelatnosti koje izdaje Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave;
 - odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti koje izdaje Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave;
 - rješenja o upisu u Centralni turistički registar koja izdaje nadležni organ lokalne uprave;
 - obrazaca za upis u Centralni turistički registar.

- (2) Centralni turistički registar vodi Ministarstvo u elektronskoj formi.
- (3) Podaci iz Centralnog turističkog registra su javni.
- (4) Ministarstvo i nadležni organi lokalne uprave dužni su da elektronskim putem unose podatke u Centralni turistički registar iz popunjenih obrazaca koji se dostavljaju uz zahtjev za dobijanje odobrenja za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti ili za upis u Centralni turistički registar.
- (5) Ministarstvo i nadležni organ lokalne uprave dužni su da podatke iz stava 1 ovog člana upisuju u Centralni turistički registar najkasnije danom izdavanja odobrenja za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar.
- (6) Ukoliko dođe do promjene podataka upisanih u Centralni turistički registar, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužna su da o promjeni podataka u pisanoj formi obavijeste nadležni organ, u roku od osam dana od dana nastanka promjene.
- (7) Bliži sadržaj i način vođenja Centralnog turističkog registra i obrazac za upis u Centralni turistički registar u zavisnosti od vrste djelatnosti i usluga propisuje Ministarstvo.

Centralna kontakt tačka za administrativnu saradnju

Član 142

(1) Za potrebe ovog zakona Centralna kontakt tačka za administrativnu saradnju (u daljem tekstu: Centralna kontakt tačka), sa centralnim kontakt tačkama drugih država ugovornica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru, uspostavlja se pri Ministarstvu.

(2) Centralna kontakt tačka stavlja na raspolaganje kontaktnim tačkama drugih država ugovornica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru sve potrebne informacije u vezi sa zakonskom zaštitom od insolventnosti i informacije o identitetu davaoca osiguranja i davaocu bankarske garancije koji daju jemstvo u slučaju insolventnosti za određene organizatore putovanja sa poslovnim sjedištem (nastanom) na području Crne Gore.

(3) Centralna kontakt tačka omogućava kontaktnim tačkama drugih država ugovornica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru pristup popisu organizatora putovanja koji su usklađeni s njihovim zakonskim obavezama u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti i koji su kao takvi upisani u Centralnom turističkom registru. Popisi su javno dostupni na internet stranici Centralne kontakt tačke.

(4) Centralna kontakt tačka prosljeđuje zahtjeve za dobijanjem informacija radi razjašnjenja da li organizator putovanja koji ima poslovno sjedište (nastan) u drugoj državi ugovornici Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru koji prodaje, nudi na prodaju paket-aranžmane ili na drugi način usmjerava takve aktivnosti na tržištu Crne Gore ispunio svoju zakonsku obavezu u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti.

Upravna saradnja

Član 143

(1) Ministarstvo od druge države ugovornice Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru u kojoj organizator putovanja ima poslovno sjedište (nastan) može zahtijevati pojašnjenje ako ima dileme u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti koju pruža organizator putovanja.

(2) Ako Ministarstvo od centralne kontakt tačke druge države ugovornice Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru primi zahtjev za pojašnjenjem u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti koju pruža organizator putovanja koji ima poslovno sjedište (nastan) u Crnoj Gori, daje odgovor na taj zahtjev što je brže moguće, uzimajući u obzir hitnost i složenost predmeta, a najkasnije u roku od 15 radnih dana od prijema zahtjeva.

Jedinstvena evidencija turističkog prometa

Član 144

(1) Jedinstvena evidencija turističkog prometa je evidencija koju vode ugostitelji koji pružaju usluge smještaja o: broju turista i njihovoj strukturi i broju ostvarenih noćenja u objektima za pružanje usluga smještaja i plovnim objektima nautičkog turizma.

(2) U jedinstvenu evidenciju turističkog prometa mogu se unositi i podaci iz drugih evidencija koje vode drugi organe državne uprave.

(3) Podaci iz jedinstvene evidencije turističkog prometa mogu se koristiti u statističke svrhe i radi praćenja turističkog prometa.

(4) Način vođenja, sadržaj i upotrebu jedinstvene evidencije turističkog prometa propisuje Vlada.

Turistička signalizacija

Član 145

Turističkom signalizacijom obilježavaju se turistička odredišta/objekti, sadržaji i atrakcije turističke ponude.

Elektronska razmjena podataka

Član 146

Razmjena podataka koji su od značaja za turizam i ugostiteljstvo između nadležnih državnih organa, organa lokalne uprave i lokalne samouprave, turističkih organizacija i pružalaca turističkih i ugostiteljskih usluga vrši se elektronskim putem.

Strategija razvoja turizma

Član 147

- (1) Razvoj turizma planira se Strategijom razvoja turizma.
- (2) Strategiju razvoja turizma donosi Vlada na period od deset godina.
- (3) Strategija iz stava 2 ovog člana sadrži:
 - analizu postojećeg stanja i dostignutog stepena razvoja turizma;
 - uporednu analizu turizma konkurentskih zemalja;
 - prednosti i nedostatke turizma Crne Gore;
 - ciljeve razvoja turizma;
 - viziju razvoja turizma;
 - izbor prioriternih turističkih proizvoda;
 - predlog politike razvoja turizma;
 - akcioni plan za sprovođenje Strategije.
- (4) Realizaciju Strategije razvoja turizma prati Ministarstvo i podnosi izvještaj o sprovođenju Strategije Vladi svake treće godine.

XII. PODSTICANJE RAZVOJA TURIZMA I TURISTIČKE RAZVOJNE ZONE

Program podsticajnih mjera

Član 148

- (1) Radi obezbjeđivanja visokokvalitetnog turizma u skladu sa strateškim dokumentima donosi se Program podsticajnih mjera za:
 - podsticanje izgradnje turističke infrastrukture, turističke suprastrukture, sportsko-rekreativnih i drugih pratećih sadržaja značajnih za unaprjeđenje kvaliteta turističke ponude;
 - unaprjeđenje postojećeg turističkog proizvoda i intenziviranje njegovog korišćenja;
 - unapređenje znanja i vještina u turizmu;
 - podsticanje turističkog prometa;
 - efikasniju promociju turističke destinacije.
- (2) Program iz stava 1 ovog člana na predlog Ministarstva donosi Vlada.
- (3) Sredstva za finansiranje podsticajnih mjera iz stava 1 ovog člana, obezbjeđuju se iz sredstava opredijeljenih Budžetom Crne Gore.
- (4) Program podsticajnih mjera u oblasti turizma, može donijeti i organ jedinice lokalne samouprave iz sredstava opredijeljenih Budžetom jedinice lokalne samouprave.
- (5) Program iz st. 2 i 4 ovog člana sadrži:
 - mjere koje će se sprovoditi;
 - korisnike sredstava;
 - uslove za dodjelu sredstava;
 - iznos sredstava;
 - kriterijume i postupak za dodjelu sredstava.
- (6) Sredstva za podsticajne mjere iz stava 1 ovog člana dodjeljuju se putem javnog oglasa koji sprovodi Ministarstvo, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore odnosno jedinica lokalne samouprave.
- (7) Bliže uslove i način dodjele i korišćenja sredstava iz st. 1, 2, 4 i 6 ovog člana propisuje Vlada odnosno jedinice lokalne samouprave.

Korisnici podsticajnih mjera

Član 149

Korisnici podsticajnih mjera mogu biti:

- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja obavljaju djelatnost povezanu sa turizmom i ugostiteljstvom.

Turističke razvojne zone

Član 150

- (1) Radi unapređenja turističke ponude i razvoja turizma određuju se turističke razvojne zone (u daljem tekstu: zona).
- (2) Zona se određuje na prostoru minimalne veličine 1 ha u sjevernom i središnjem regionu, osim Glavnog grada, radi unapređenja turističke ponude i razvoja turizma u cilju ravnomjernog regionalnog razvoja.
- (3) Zona se određuje na zemljištu koje je u državnoj svojini na osnovu elaborata o opravdanosti za investicione projekte sa minimalnim iznosom od 3.000.000 eura i sa najmanje 50 smještajnih jedinica, minimalne kategorije od četiri zvjezdice.
- (4) Zemljište iz stava 3 ovog člana izdaje se u dugoročni zakup u skladu sa zakonom.
- (5) Zonu određuje Vlada, na predlog Ministarstva.
- (6) Zona predstavlja funkcionalnu cjelinu sa turističkom infrastrukturom i suprastrukturom kojom upravlja privredno društvo ili drugo pravno lice određeno elaboratom iz stava 3 ovog člana.
- (7) Privredno društvo i drugo pravno lice podnosi inicijativu za investicioni projekat za izgradnju ugostiteljskih objekata uz elaborat iz stava 3 ovog člana Ministarstvu.
- (8) Ministarstvo imenuje komisiju koja cijeni ispunjenost uslova za određivanje zona i priprema predlog za Vladu, u skladu sa zakonom.
- (9) Kriterijume za određivanje zona, sadržaj elaborata opravdanosti i inicijative za investicioni projekat propisuje Ministarstvo.

Državni podsticaji

Član 151

Privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice koje obavlja turističku i/ili ugostiteljsku djelatnost u turističkoj zoni može ostvariti pravo na podsticaje u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna pomoć.

Zaključivanje ugovora

Član 152

- (1) Podsticaji i druge olakšice u skladu sa ovim zakonom uređuju se ugovorom.
- (2) Odluku o dodjeli podsticaja iz člana 151 ovog zakona donosi Vlada.
- (3) Sadržaj odluke iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze korisnika podsticaja

Član 153

- (1) Korisnik podsticaja iz člana 149 ovog zakona dužan je da najmanje jednom godišnje, do 1. marta tekuće za prethodnu godinu, dostavlja Ministarstvu izvještaj nezavisnog revizora o realizaciji projekta za koji mu je dodijeljen podsticaj.
- (2) U slučaju da se realizacija projekta ne odvija prema utvrđenoj dinamici, odnosno u rokovima određenim prilikom dodjele podsticajnih sredstava, korisnik je dužan da izvrši povraćaj podsticajnih sredstava u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana.
- (3) Izvještaj o realizaciji podsticajnih mjera iz čl. 148 do 152 ovog zakona Ministarstvo godišnje dostavlja Vladi.
- (4) Evidenciju o dodijeljenim podsticajima vodi Ministarstvo.

Prioritetni turistički lokalitet

Član 154

Turistički lokalitet koji zbog svojih izuzetnih prirodnih, kulturnih, istorijskih, ambijentalnih, prostornih, geografskih i drugih vrijednosti ima strateški značaj za razvoj turizma određenog područja Vlada utvrđuje kao prioritetni turistički lokalitet, na predlog Ministarstva.

XIII. NADZOR

Vršenje nadzora

Član 155

- (1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, kao i drugih propisa kojima se uređuje turistička i ugostiteljska djelatnost vrši Ministarstvo.
- (2) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši nadležni organ uprave za inspekcijske poslove preko turističkih inspektora ako zakonom nije određeno da pojedine poslove inspekcijskog nadzora obavljaju drugi organi državne uprave odnosno lokalne uprave u skladu sa zakonom.
- (3) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrše i jedinice lokalne samouprave preko ovlašćenih inspektora (lokalna turistička inspekcija, komunalna inspekcija, inspekcija za kontrolu lokalnih javnih prihoda i dr.) u dijelu kojim se uređuje oblast turizma i ugostiteljstva u skladu sa zakonom.
- (4) Komunalni nadzor i obezbjeđivanje komunalnog reda, u skladu sa ovim zakonom, vrši komunalna policija.
- (5) Inspekcijski i komunalni nadzor iz st. 3 i 4 ovog člana jedinica lokalne samouprave obavlja kao prenešeni posao.

Nadležnost za rješavanje po žalbi

Član 156

- (1) Protiv rješenja turističkog inspektora može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 8 dana od dana dostavljanja rješenja.
- (2) Protiv rješenja ovlašćenog inspektora organa jedinice lokalne samouprave može se izjaviti žalba Glavnom administratoru u roku od 8 dana od dana dostavljanja rješenja.
- (3) Na rješenje Ministarstva kao drugostepenog organa može se pokrenuti upravni spor.

Turistički inspektori i ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave

Član 157

Poslove inspekcijskog nadzora iz člana 155 st. 2 i 3 ovog zakona neposrednom kontrolom vrši:

- turistički inspektor – za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti za koje rešenje o odobrenju za obavljanje tih djelatnosti izdaje Ministarstvo u skladu sa ovim zakonom; i
- ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave – za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti za koje rešenje o odobrenju za obavljanje djelatnosti ili rješenje o upisu u Centralni turistički registar izdaje nadležni organ lokalne uprave u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana poslove inspekcijskog nadzora u skladu sa ovim zakonom, neposrednom kontrolom vrši:

- turistički inspektor: sve obaveze ugostitelja iz člana 124 stav 1 (izuzev tač. 2, 19 i 20) za objekte iz svoje nadležnosti,
- ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave: obaveze ugostitelja iz člana 124 za objekte iz svoje nadležnosti uključujući i obaveze iz člana 124 stav 1 tač. 2, 19 i 20 za objekte za koje odobrenje o obavljanju djelatnosti izdaje Ministarstvo, zaštita od buke za sve vrste turističkih/ugostiteljskih objekata.

Ovlašćenja, upravne mjere i radnje turističkog inspektora, inspektora nadležnog organa lokalne uprave i komunalnog policajca

Član 158

- (1) **Turistički inspektor**, pored obaveza i ovlašćenja iz zakona kojim se uređuje vršenje inspekcijskog nadzora i poslova iz člana 157 stav 1 alineja 1 ovog zakona, posebno je ovlašćen da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:
 - 1) zabrani rad privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku odnosno fizičkom licu koji obavlja turističku i/ili ugostiteljsku djelatnost bez rješenja o odobrenju za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti i bez rješenja o dodijeljenoj kategoriji;
 - 2) zabrani rad privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku odnosno fizičkom licu koji obavlja turističku djelatnost bez licence ili legitimacije ili prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdata licenca ili legitimacija;
 - 3) zabrani organizovanje, nuđenje i prodaju paket-aranžmana i/ili povezanih putnih aranžmana bez obezbijeđenog osiguranja od odgovornosti za štetu i jemstva za slučaj insolventnosti;
 - 4) zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u vrsti i kategoriji koje su određene u skladu sa ovim zakonom, ako vrsta i uređenje, oprema ili usluge u objektu odstupaju od propisanih standarda za tu vrstu i kategoriju, a

ugostitelj u propisanom roku nije podnio zahtjev/prijavu za razvrstavanje u novu vrstu i kategoriju, odnosno nije podnio zahtjev u propisanom roku za rekategorizaciju;

5) zabrani oglašavanje i naloži otklanjanje nepravilnosti uključujući uklanjanje oglasa ako se oglašavanje vrši suprotno odredbama ovog zakona;

6) zabrani obavljanje djelatnosti privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu ako se turističkom inspektor ne omogući vršenje poslova nadzora;

7) zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića i/ili napici koji sadrže alkohol licima mlađim od 18 godina do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale nepravilnosti, a u povratu u trajanju od 15 dana;

8) može oduzeti predmet/predmete, sredstva za rad i uređaje u slučaju obavljanja djelatnosti bez rješenja o odobrenju za obavljanje djelatnosti ili u slučaju kada su namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjeni prekršaj, odnosno robu za koju nije izvršena evidencija u ugostiteljskom objektu.

(2) Za utvrđene nepravilnosti iz stava 1 ovog člana turistički inspektor donosi rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale zabranu.

(3) Ako u vršenju inspeksijskog nadzora turistički inspektor utvrdi da propis nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen dužan je da donese rješenje kojim nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u objektu i/ili prostoru i odredi rok za njihovo otklanjanje.

(4) Turistički inspektor dužan je da donese rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti i pružanja usluga u objektu, odnosno rada u objektu i/ili prostoru, ako se utvrđene nepravilnosti u ostavljenom roku ne otklone.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, turistički inspektor donosi rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti na licu mjesta, pečačenjem objekta, prostora ili uređaja i opreme u prostoru na kojem se obavlja djelatnost, do otklanjanja nepravilnosti, ako utvrdi nepravilnosti koje se odnose na neposjedovanje rješenja o odobrenju za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti koje izdaje Ministarstvo.

(6) Izuzetno od stava 5 ovog člana za hotele koji posluju po kondo i mješovitom modelu u slučaju da nemaju odnosno ne obavljaju poslovanje u skladu sa odobrenjem za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i/ili dodijeljenom kategorijom turistički inspektor donosi rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti na licu mjesta pečačenjem objekta do otklanjanja nepravilnosti.

(7) Ukoliko se u ugostiteljskom objektu koji je zapečaćen nalaze lako kvarljive namirnice i dr., ugostitelj je dužan pisanim putem, u roku od 24 časa od pečačenja ugostiteljskog objekta, podnijeti zahtjev turističkom inspektor za otvaranje ugostiteljskog objekta i u prisustvu inspektora će se iznijeti namirnice i dr., nakon čega će se ugostiteljski objekat ponovo zapečatiti.

(8) **Ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave** pored obaveza i ovlašćenja iz zakona kojim se uređuje vršenje inspeksijskog nadzora i poslova iz člana 157 stav 1 alineja 2 ovog zakona, posebno je ovlašćen da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

1) zabrani rad privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku odnosno fizičkom licu koji obavlja turističku i /ili ugostiteljsku djelatnost definisanu ovim zakonom bez rješenja o odobrenju za obavljanje djelatnosti ili bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar i bez rješenja o dodijeljenoj kategoriji koje izdaje nadležni organ lokalne uprave;

2) zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u vrsti i kategoriji koje su određene u skladu sa ovim zakonom, ako vrsta i uređenje, oprema ili usluge u objektu odstupaju od propisanih standarda za tu vrstu i kategoriju, a ugostitelj u propisanom roku nije podnio zahtjev/prijavu za razvrstavanje u novu vrstu i kategoriju, odnosno nije podnio zahtjev u propisanom roku za rekategorizaciju;

3) zabrani obavljanje djelatnosti privrednom društvu, drugom pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu ako se inspektor ne omogući vršenje poslova nadzora;

4) zabrani rad korisniku uređenog i opremljenog kupališta, ukoliko kupalište nije uređeno i opremljeno neophodnim uređajima i opremom u skladu sa propisima i ukoliko ne postoji dokaz o ispunjenosti ovih uslova izdat od nadležnog organa, odnosno ne posjeduje odobrenje za pružanje turističkih usluga na kupalištu;

5) može oduzeti predmet/predmete, sredstva za rad i uređaje u slučaju obavljanja djelatnosti bez odobrenja za obavljanje djelatnosti odnosno bez podnešene prijave za upis u Centralni turistički registar ili u slučaju kada su namijenjeni ili upotrijebljeni za učinjeni prekršaj, odnosno robu za koju nije izvršena evidencija u ugostiteljskom objektu;

6) zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u kojem se uslužuju alkoholna pića i/ili napici koji sadrže alkohol licima mlađim od 18 godina do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale nepravilnosti, a u povratu u trajanju od 15 dana;

- 7) naredi ispunjavanje propisanih uslova u pogledu zaštite od buke u svim vrstama turističkih i ugostiteljskih objekata;
 - 8) zabrani upotrebu prostorije i/ili prostora ako nijesu ispunjeni uslovi zaštite od buke, dok ti uslovi ne budu ispunjeni;
 - 9) zabrani upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja dok ne budu preduzete mjere za ispunjavanje uslova za zaštitu od buke, odnosno dok se ne instalira limitator jačine zvuka;
 - 10) zabrani obavljanje djelatnosti i ostalih aktivnosti koje zbog buke ometaju odmor i noćni mir, ako to nije moguće postići mjerom iz prethodne tačke ovog člana;
 - 11) naredi upotrebu muzičkog uređaja u granicama propisanog nivoa graničnih vrijednosti buke;
 - 12) zabrani emitovanje muzike ili izvođenje muzičkog programa uživo ukoliko su prekoračene propisane granične vrijednosti buke u i van ugostiteljskog objekta;
 - 13) zabrani upotrebu elektroakustičkih i akustičkih uređaja na otvorenom prostoru kod održavanja javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti koje dovode do prekoračenja graničnih vrijednosti buke suprotno odluci jedinice lokalne samouprave o lokaciji i vremenu održavanja;
 - 14) pečaćenjem zabrani: upotrebu muzičkih uređaja koji nijesu u skladu sa tehničkim standardima ili nemaju podatke o zvučnoj snazi, upotrebu preglasnih uređaja dok se ne preduzmu mjere zaštite od buke, kao i obavljanje djelatnosti ukoliko vlasnik objekta ili pružalac ugostiteljskih usluga nema izvještaj akreditovane institucije za mjerenje buke kojim se utvrđuje da su provedene mjere zaštite od buke;
 - 15) zabrani oglašavanje i naloži otklanjanje nepravilnosti uključujući uklanjanje oglasa ako se oglašavanje vrši suprotno odredbama ovog zakona;
 - 16) zabrani obavljanje ugostiteljske djelatnosti u privremenom ugostiteljskom objektu koji je postavljen na javnim površinama i na drugom prostoru suprotno odredbama ovog zakona;
 - 17) zabrani pružanje jednostavnih ugostiteljskih usluga van ugostiteljskog objekta koji posluju suprotno odredbama ovog zakona (terase, bašte i dr.);
 - 18) zabrani pružanje ugostiteljskih usluga u pokretnom i/ili improvizovanom ugostiteljskom objektu suprotno odredbama ovog zakona;
 - 19) zabrani pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu (smještaj u sobama, turističkim apartmanima, kućama i stanovima za iznajmljivanje turistima sa najviše 10 soba odnosno 20 ležaja i kampovima sa najviše 15 kamp jedinica odnosno 30 lica istovremeno) koje se vrše suprotno ovom zakonu,
 - 20) zabrani pružanje ugostiteljskih usluga na plovnom objektu bez posjedovanja odobrenja za obavljanje djelatnosti;
 - 21) zabrani nuđenje i prodavanje usluga prevoza, smještaja i drugih turističkih i ugostiteljskih usluga suprotno ovom zakonu;
 - 22) izda prekršajni nalog;
 - 23) podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.
- (9) Za utvrđene nepravilnosti iz stava 8 ovog člana ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave donosi rješenje o zabrani obavljanja turističke/ugostiteljske djelatnosti do otklanjanja nepravilnosti koje su prouzrokovale zabranu.
- (10) Ako u vršenju inspekcijskog nadzora ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave utvrdi da propis nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen dužan je da donese rješenje kojim nalaže otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u objektu i/ili prostoru i odredi rok za njihovo otklanjanje.
- (11) Ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave dužan je da donese rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti i pružanja usluga u objektu i/ili prostoru, odnosno rada u objektu, ako se utvrđene nepravilnosti u ostavljenom roku ne otklone.
- (12) Izuzetno od stava 11 ovog člana ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave donosi rješenje o zabrani obavljanja turističke/ugostiteljske djelatnosti na licu mjesta, pečaćenjem objekta, prostora ili uređaja i opreme u prostoru na kojem se obavlja djelatnost, do otklanjanja nepravilnosti, ako utvrdi nepravilnosti koje se odnose na neposjedovanje rješenja o odobrenju za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti ili na neposjedovanje rješenja o upisu u Centralni turistički registar koje izdaje nadležni organ lokalne uprave.
- (13) Ukoliko se u ugostiteljskom objektu koji je zapečaćen nalaze lako kvarljive namirnice i dr., ugostitelj je dužan pisanim putem, u roku od 24 časa od pečaćenja ugostiteljskog objekta, podnijeti zahtjev ovlašćenom inspektoru organa lokalne uprave za otvaranje ugostiteljskog objekta i u prisustvu inspektora će se iznijeti namirnice, nakon čega će se ugostiteljski objekat ponovo zapečatiti.

(14) **Komunalni policijac** je, pored ovlaštenja u vršenju poslova iz svoje nadležnosti iz zakona kojim se uređuju poslovi i ovlaštenja komunalne policije, u skladu sa ovim zakonom, posebno ovlašten i da:

1) izvrši mjerenja nivoa buke u i van ugostiteljskih objekata za koje odobrenje za obavljanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti izdaje Ministarstvo ili organ lokalne uprave, odnosno za koje rješenje o upisu u Centralni turistički registar izdaje nadležni organ lokalne uprave, kao i na otvorenim prostorima shodno odluci jedinice lokalne samouprave;

2) sačinjava zapisnik o utvrđenom činjeničnom stanju, službenu zabilješku, izdaje prekršajne naloge i podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka u slučajevima prekoračenja propisanih graničnih vrijednosti nivoa buke, u skladu sa zakonom;

3) kontroliše radno vrijeme obavljanja ugostiteljske djelatnosti u skladu sa zakonom.

(15) U vršenju inspeksijskog nadzora **turistički inspektor i ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave** pored ovlaštenja iz zakona kojim se uređuje inspeksijski nadzor, ovlašćen je i da:

- fotografiše, odnosno vrši video snimanje prostorije, odnosno prostora, uređaja, opreme i/ili lica, radi prikupljanja ili obezbjeđivanja potrebnih dokaza u slučaju sumnje da lice obavlja neregistrovanu djelatnost, i/ili bez odobrenja za obavljanje djelatnosti/rješenja o upisu u Centralni turistički registar ili da za pružanje usluge ne izdaje račun, radi prikupljanja ili obezbjeđivanja dokaza u sudskom postupku za neko kažnjivo djelo;

- uz prekršajni nalog, odnosno zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, prilaže zapisnik, odnosno službenu zabilješku ili drugi dokaz o učinjenom prekršaju (video ili foto zapis na kojem se jasno može vidjeti radnja iz koje proizilazi obilježje prekršaja i dr.);

- obavi prikrivenu kupovinu usluge odnosno nastupi kao anonimni korisnik usluga;

- vrši štampanje, kopiranje odnosno fotografisanje poslovnih dokumenata koja služe kao dokaz za utvrđivanje činjeničnog stanja;

- zapisnikom o inspeksijskom nadzoru naloži jednu ili više mjera za otklanjanje nepravilnosti.

U slučaju, kada nadzirani subjekt otkloni naložene nepravilnosti u toku inspeksijskog nadzora odnosno u roku od 3 dana od dana zaključenja zapisnika, turistički inspektor/ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave ne podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno ne izdaje prekršajni nalog.

Više naplaćeni iznos

Član 159

(1) Ako turistički inspektor odnosno inspektor nadležnog organa lokalne uprave, u sprovođenju inspeksijskog nadzora, utvrdi da je kupcu ugostiteljske, odnosno turističke usluge zaračunata ili naplaćena viša cijena od utvrđene, a prodavac usluge odbije da vrati više naplaćeni iznos, rješenjem će narediti prodavcu usluge da vrati više naplaćeni iznos oštećenom kupcu usluge i, bez odlaganja, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

(2) Ako kupac usluge iz stava 1 ovog člana nije poznat, turistički inspektor će u zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka predložiti da se više naplaćeni iznos oduzme kao protivpravno stečena imovinska korist.

Legitimacija i značka turističkog inspektora

Član 160

(1) Pri obavljanju inspeksijskog nadzora turistički inspektor mora imati legitimaciju i značku turističkog inspektora kojom dokazuje svoje službeno svojstvo, identitet i ovlaštenja.

(2) Oblik značke turističkog inspektora, način njenog izdavanja i upotrebe propisuje Ministarstvo.

XIV. KAZNE NE ODREDBE

Član 161

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) oglašavanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti za turističke i/ili ugostiteljske objekte vrši suprotno članu 9 ovog zakona;

2) pruža usluge organizovanja putovanja ili posredovanja u prodaji i realizovanju usluga putovanja i boravka turista bez licence za obavljanje te djelatnosti (član 10 stav 1);

3) za poslove iz člana 10 stav 1 ovog zakona nema poslovnicu (član 10 stav 2);

4) poslovni prostor (poslovnica) u kojem posluje i svoje usluge pruža i sklapa ugovore uz istovremenu fizičku prisutnost korisnika usluge nije primjereno uređen za prijem korisnika usluga (član 11 stav 1);

5) poslovođa turističke agencije u prostoru koja posluje bez istovremene fizičke prisutnosti korisnika usluga nema prijavljeno prebivalište (član 11 stav 3);

6) turistička agencija na mjestima na kojima pruža usluge izvan poslovnice/ekspoziture nema odgovarajući natpis (član 13 stav 5);

7) postupa suprotno članu 16 stav 1 ovog zakona;

8) organizuje turističke paket - aranžmane ili posreduje u obezbjeđivanju smještaja, hrane i/ili pića a smještaj, hranu i/ili piće ne obezbijedi u ugostiteljskom objektu koji ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti propisane ovim zakonom (član 17);

9) u CRPS ne upiše pretežnu djelatnost za pružanje usluga turističke agencije – organizator putovanja ili turističke agencije – posrednik sa šifrom klasifikacije djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje klasifikacija djelatnosti (član 18 stav 1 alineja 1);

10) kao organizator paket-aramžmana ne sklopi ugovor sa društvom za osiguranje/poslovnom bankom o osiguranju od odgovornosti za štetu koju prouzrokuje putniku neispunjenjem, djelimičnim ispunjenjem i neurednim ispunjenjem obaveza koje se odnose na paket-aranžman (član 20 stav 1);

11) ako ugovor o putovanju u paket-aranžmanu ili potvrda o tom ugovoru ne sadrži podatke o osiguranju od odgovornosti za štetu, osiguranim rizicima, o društvu za osiguranje ili poslovnoj banci sa pripadajućim ličnim identifikacionim brojem, adresom e-pošte i brojem telefona, broj izdate polise osiguranja i druge podatke potrebne za aktiviranje osiguranja i ostvarivanja prava na naknadu štete (član 20 stav 2);

12) poslovnica ili ekspozitura turističke agencije ne ispunjava minimalno-tehničke uslove u pogledu opreme i uređenja prostora (član 26 stav 1);

13) organizuje turističke paket - aranžmane ili izlete na nekomercijalnoj osnovi za lica koja nisu njihovi članovi odnosno korisnici (član 34 stav 1);

14) promociju i predstavljanje turističkih paket - aranžmana ili izleta iz člana 34 stav 1 ovog zakona ne vrši internim sredstvima informisanja (član 34 stav 2);

15) koriste usluge licenciranog prevoznika i prevozna sredstva u kojima korisnici turističke usluge i prtljag nijesu osigurani (član 34 stav 3);

16) najkasnije pet radnih dana prije početka putovanja ne prijave putovanje i ne dostave program putovanja sa spisak putnika organu uprave nadležnom za inspeksijske poslove (član 34 stav 4);

17) organizuje turistički paket-aranžman ili izlet za 15 ili više putnika a za to putovanje ne angažuje najmanje jednog turističkog pratioca (član 32);

18) prevoz putnika u sklopu paket-aranžmana povjeri prevozniku koji nema licencu u skladu sa posebnim propisima kojim se uređuje pojedina vrsta prevoza, ili ako samostalno obavlja prevoz korisnika svojih usluga a istovremeno nije prevoznik (član 33 stav 1);

19) za vrijeme obavljanja prevoza putnika u sklopu putovanja u paket-aranžmanu i povezanom putnom aranžmanu vozač u vozilu nema odgovarajući nalog za prevoz i spisak korisnika svojih usluga ili ih ne pruži na uvid službenom licu ovlaštenom za nadzor prevoza (član 33 stav 3);

20) kao posrednik nudi na prodaju odnosno prodaje turistički paket aranžman organizatora putovanja a u programu putovanja i potvrdi o putovanju ne naznači svojstvo u kojem nastupa, broj licence organizatora putovanja, QR kod i putniku ne uruči neposredno ili elektronskim putem program putovanja, istovremeno sa izdavanjem potvrde o putovanju (član 36 stav 1);

21) kao posrednik nudi na prodaju odnosno prodaje paket aranžmane turističke agencije-organizatora putovanja sa kojim nema zaključen ugovor o posredovanju (član 36 stav 2);

22) kao posrednik ne sačini program putovanja/izleta u pisanoj formi (elektronskoj ili štampanoj) (član 36 stav 3);

23) kao posrednik ne uruči putniku program putovanja/izleta neposredno ili elektronskim putem istovremeno sa zaključivanjem ugovora o putovanju/izletu i izdvanjem potvrde o putovanju/izletu (član 36 stav 4);

24) ako postupi suprotno članu 37 ovog zakona;

25) pruža turističke usluge u nautičkom turizmu a nije upisano u Centralni turistički registar (član 85 stav 1);

26) pruža usluge iz člana 88 stav 1 ovog zakona a nije upisan u Centralni turistički registar (član 89 stav 1);

27) iznajmljuje motore, bicikala, skutera i ostalih prevoznih sredstava na motorni i električni pogon bez odobrenja za obavljanje te djelatnosti (član 97 stav 1).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 tač. 1 do 5 i tač. 10 do 17 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 6.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 tač. 1, 2, 7, 15, 16 i 17 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 2.000 eura.

(5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u posljednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 162

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) u obavljanju turističke djelatnosti postupi suprotno članu 8 stav 1 ovog zakona;

2) o svim promjenama podataka na osnovu kojih je izdata licenca, ne obavijesti Ministarstvo u pisanoj formi u roku od tri dana od dana nastanka promjene (član 19 stav 1);

3) ne obezbijedi osiguranje od odgovornosti za štetu u skladu sa članom 21 st. 1 do 5 ovog zakona;

4) postupi suprotno članu 21 stav 6;

5) postupi suprotno članu 21 stav 7;

6) ne obezbijedi jemstvo za slučaj insolventnosti u skladu sa članom 22 st. 1 i 4 za svaki paket-aranžman kod društva za osiguranje ili poslovne banke u Crnoj Gori ili drugoj državi ugovornici Evropskog ekonomskog prostora, radi vraćanja putniku svih novčanih sredstava plaćenih od strane putnika ili u ime putnika u vezi sa ugovorom o putovanju u paket aranžmanu za ugovorene usluge čije je izvršenje izostalo ili koje neće biti izvršene ili će tek djelimično biti izvršene, zvog insolventnosti ili stečaja organizatora, i radi naknade putniku troškova nužnog smještaja, prehrane i povratka putnika sa putovanja u mjesto polaska u zemlji i inostranstvu, kao i sve nastale troškove po tom osnovu, koji su prouzrokovani zbog insolventnosti ili stečaja organizatora ako je ugovorom o paket aranžmanu uključen prevoz putnika (član 22 st. 1 i 4);

7) ugovor ili potvrda iz člana 42 ovog zakona ne sadrži podatke iz člana 22 stav 5 ovog zakona (član 22 stav 5);

8) ne osigura da je jemstvo za slučaj insolventnosti efikasno i da pokriva razumno predvidive troškove kao i efikasno i dovoljno za naknadu svih potraživanja i troškova iz člana 22 stav 1 ovog zakona u skladu sa članom 23 st. 1, 2 i 3 (član 23 st. 1, 2 i 3);

9) ne ponudi putniku osiguranje od posljedica nesretnog slučaja i bolesti na putovanju, oštećenja i gubitka prtljaga, dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vrijeme puta i boravka u inostranstvu, osiguranje za slučaj otkaza putovanja kao i osiguranje kojim se osiguravaju troškovi pomoći i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće i bolesti, ili ne stavi na raspolaganje informaciju o sadržaju tih osiguranja kao i opšte uslove ugovora o osiguranju (član 25);

10) u svakoj poslovnicu ili ekspozituri nema najmanje jedno zaposleno lice - poslovođu sa punim radnim vremenom odnosno druga lica koja ispunjavaju propisane uslove (član 27 st. 1 i 2);

11) oznaku "turistička agencija" ne koristi u nazivu turističke agencije kao bližu oznaku djelatnosti (član 28);

12) u roku od sedam dana od dana oduzimanja licence, ne izvrši povraćaj uplaćenih sredstava za prethodno ugovorena putovanja (član 30 stav 3);

13) kao organizator putovanja ne sačini program putovanja u pisanoj formi - elektronskoj ili štampanoj (član 35 stav 1);

14) program putovanja iz člana 35 stav 1 ovog zakona ne uruči putniku neposredno ili elektronskim putem, istovremeno sa zaključivanjem ugovora o putovanju i izdavanjem potvrde o putovanju (član 35 stav 2);

15) kao organizator putovanja ne zaključi ugovor, čiji je sastavni dio spisk učenika/studentata, o organizaciji školske/studentске ekskurzije sa obrazovnom ustanovom u čije ime se organizuje ekskurzija (član 35 stav 4);

16) kao organizator putovanja organizuje školske ekskurzije i druga putovanja za djecu i omladinu ne učini dostupnim program putovanja roditeljima učenika i upravi škole (član 35 stav 5);

17) u svojstvu organizatora ili posrednika paket-aranžmana, a prije nego što se putnik obaveže bilo kojim ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu ili bilo kojom odgovarajućom ponudom, ne pruži putniku odgovarajuće standardne informacije i informacije koje su relevantne za paket-aranžman u skladu sa članom 40 st. 1 i 2;

18) u odnosu na paket-aranžmane definisane u članu 4 stav 1 tačka 21 podtački 2) alineja 5 ovog zakona, kao organizator putovanja i ~~trgovac~~ pružalac turističkih/ugostiteljskih usluga kojima su podaci (o imenu putnika, podaci o plaćanju i adresa e-pošte) dostavljeni, ne pruži putniku informacije navedene u članu 40 stav 1 ovoga člana ako su one relevantne za odgovarajuće usluge putovanja koje oni nude (član 40 stav 3);

19) u svojstvu posrednika u sklapanju ugovora o paket-aranžmanu koji organizuje organizator putovanja koji nema sjedište u Crnoj Gori, u promotivnim materijalima i na svojim internet stranicama ne objavi u kojem svojstvu nastupa i koja ovlašćenja ima, ili ne objavi opšte uslove poslovanja organizatora putovanja kao i prava i obaveze turističke agencije i korisnika usluge, na crnogorskom jeziku (član 40 stav 4);

20) putniku informacije iz člana 40 st. 1-4 ovog zakona nije pružio na jasan, razumljiv i lako uočljiv način, ili kada se one pružaju u pisanom obliku, ili nisu čitljive niti napisane na crnogorskom jeziku (član 40 stav 5);

21) ugovor o putovanju u paket-aranžmanu nije sastavljen na jasnom i razumljivom jeziku niti je čitljiv ako je u pisanom obliku (član 42 stav 1);

22) kao organizator putovanja i, prema potrebi, posrednik ili drugi pružalac usluga obavlja prodaju ili nudi na prodaju paket-aranžmane na području Crne Gore, a ne sastavi ugovor o putovanju u paket-aranžmanu mora u svakom slučaju da bude sastavljen na crnogorskom jeziku, a može biti istovremeno sastavljen i na nekom drugom putniku jasnom i razumljivom jeziku, kao i da bude čitljiv ako je u pisanom obliku (član 42 stav 2);

23) kao organizator ili posrednik paket-aranžmana ne preda putniku primjerak ugovora ili potvrdu o tom ugovoru u skladu sa članom 42 st. 4 i 6;

24) ugovor o putovanju u paket-aranžmanu ili potvrda o tom ugovoru ne sadrži sve informacije iz člana 43 st. 1 i 2 ovog zakona, ili informacije iz člana 43 st. 1, 2 i 3 nisu pružene na jasan, razumljiv i lako uočljiv način (član 43 st. 1,2, 3 i 4);

25) kao organizator paket-aranžmana prije početka paket-aranžmana ne dostavi putniku blagovremeno potrebne priznanice, vaučere i karte, informacije o predviđenim vremenima polaska i, prema potrebi, roku za registraciju, kao i o predviđenim vremenima za mjesta usputnog zaustavljanja, saobraćajnim vezama i dolasku (član 43 stav 5);

26) kao organizator paket-aranžmana poveća ugovorenu cijenu nakon sklapanja ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, a u ugovoru nije izričito utvrđena mogućnost povećanja cijene paket-aranžmana niti pravo putnika na sniženje cijene, niti način izračunavanja korekcija cijene, ili ako o povećanju cijene ne obavijesti putnika na jasan i razumljiv način na trajnom nosaču podataka a najkasnije 20 dana prije početka paket-aranžmana (član 46 st. 1 i 3);

27) kao organizator paket-aranžmana jednostrano izmijeni uslove ugovora o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana, suprotno članu 46 st. 1 i 5 ovog zakona, ili ako bez nepotrebnog odlaganja na jasan, razumljiv i lako uočljiv način na trajnom nosaču podataka ne pruži putniku obavještenja iz člana 47 stav 4 ovog zakona (član 47 st. 1, 4 i 5);

28) u slučaju kada putnik iskoristi svoje pravo na jednostrani raskid ugovora u skladu sa članom 47 stav 2 tačka b) ovog zakona, a ne prihvati zamijenjeni paket-aranžman, organizator bez odlaganja, a najkasnije u roku od 14 dana kada je primio obavještenje o odluci putnika da raskida ugovor, ne vrati putniku sva plaćanja koja su na osnovu ugovora izvršena od strane putnika ili u ime putnika (član 47 stav 8);

29) kao organizator paket-aranžmana raskine ugovor o putovanju u paket-aranžmanu u skladu sa članom 49 stav 1 ovog zakona a ne obavijesti putnika o tom raskidu ugovora u okviru roka utvrđenom u ugovoru ili ne kasnije od rokova propisanih u stavu 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana, ili u slučaju toga raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, bez nepotrebnog odlaganja, a u svakom slučaju najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora, ne vrati putniku puni iznos svih plaćanja koja su na osnovu ugovora izvršena od strane putnika ili u ime putnika (član 49 st. 1 i 3);

30) u slučaju kada znatan dio usluga putovanja nije moguće da se pruži u skladu s ugovorom o putovanju u paket-aranžmanu, kao organizator paket-aranžmana ne ponudi putniku bez dodatnih troškova za putnika odgovarajuće alternativne aranžmane kada je to moguće, istog ili većeg kvaliteta od onih navedenih u ugovoru, za nastavak paket-aranžmana, uključujući i slučaj kada putniku nije pružen povratak u mjesto polaska onako kako je ugovoreno (član 52 stav 1);

31) kao posrednik kod kojeg je kupljen paket-aranžman odbije da primi poruke, zahtjeve ili pritužbe koje mu je putnik u vezi sa izvršenjem paket-aranžmana uputio ili ih bez nepotrebnog odlaganja nije prosljedio organizatoru (član 59 stav 1);

32) kao organizator putovanja putniku u poteškoćama ne pruži bez nepotrebnog odlaganja odgovarajuću pomoć među ostalim u vanrednim okolnostima iz člana 53 stav 1 ovog zakona, niti mu pruži primjerene informacije o zdravstvenim službama, lokalnim tijelima i konzularnoj pomoći ili ne pomogne putniku pri uspostavljanju daljinske komunikacije i pri pronalaženju alternativnih putnih aranžmana (član 60 stav 1);

33) drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane ne osigura jemstvo za vraćanje svih plaćanja koja je primio od putnika ako se usluga putovanja koja je dio povezanog putnog aranžmana ne izvršava zbog njegove insolventnosti i za repatrijaciju putnika ako je drugi pružalac usluga strana koja je odgovorna za prevoz putnika (član 61 stav 1);

34) drugi pružalac usluga koji omogućava povezane putne aranžmane prije nego što se putnik obaveže bilo kojim ugovorom koji dovodi do sastavljanja povezanog putnog aranžmana ili bilo kojom odgovarajućom ponudom ne izjavi na jasan, razumljiv i lako uočljiv način da putnik neće moći da ostvari korist ni od jednog od prava koja se primjenjuju isključivo na paket-aranžmane i da će svaki pružalac usluga biti isključivo odgovoran za pravilno

izvršenje svojih usluga u skladu s ugovorom i da će putnik moći da ostvari korist od zaštite u slučaju insolventnosti u skladu s članom 61 ovog zakona (član 62 st. 1 i 2);

35) kao organizator paket-aranžmana i kao drugi pružalac usluge koji omogućava povezani putni aranžman, prije nego što putnik pristane da plati aranžman, u standardnim pisanim informacijama koje pruža putniku i u izjavama koje daje u komunikaciji s putnikom na nedvosmislen, jasan, razumljiv i lako uočljiv način, tačno i istinito ne navede nudi li paket-aranžman ili povezani putni aranžman (član 66 stav 1);

36) za organizovane grupe turista/izletnika na pojedinim turističkim lokalitetima na kojim važi poseban režim rada ne angažuje turističkog vodiča, kojem je izdata legitimacija za turističkog vodiča u skladu sa ovim zakonom, za njihov obilazak (član 69 stav 1);

36) ne pruža usluge u skladu sa članom 72 stav 1 ovog zakona;

37) ne vodi evidenciju o angažovanim turističkim vodičima i/ili evidencija o angažovanim turističkim vodičima ne sadrži propisane podatke (član 72 st. 2 i 3);

38) angažuje za turističkog animatora lice koje nema legitimaciju turističkog animatora (član 76 stav 3);

39) zastupanje vrši bez zaključenog ugovora (član 78 stav 2);

40) ne obavijesti putnika o turističkom zastupniku i njegovim ovlaštenjima (član 78 stav 3);

41) Ministarstvu ne dostavi ugovor o zastupanju u roku od osam dana od dana zaključivanja ugovora o zastupanju (član 78 stav 4);

42) turističke usluge na kupalištima obavlja bez odobrenja (član 80 stav 4);

43) uređena kupališta iz člana 80 stav 1 pruža ne ispunjavaju uslove u pogledu uređenosti i opremljenosti u skladu sa zakonom (član 80 stav 6);

44) postupi suprotno članu 83 stav 1 ovog zakona;

45) postupi suprotno članu 87 ovog zakona;

46) postupi suprotno članu 89 stav 5 ovog zakona;

47) pruža usluge iznajmljivanja vozila suprotno članu 92 ovog zakona;

48) pruža usluge rent-a-car a nema odobrenje za pružanje rent-a-car usluga (član 93 stav 1);

49) o svim promjenama u obavljanju rent-a-car djelatnosti koje utiču na ispunjenost uslova za izdavanje odobrenja za pružanje rent-a-car usluga, pisanim putem ne obavijesti nadležni organ lokalne uprave u roku od tri dana od dana nastanka promjene (član 93 stav 4);

50) obavlja djelatnost pružanja rent-a-car usluga a nema poslovnice koja ispunjava uslove iz člana 26 ovog zakona (član 95).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 1.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 3.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 1.000 eura.

(5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u poslednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 163

(1) Novčanom kaznom u iznosu od \geq 500 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako:

1) obavlja poslove turističke agencije (član 10 stav 3);

2) obavlja poslove iz člana 68 stav 1 bez legitimacije turističkog vodiča (član 68 stav 3);

3) prilikom pružanja usluga ne nosi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog vodiča kojom se potvrđuje njegovo svojstvo (član 71 stav 6);

4) ne pruža usluge vodiča u skladu sa članom 72 stav 1 ovog zakona;

5) ne odazove se na redovnu provjeru znanja pred komisijom koju formira Ministarstvo (član 72 stav 4);

6) pruža usluge iz člana 74 stav 1 ovog zakona bez legitimacije turističkog pratioca (član 74 stav 2);

7) prilikom pružanja usluga ne nosi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog pratioca, kojom se potvrđuje njegovo svojstvo (član 74 stav 5);

8) obavlja poslove iz člana 75 stav 1 ovog zakona bez legitimacije turističkog animatora (član 75 stav 2);

9) prilikom pružanja usluga ne nosi na vidnom mjestu legitimaciju turističkog animatora, kojom se potvrđuje njegovo svojstvo (član 77 stav 6).

(2) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u posljednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 164

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) obavlja ugostiteljsku djelatnost a nije registrovan za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i koji ne ispunjavaju uslove za obavljanje te djelatnosti utvrđene ovim zakonom (član 100 stav 1);
- 2) pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka obavljaju lica iz člana 100 st. 1 i 2 ovog zakona u ugostiteljskim objektima koji ne ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane (član 103 stav 8);
- 3) jednostavne ugostiteljske usluge pruža van ugostiteljskog objekta na prostoru koji nije određen od strane nadležnog organa lokalne uprave (član 104 stav 1);
- 4) prostori iz člana 104 stav 1 ovog zakona za pružanje jednostavnih ugostiteljskih usluga ne ispunjavaju minimalno-tehničke uslove (član 104 stav 3);
- 5) pojedine ugostiteljske usluge pruža u pokretnom i/ili improvizovanom objektu, koji ne ispunjava propisane minimalno-tehničke uslove (član 105 stav 1);
- 6) ne obezbijedi održavanje i upotrebu smještajnih jedinica svih djelova ugostiteljskog objekta i zemljišta na kojem je objekat izgrađen, radi ispunjavanja uslova za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa odobrenjem i dodijeljenom kategorijom (član 106 stav 4);
- 7) otpočne obavljanje ugostiteljske djelatnosti, izmijeni uslove obavljanja djelatnosti ili proširi predmet svog poslovanja bez odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ili bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar (član 107 stav 1);
- 8) ugostiteljski objekat iz člana 106 stav 1 ovog zakona u kojem se obavlja ugostiteljska djelatnost ne ispunjava minimalno-tehničke uslove u pogledu prostora, uređaja i opreme (član 113 stav 1);
- 9) ugostiteljski objekat u kojem se emituje muzika ili izvodi zabavni program, odnosno upotrebljavaju elektroakustički i akustički uređaji ne ispunjava uslove za zaštitu od buke iz člana 114 stav 1 ovog zakona;
- 10) u ugostiteljskom objektu upotrebljava elektroakustičku opremu sa ugrađenim pojačivačem zvuka koja nije pogodna za ugradnju limitatora jačine zvuka (član 114 stav 4);
- (11) ne dostavi ugostitelju i nadležnoj inspekciji izvještaj o ispunjenosti uslova za limitatore jačine zvuka u skladu sa ovim zakonom ispunjenost uslova za limitator u skladu sa ovim zakonom (član 114 stav 5);
- 12) upotrebljava elektroakustičke i akustičke uređaje na otvorenom i u ugostiteljskim objektima van perioda od 9:00 do 01:00 čas odnosno upotrebljava elektroakustičke i akustičke uređaje u periodu od 9:00 do 01:00 čas a prelazi propisane granične vrijednosti nivoa buke (član 115 stav 1);
- 13) akustičke uređaje bez upotrebe električnih uređaja za pojačavanje zvuka koristi do 03:00 časa bez saglasnosti nadležnog organa lokalne uprave (član 115 stav 2);
- 14) ugostiteljski objekat iz člana 106 stav 1 ovog zakona nema poslovođu (direktor, upravnik) koji ima najmanje završen četvrti nivo kvalifikacija podnivo IV1 nacionalnog okvira kvalifikacija (član 117 stav 1);
- 15) zahtjev iz člana 118 stav 7 ne podnese Ministarstvu u roku od pet dana od dana dobijanja odobrenja za obavljanje djelatnosti (118 stav 8);
- 16) zahtjev iz člana 118 stav 9 ne podnese nadležnom organu lokalne uprave u roku od pet dana od dana dobijanja odobrenja, odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar (član 118 stav 10);
- 17) prestane da ispunjava propisane uslove za određenu vrstu i kategoriju objekta, a nastavi da posluje sa oznakom te vrste i kategorije ugostiteljskog objekta (član 119 stav 2);
- 18) se inspekcijским nadzorom utvrdi da ugostiteljski objekat ne ispunjava uslove za dodijeljenu kategoriju i specijalizaciju, a ugostitelj ne podnese Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave zahtjev za ponovno određivanje kategorije i specijalizacije, u roku od osam dana od dana sačinjavanja zapisnika inspektora (član 119 stav 5);
- 19) postupi suprotno članu 120 ovog zakona;
- 20) postupi suprotno članu 124 stav 1 ovog zakona;
- 21) u ugostiteljskom objektu uslužuje alkoholna pića, druga pića i/ili napitke koji sadrže alkohol licima mlađim od 18 godina (član 125 stav 1);
- 22) ako smještajne jedinice iz člana 129 stav 2 ovoga zakona nisu u sastavu ugostiteljskog objekta koji predstavlja jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja i / ili koja se na tržištu ne nudi kao

jedinstveni turistički proizvod isključivo preko upravljača, odnosno hotelskog operatora koji upravlja hotelom (član 129 stav 8);

23) ako se prodajom smještajnih jedinica iz člana 129 stav 2 ovog zakona mijenja namjena i djelatnost ugostiteljskog objekta - hotela kao poslovnog objekta (član 129 stav 10);

24) ako smještajne jedinice iz člana 130 stav 2 ovog zakona nisu u sastavu ugostiteljskog objekta koji predstavlja jedinstvenu cjelinu u pogledu poslovanja, upravljanja i održavanja (član 130 stav 11);

25) ako se prodajom smještajnih jedinica iz člana 130 stav 2 ovog zakona mijenjati namjena i djelatnost ugostiteljskog objekta - hotela kao poslovnog objekta (član 130 stav 13);

26) obavlja ugostiteljske usluge u domaćinstvu suprotno članu 135 ovog zakona;

27) postupi suprotno članu 136 st. 1 i 2 ovog zakona;

28) prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga i isticanja poruka u propagandnim materijalima ne koristi oznaku vrste i kategoriju objekta u skladu sa ovim zakonom (član 136 stav 2);

29) neposredno ili preko drugih lica koji nijesu registrovani za posredovanje u prodaji usluga smještaja nude i prodaju usluge smještaja, vrbuju putnike ili turiste izvan objekta u kojem se te usluge pružaju, osim na prostoru, pod uslovima i na način utvrđen propisom nadležnog organa jedinice lokalne samouprave (član 137 stav 1);

30) ugostiteljski objekat za smještaj u seoskom domaćinstvu ne ispunjava minimalno-tehničke uslove i uslove za kategoriju u skladu sa ovim zakonom (član 138 stav 5);

31) ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu pruža bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar (član 138 stav 6);

32) pruža usluge ishrane, pića i napitaka na plovnom objektu bez odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti (član 139 stav 1);

33) pruža usluge iz člana 104 stav 1 ovog zakona u lukama i pristaništima (139 stav 4);

34) pruža usluge kampovanja izvan zemljišta za kampovanje iz člana 105 stav 1 ovog zakona (član 140 stav 2);

35) pruža ugostiteljske usluge u kampovima a ne ispunjava propisane minimalno-tehničke uslove i ne posjeduje odobrenje za pružanje usluga kampovanja (član 140 stav 4);

36) za privremeno parkiranje kamp prikolica, pokretnih kućica (mobilhome) ili druge opreme za kampovanje u posjedu gosta ne obezbijedi najmanje 70% od ukupnog kapaciteta kampa (član 140 stav 10);

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 6.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 tač. 1, 7, 8, 15, 18, 19, 20, 24, 25 i 26 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

(5) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u posljednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 165

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) za potrebe svojih gostiju kojima pruža usluge smještaja organizuje turistički transfer suprotno članu 33 stav 1 ovog zakona ili samostalno obavlja usluge turističkog transfera a ne posjeduje vozilo licencirano za obavljanje djelatnosti i/ili na vozilu nema ispisan logo ugostiteljskog objekta (član 33 stav 4);

2) objekti iz člana 69 stav 4 ovog zakona uz oznaku za vrstu ugostiteljskog objekta nemaju i oznaku "club" koja se koristi i prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga i isticanja poruka u komercijalnom poslovanju (član 103 stav 6);

3) za svaku promjenu podataka iz člana 109 stava 1 ovog zakona ne obavijesti Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave u roku od osam dana od dana nastanka promjene (član 109 stav 2);

4) o promjeni podataka upisanih u Centralni turistički registar u pisanoj formi ne obavijesti nadležni organ u roku od osam dana od dana nastanka promjene (član 112 stav 4);

5) u ugostiteljskom objektu u kojem se uslužuju alkoholna pića, druga pića i/ili napici koji sadrže alkohol, nije na vidnom mjestu istaknuta oznaka o zabrani njihovog usluživanja licima mlađim od 18 godina (član 125 stav 2);

6) pruža usluge naturistima, a uz naziv vrste objekta ne istakne i oznaku kojom se označava da se u tom objektu pružaju usluge naturistima (član 126 stav 4);

7) o privremenom ili trajnom prestanku obavljanja ugostiteljske djelatnosti ne obavijesti Ministarstvo, odnosno nadležni organ lokalne uprave koji je izdao odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, odnosno rješenje o upisu u Centralni turistički registar, najkasnije tri dana prije privremenog ili trajnog prestanka obavljanja ugostiteljske djelatnosti, odnosno ponovnog otpočinjanja obavljanja ugostiteljske djelatnosti (član 127 stav 4).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 1.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 3.000 eura.

(4) Za prekršaje iz stava 1 ovog člana učiniocu će se izreći i zaštitna mjera zabrana obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci ako je u posljednjih 12 mjeseci pravosnažno kažnjen za isti prekršaj.

Član 166

Novčanom kaznom u iznosu od 300 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu i organu lokalne uprave, ako:

1) ne upiše promjenu podataka u Centralni turistički registar (član 19 stav 2);

2) ako u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja iz člana 120 stava 3 ovog zakona ne dostavi zapisnik o ispunjenosti uslova (opšti, obavezni i kvalitativni standardi) organu koji je donio rješenje o određivanju kategorije (član 120 stav 4);

3) elektronskim putem ne unese podatke u Centralni turistički registar iz popunjenih obrazaca koji se dostavlja uz zahtjev za dobijanje odobrenja za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti ili za upis u Centralni turistički registar (član 141 stav 4);

4) podatke iz člana 141 stav 1 ovog zakona ne upiše u Centralni turistički registar najkasnije danom izdavanja odobrenja za obavljanje turističke/ugostiteljske djelatnosti odnosno rješenja o upisu u Centralni turistički registar stranci (član 141 stav 5).

Član 167

Novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako:

1) otpočne sa obavljanjem pojedinih ugostiteljskih usluga bez odobrenja za obavljanje ugostiteljske djelatnosti ili bez rješenja o upisu u Centralni turistički registar (član 107 stav 2);

2) kampuje izvan zemljišta za kampovanja iz člana 140 stav 1 ovog zakona (član 140 stav 2).

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena zakona i podzakonski akti

Član 168

(1) Na turističke komplekse od 4 i 5 zvjezdica koji su ugovoreni i započeti prije stupanja na snagu Zakona o turizmu i ugostiteljstvu primjenjivaće se odredbe Zakona o turizmu ("Sl. list CG" br. 61/10, 40/11, 53/11 i 31/14) ukoliko su povoljnije.

(2) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Do donošenja propisa iz stava 2 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o turizmu ("Službeni list CG", br. 61/10 i 31/14) i podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o turizmu u ugostiteljstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 4/18, 13/18 i 25/19), ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

(4) Postupci započeti po propisima važećim do dana stupanja na snagu ovog zakona završiće se po tim propisima.

Usklađivanje poslovanja

Član 169

(1) Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljali turističku i ugostiteljsku djelatnost, dužni su da usklade svoje poslovanje i akte (rješenje o odobrenju za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, rješenje o upisu u Centralni turistički registar, licence i legitimacije) u skladu sa ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(1a) Ako lica iz stava 1 ovog člana ne usklade svoje poslovanje i akte u roku iz stava 1 ovog člana ista prestaju da važe.

(1b) Postupak iz stava 1 ovog člana pokreće Ministarstvo odnosno nadležni organ lokalne uprave.

(2) Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljala ugostiteljsku djelatnost u bespravnom objektu, dužna su da dostave dokaz da je pokrenut postupak za

legalizaciju ugostiteljskog objekta u roku utvrđenom Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", broj 64/17, 44/18, 63/18 i 11/19).

- (3) Privrednim društvima, drugim pravnim licima, preduzetnicima i fizičkim licima koja ne dostave dokaz u skladu sa stavom 2 ovog člana oduzeće se odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.
- (4) Ako se postupak legalizacije ugostiteljskog objekta iz stava 2 ovog člana prekine u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", broj 64/17, 44/18, 63/18, i 11/19) te se u nastavljenom postupku zahtjev za legalizaciju odbije, privrednim društvima, drugim pravnim licima, preduzetnicima i fizičkim licima oduzeće se odobrenje za obavljanje ugostiteljske djelatnosti.
- (5) Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica kojima je do dana stupanja na snagu ovog zakona izdata građevinska dozvola ili je podnešena uredna dokumentacija za prijavu građenja za izgradnju kondo hotela, dužna su da pribave odobrenje za obavljanje djelatnosti najkasnije u roku od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (6) Privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja ne pribave odobrenje u roku iz stava 5 ovog člana, dužna su da usklade vrstu ugostiteljskog objekta i poslovanje sa ovim zakonom.

Obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti

Član 170

Turističku i ugostiteljsku djelatnost u Crnoj Gori od dana pristupanja Evropskoj uniji mogu obavljati privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su upisana u odgovarajući registar za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti u državama potpisnicama Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru u skladu sa zakonom kojim se uređuje pružanje usluga.

Važenje odobrenja i licenci

Član 171

Odobrenja za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, licence i legitimacije koje su izdate do stupanja na snagu ovog zakona, važe do isteka roka na koje su izdate ukoliko nijesu u skladu sa ovim zakonom.

Prestanak važenja

Član 172

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o turizmu i ugostiteljsstvu ("Službeni list CG", br. 2/18, 13/18 i 25/19), odredbe člana 6 st. 5, 6 i 7, člana 6a, člana 28 stav 1 tačka 3, člana 29 stav 1 tačka 2, člana 30 stav 1 tač. 4a i 4b Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Službeni list CG", br. 28/11 i 1/14) koje se odnose na ugostiteljske objekte i odredba člana 19 stav 2 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službeni list CG", broj 55/16) koja se odnosi na buku od akustičkih i elektroakustičkih uređaja.

Stupanje na snagu

Član 173

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore" a odredbe čl 24, 53 st. 2 i 3, 63 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

* U ovaj zakon prenesena je Direktiva EU 2015/2305 Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. novembra 2015. godine o putovanju u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 I Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o stavljanju van snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o turizmu i ugostiteljsstvu sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu („Službeni list CG”, br. 2/18, 13/18 i 25/19) uređuju se uslovi za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, odnosno uspostavlja se normativno-pravni okvir za unapređenje turističkog proizvoda i poslovanja u sektoru turizma kao jednom od prioriteta u ukupnoj privredi Crne Gore.

Važeći Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, kojim je poboljšana prethodno ustanovljena osnovna politika u oblasti turizma i ugostiteljstva, stupio je na snagu 18. januara 2018. godine. Tokom 2018. i 2019. godine uslijedile su izmjene i dopune Zakona u cilju definisanja pojedinih odredbi na kvalitetniji način kao i u cilju usaglašavanja materijalnih sa kaznenim odredbama. Ipak, i nakon toga, u primjeni važećeg Zakona o turizmu i ugostiteljstvu uočen je određen broj prepreka za dalji efikasniji razvoj turističko/ugostiteljske djelatnosti odnosno nedorečenosti koje je potrebno riješiti.

Osim toga, na nivou Evropske unije, donešena je Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. novembra 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju van snage Direktive EU 90/314/EEZ, sa kojom je važeći Zakon usklađen.

Osnovni razlozi za njeno donošenje su značajne promjene na tržištu usluga putovanja uslovljene prvenstveno zbog toga što je internet postao sve važniji medij posredstvom kojeg se nude ili prodaju usluge putovanja, kao i zbog činjenice da se usluge putovanja sve manje prodaju kao unaprijed utvrđeni paket-aranžmani a sve više kao kombinacije usluga koje se prilagođavaju željama i potrebama kupaca. Veliki broj tih kombinacija usluga putovanja nalazi se u “sivoj” zoni poslovanja prije svega zbog njihove neobuhvaćenosti ili nedovoljno jasne pokrivenosti odredbama Direktive 90/314/EEZ.

Shodno navedenom, pristupilo se izmjenama i dopunama važećeg Zakona kojima se, s jedne strane vrši prenošenje Direktive (EU) 2015/2302 o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, i s druge strane, stvaraju uslovi za unapređenje poslovanja u turizmu i ugostiteljstvu na način da bude efikasnije, transparentnije i jednostavnije, uz suzbijanje poslovanja u “sivoj” zoni.

S obzirom da obim novih odredbi, od kojih su najbrojnije one koje se odnose na usklađivanje zakona sa EU Direktivom 2015/2302 o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, i odredbi koje se mijenjaju i dopunjuju prelazi polovinu odredbi važećeg Zakona, predlaže se donošenje novog zakona, što je u skladu sa pravno tehničkim pravilima za izradu propisa.

Izrada novog zakona u funkciji je i lakše i efikasnije primjene zakonskih odredbi u praksi, kako od strane pravnih i fizičkih lica na koje se zakon odnosi, tako i nadležnih upravnih i drugih tijela koja ga primjenjuju ili sprovode nadzor nad njegovom primjenom.

Nacrtom novog istoimenog zakona, uz transponovanje citirane EU direktive, unaprijediće se pravni okvir za dalji razvoj sektora turizma i ugostiteljstva uz eliminisanje nejasnoća i pravnih dilema u dijelu upućujućih normi na djelatnosti koje se regulišu i drugim zakonima (prevoz u pomorskom saobraćaju, bezbjednost saobraćaja na putevima, prevoz putnika u drumskom saobraćaju, bezbjednost hrane...) sa jasnom podjelom nadležnosti između organa koji izdaju odobrenja za obavljanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti. Nacrtom zakona propisana je podjela stvarne nadležnosti inspekcija na državom i lokalnom nivou uz poštovanje principa da je turistička inspekcija nadležna za nadzor nad uslugama i objektima za koje rješenje o obavljanju djelatnosti donosi Ministarstvo, a ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave za usluge i objekte za koje rješenje o obavljanju djelatnosti/rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave. Navedenom podjelom nadležnosti nije dovedena u pitanje izvorna nadležnost lokalne samouprave koja je propisana Zakonom o lokalnoj samoupravi (buka od elektroakustičkih i akustičkih uređaja, radno vrijeme...).

Poštovanjem stvarne nadležnosti u inspekcijском nadzoru za oblast turizma i ugostiteljstva raspodijeljen je i teret odgovornosti u rešavanju devijentnih pojava na unutrašnjem turističkom tržištu i za očekivati je da će se takvom preraspodjelom nadležnosti i povećanim kadrovskim kapacitetima lokalnih inspekcija obezbijediti veća efikasnost i efektivnost postupanja u nadzoru.

Osnovni razlozi za donošenje novog Zakona o turizmu i ugostiteljstvu su:

- transponovanje Direktive (EU) 2015/2302 o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima – odredbe Direktive prenose se u cjelosti i uz maksimalnu usaglašenost uređuje se oblast poslovanja turističke agencije koja se odnosi na organizovana putovanja i povezane putne aranžmane u cilju obezbjeđenja veće transparentnosti i pravne sigurnosti za putnike/potrošače i za pružaoce usluga;
- kvalitetnije uređenje oblasti pružanja usluga turističkih agencija,
- minimiziranje nejasnoća upućujućih zakonskih normi u odnosu na druge propise: prevoz turista u nautičkom turizmu, bezbjednost u drumskom saobraćaju, bezbjednosti hrane...;
- preciznije definisanje odredbi koje se odnose na zaštitu od buke od elektroakustičkih i akustičkih uređaja iz ugostiteljskih objekata;

- dalje unapređenje poslovanja u oblasti pružanja usluga u turizmu i ugostiteljstvu;
- precizna podjela nadležnosti između pojedinih inspeksijskih službi u zavisnosti od predmeta kontrole sa osnovnim ciljem efikasnijeg suzbijanja poslovanja u "sivoj" zoni.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM UGOVORIMA

Shodno aktivnostima u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji a koje se odnose na usaglašavanja crnogorske sa EU pravnom tekovinom, Nacrtom zakona izvršeno je transponovanje Direktive (EU) 2015/2302 Evropskog parlamenta i Vijeća od 25. novembra 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Evropskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju van snage Direktive EU 90/314/EEZ.

Najveći broj novih odredbi u Nacrtu zakona odnose se na usklađivanje zakona s Direktivom (EU) 2015/2302, kojim se zaštita prava potrošača podiže na viši nivo, posebno kada je riječ o on-line poslovanju, i to na način da je obezbijedena veća transparentnost i pravna sigurnost kako za putnike/turiste kao potrošače tako i pružaoce turističko-ugostiteljskih usluga/trgovce. Jedan od primjera u tom smislu je odredba u Nacrtu zakona kojom se propisuje obavezan sadržaj Ugovora o putovanjima u paket aranžmanima kao i pružanje turistima/putnicima posebne zaštite u slučaju insolventnosti turističke agencije - organizatora putovanja.

Direktiva (EU) 2015/2302 je potrošačkog - što znači da je zaštita potrošača u prvom planu, i maksimalističkog karaktera - što znači da se prenosi u izvornom obliku, odnosno da odredbe Nacrta zakona ne mogu da odstupaju od odredaba Direktive, uključujući strože ili manje stroge odredbe kojima bi se osigurao različit nivo zaštite potrošača.

Imajući u vidu da je materija na koju se odnosi Direktiva (EU 2015/2302) jednim dijelom uređena i Zakonom o obligacionim odnosima (Ugovor o organizovanju putovanja), u saradnji sa Ministarstvom pravde dogovoren je postupak transponovanja Direktive u crnogorsko zakonodavstvo i to na način da se Direktiva u cjelosti transponuje u novi zakon o turizmu i ugostiteljstvu, uz propisivanje odredbe da se na prava putnika i pružaoce turističkih/ugostiteljskih usluga primjenjuju odredbe zakona kojim su uređeni obligacioni odnosi osim ako Nacrtom zakona nije drugačije propisano.

Nacrt zakona usklađen je i sa EU Direktivom 2006/123/EEZ od 12. decembra 2006. godine.

U pripremi Zakona korišćena su u znatnoj mjeri i komparativna pozitivna iskustva zemalja u regionu, prije svega Republike Hrvatske kao turističke destinacije i članice EU (i koja je u potpunosti transponovala Direktivu EU 2015/2302 u Zakon o pružanju usluga u turizmu, kao i Direktivu EU 2006/123/EEZ) i Republike Srbije, kao pretendenta na članstvo u Evropskoj uniji (koja je dio Direktive EU 2015/2302 transponovala u Zakon o zaštiti potrošača).

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

OSNOVNE ODREDBE

U **poglavljju I** koji se odnosi na Osnovne odredbe definisani su: predmet zakona, subjekti koji obavljaju turističku i ugostiteljsku djelatnost i uslovi za obavljanje turističke i ugostiteljske djelatnosti, načela i značenje izraza koji se upotrebljavaju u ovom zakonu.

Uvedeno je načelo koje se odnosi na poštovanje ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom, ravnopravnosti i zabrane diskriminacije u turizmu u skladu sa propisima kojima se sprečava diskriminacija osoba sa invaliditetom.

TURISTIČKA DJELATNOST

U **poglavljju II** definisana je turistička djelatnost, obaveze subjekata (privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkih lica) u obavljanju turističke djelatnosti, kao i način oglašavanja turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti.

U ovom poglavljju izvršene su izmjene i dopune odredbi koje se odnose na oglašavanje turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti koje je precizirano šta oglašavanje predstavljanje, ko može i na koji način da oglašava turističku i/ili ugostiteljsku uslugu, obavezni sadržaj oglas mora da sadrži kao i da prilikom oglašavanja turističke i/ili ugostiteljske djelatnosti obavezno treba da se navodi QR kod u skladu sa posebnim propisima.

TURISTIČKA AGENCIJA, VODIČ, PRATILAC, ANIMATOR I ZASTUPNIK

U **poglavljju III** definisan je pojam turističke agencije, usluge i obim usluga koje mogu pružati turističke agencije (turistička agencija-organizator putovanja-tour-operator i turistička agencija-posrednik-sub agent), obaveze turističke agencije u poslovanju, uslovi za izdavanje licence turističkoj agenciji.

Važećim Zakonom je osigurana javnopravna zaštita poštovanja odredbaba Zakona o obligacionim odnosima koji uređuju ugovor o organizovanju putovanja, u dijelu osiguranja od odgovornosti za štetu zbog neispunjenja, djelomičnog ili neurednog ispunjenja obaveza koje se odnose na paket aranžman i jemstva za slučaj insolventnosti turističke agencije.

S obzirom da Direktiva o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima propisuje djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće kazne koje se odnose na povrede odredaba koje su propisane Direktivom, a sve u funkciji većeg nivoa zaštite putnika, ocjenjeno je, u dogovoru sa Ministarstvom pravde, kao resornim ministarstvom za uređenje obligacionih odnosa, da se jednim zakonom prenese navedena Direktiva u crnogorski pravni sustav i to kroz novi Zakon o turizmu i ugostiteljstvu. Istovremeno će biti potrebno izmijeniti važeći Zakon o obligacionim odnosima na način da se iz njega brišu odredbe koje uređuju ugovor o organizovanju putovanja.

Prenosom u crnogorsko zakonodavstvo Direktive o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, zaštita potrošača detaljno se razrađuje prava putnika iz ugovora o putovanju u paket aranžmanu i povezanom putnom aranžmanu, između ostalog, i obaveze turističke agencije u smislu pružanja osnovnih informacija prije početka putovanja, sadržaj ugovora o turističkom paket – aranžmanu.

Nacrtom zakona propisani su minimalno-tehnički uslovi koje poslovnica ili ekspozitura turističke agencije mora da ispunjava u pogledu opreme i uređenja za obavljanje djelatnosti, obaveze turističke agencije u pogledu uslova za stručni kadar (zaposlena lica), minimalno-tehnički uslovi za poslovni prostor turističke agencije, razlozi za oduzimanje licence, osiguranje od odgovornosti za štetu, jemstvo za slučaj insolventnosti, prava i obaveze turističke agencije-organizatora putovanja tour operatora i turističke agencije-posrednik-sub agent-a,.

U poglavlju III definisan je i pojam turističkog vodiča, uslovi za sticanje i postupak izdavanja legitimacije turističkog vodiča, obaveze turističkog vodiča i turističke agencije kao i razlozi za oduzimanje legitimacije.

Takođe su definisani i pojmovi turističkog pratioca i uslovi za izdavanje za dobijanje legitimacije turističkog pratioca, pojam turističkog animatora, kao i uslovi za sticanje legitimacije turističkog animatora, kao i poslovi turističkog zastupnika i njegova ovlašćenja.

TURISTIČKE USLUGE NA KUPALIŠTIMA

U **poglavljju IV** definisane su vrste i način pružanja turističkih usluga na kupalištima, uslovi i postupak izdavanja odobrenja, kao i zabrane na kupalištima.

TURISTIČKE USLUGE U NAUTIČKOM TURIZMU

U **poglavljju V** definisano je pružanje turističkih usluga na plovnim objektima u nautičkom turizmu, način podnošenja i sadržaj prijave o početku obavljanja turističke djelatnosti u nautičkom turizmu, kao i obaveze pružalaca turističkih usluga.

TURISTIČKE USLUGE KOJE UKLJUČUJU REKREATIVNE I AVANTURISTIČKE AKTIVNOSTI

U **poglavljju VI** definisane su turističke usluge u koje spadaju rekreativne i avanturističke aktivnosti, propisivanje minimalno-tehničkih uslova, kao i obaveze pružalaca navedenih usluga.

TURISTIČKE USLUGE U ZDRAVSTVENOM TURIZMU

U **poglavljju VII** definisan je pojam zdravstvenog turizma, kao i minimalno tehnički uslovi koje prirodno lječilište mora da ispunjava da bi mogao da pruža zdravstvene usluge.

DRUGE TURISTIČKE USLUGE

U **poglavljju VIII** definisano je šta se podrazumijeva pod uslugom iznajmljivanja vozila rent-a car, koji subjekti mogu da pružaju navedene usluge, sadržina zahtjeva za odobrenje za obavljanje djelatnosti pružanja rent-car usluga, sadržinu zahtjeva koje se podnosi u postupku izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti, kao i vrste drugih turističkih usluga.

UGOSTITELJSKA DJELATNOST

U **poglavljju IX** definisan je pojam i način obavljanja ugostiteljske djelatnosti, subjekti koji mogu obavljati predmetnu djelatnost, koje su to vrste ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja i usluge pripremanja hrane, pića i napitaka, odobrenje i prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, uslovi za izdavanje odobrenja, sadržaj odobrenja za obavljanje djelatnosti, podnošenje prijave o početku obavljanja djelatnosti, sadržaj rješenja o upisu u Centralni turistički registar, minimalno tehnički uslovi za obavljanje djelatnosti, odredbe koje se odnose na zaštitu od buke i vrijeme upotrebe muzičkih uređaja, uslovi lica sa invaliditetom, odredbe koje se odnose na kategorizaciju i uslovi za kategorizaciju, postupak rekategorizacije, tajni gost, obaveze ugostitelja.

Opredjeljenje Crne Gore je kreiranje visokokvalitetnog turističkog proizvoda i to podrazumijeva intenzivno poboljšanje kvaliteta i bitno preoblikovanje hotelsko-ugostiteljske ponude i ukupne infrastrukture, u pravcu unaprijeđenja konkurentne pozicije Crne Gore kao turističke destinacije. Savremene vrste turističke smještajne ponude razvile su se na svjetskom turističkom tržištu u novije vrijeme, kao derivati klasičnih oblika smještajne ponude, a neke od savremenih vrsta uključuju i dimenziju nekretnina. Nastale su kao posljedica jačanja segmentacije turističke tražnje i raznolikih zahtjeva pojedinih segmenata turističke tražnje, te kao odgovor na potrebu unaprijeđenja konkurentne sposobnosti u privlačenju gostiju. Nacrtom zakona definisani su pojmovi integralnog hotela, mješovitog i kondo poslovanja, precizirana prava i obaveze upravljanja i održavanja u hotelima po mješovitom i kondo modelu poslovanja.

Nacrtom zakona, jasnije su precizirane mjere zaštite od buke, obaveza ugradnje limitatora jačine zvuka na muzičkim uređajima koje prouzrokuju prekomjernu zvučnost; zatim koncept tajnog gosta kao kontrole nivoa kvaliteta ugostiteljskih usluga.

Lica sa invaliditetom su kao populacija, korisnici turističkih i ugostiteljskih usluga u prostoru i objektima u kojima se te djelatnosti obavljaju. Zakon iz oblasti ljudskih prava je Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom („Sl. list CG“, br 35/15 i 44/15) koji je usklađen sa Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom i Opcionim protokolom, koju je Crna Gora ratifikovala 15. jula 2009. godine. Konvencija i Opcioni protokol stvorili su niz obaveza koje Crna Gora mora da sprovede u cilju većeg poštovanja svih ljudskih prava i njenih stanovnika i stanovnica sa invaliditetom. Nacrtom zakona o turizmu i ugostiteljstvu uređuje se zabrana i zaštita od diskriminacije lica sa invaliditetom u oblasti turizma i ugostiteljstva sa preciznim nadležnostima turističke inspekcije i inspekcije nadležnog organa lokalne uprave.

Nacrtom zakona o turizmu i ugostiteljstvu definisan je i postupak samokategorizacije za ugostiteljske objekte kategorije zaključno sa tri zvjezdice, dok će se kroz utvrđivanje podzakonskih akata kojim se uređuju bliži uslovi za kategorizaciju i specijalizaciju ugostiteljskih objekata (opšti, obavezni i kvalitativni) u pogledu uređenja, opreme i održavanja objekta, nivoa kvaliteta usluga prema vrstama ugostiteljskog objekta, i način kategorizacije ugostiteljskih objekata definisati i način kategorizacije elektronskim putem (elektronska kategorizacija).

UGOSTITELJSKE USLUGE U DOMAĆINSTVU I SEOSKOM DOMAĆINSTVU

U **poglavljju X** definisane su ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, obaveze izdavaoca, ugostiteljske usluge na plovnom objektu, kao i pružanje usluga kampovanja.

CENTRALNI TURISTIČKI REGISTAR, EVIDENCIJE I PLANIRANJE RAZVOJA TURIZMA

U **poglavljju XI** utvrđen je predmet upisa u Centralni turistički registar, nadležni organi koji vrše upis u elektronskoj formi u registar sa ciljem obuhvatanja svih podataka o turističkoj i ugostiteljskoj djelatnosti u Crnoj Gori, zatim predmet jedinstvene evidencije turističkog prometa, elektronska razmjena podataka između nadležnih organa i drugih subjekata turističko – ugostiteljske privrede, turistička signalizacija kojom se obilježavaju turistički objekti, sadržaji i atrakcije turističke ponude.

U istom poglavljju definisano je donošenje Strategije razvoja turizma Crne Gore, kao strateškog planskog dokumenta za razvoj turizma u Crnoj Gori, šta sve sadrži, kao i vremesni period na koji se donosi.

PODSTICANJE RAZVOJA TURIZMA I TURISTIČKE RAZVOJNE ZONE

U **poglavljju XII** definisano je da se radi obezbjeđivanja visokokvalitetnog turizma u skladu sa Strategijom razvoja turizma sprovede mjere podsticaja na osnovu programa podsticajnih mjera u oblasti turizma koje donosi Vlada Crne Gore, a sredstva za finansiranje projekata u okviru programa podsticajnih mjera se obezbjeđuju iz Budžeta Crne Gore. Program podsticajnih mjera može donijeti i organ jedinice lokalne samouprave. Sredstva za podsticajne mjere dodjeljuju se putem javnog oglasa koje sprovodi Ministarstvo odnosno organ jedinice lokalne samouprave. Daljim odredbama definisan je sadržaj programa i ko može biti korisnik podsticajnih mjera.

Takođe, u okviru predmetnog poglavlja definisane su odredbe koje se odnose na turističku razvojnu zonu (pojam, ko i kako se određuje turistička razvojna zona).

Privredni subjekt koji u turističkoj zoni obavlja turističku i/ili ugostiteljsku djelatnost ostvaruje pravo na poreske i druge olakšice – državne podsticaje.

Glavni pokretač za razvoj turizma i pozicioniranja Crne Gore kao atraktivne turističke destinacije predstavlja produženje turističke sezone, koju nije moguće realizovati bez povećanja ponude i konkretno novih kapaciteta u hotelskoj industriji. Usljed kratke sezone nije isplativo graditi nove hotele, pogotovo ako uzmemo u obzir da crnogorski hotelski sektor u primorskoj regiji definišu visoke stope popunjenosti kapaciteta u ljetnjim mjesecima, dok je u ostalim

mjesecima popunjenost na izuzetno niskom nivou. Ovako izražena sezonalnost čini da investicije u hotelske kapacitete budu neatraktivne.

Pozitivni efekti investiranja u turizam reflektovaće se na cijelu ekonomiju kroz rast životnog standarda i potrošnje, smanjenje stope nezaposlenosti, povećanje društvenog proizvoda i povećanje budžetskih prihoda.

Turističke zone su projekat kojim se želi podsticati razvoj malog i srednjeg biznisa, sa namjerom da se osiguraju povoljnosti investitorima i gradnja poslovnog prostora na potpuno infrastrukturalno neopremljenom zemljištu. Turističke zone privlače direktna ulaganja i obezbjeđuju otvaranje novih radnih mjesta. Ovakva vrsta zone, značiće za Crnu Goru povećanje konkurentnosti u turizmu, jer se u njima obavljaju razne djelatnosti uz prevashodno turističke usluge, koje utiču na razvoj turizma uključivanjem velikog broja investitora iz oblasti hotelijerstva, restoraterstva i dr. Zonom se formira prostor povećane atraktivnosti što utiče i na rast broja turista koji dolaze na ovu destinaciju.

Finansijska sredstva za implementaciju podsticajnih mjera će se utvrđivati na godišnjem nivou, u skladu sa Zakonom o budžetu, a na osnovu analiza i predloga Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Krajnji cilj ogleda se u tome da Crna Gora bude turistička destinacija sa brojnim hotelima i investicioni ambijent u kome tržište samo, bez stimulansa države, definiše Crnu Goru kao destinaciju za ulaganje u hotelsku industriju.

U istom poglavlju definisani su i turistički lokaliteti, kao i turistički lokaliteti koji zbog svojih izuzetnih ambijentalnih, prostornih i geografskih vrijednosti ima strateški značaj za razvoj turizma određenog područja.

NADZOR

U **poglavlju XIII** definisan je nadzor kojim se utvrđuju ovlašćenja u vršenju inspeksijskog nadzora od strane inspektora nadležnog organa uprave za inspeksijske poslove (turistička inspekcija), zatim prenešeni poslovi jedinici lokalne samouprave sa vršenjem inspeksijskog nadzora od strane ovlašćenih inspektora i komunalne policije nadležnog organa lokalne uprave. Precizirane su stvarne nadležnosti inspekcija na državom i lokalnom nivou uz poštovanje principa da je turistička inspekcija nadležna za nadzor nad uslugama i objektima za koje rješenje o obavljanju djelatnosti donosi Ministarstvo, a ovlašćeni inspektor nadležnog organa lokalne uprave za usluge i objekte za koje rješenje o obavljanju djelatnosti/rješenje o upisu u Centralni turistički registar donosi nadležni organ lokalne uprave

KAZNENE ODREDBE

U **poglavlju XIV** propisane su novčane kazne za prekršaje, koji su u okviru raspona propisanih Zakonom o prekršajima.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U **poglavlju XV**, u završnim odredbama utvrđeno je da će se podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a do njihovog donošenja primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu važećeg Zakona o turizmu („Službeni list CG“, br. 61/10 i 31/14), ukoliko nijesu u suprotnosti sa Nacrtom zakona o turizmu i ugostiteljstvu.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog Zakona obezbijediće se adekvatna finansijska sredstva shodno budžetu.